

Conceptes Avançats de Programació

Introducció a l'Smalltalk

basada en el curs del Prof. Oscar Nierstrasz (Universitat de Berna)

Dynamic Object Oriented Programming with Smalltalk

Jordi Delgado (jdelgado@cs.upc.edu)

Què és Smalltalk?

Llenguatge i Entorn Orientat a Objecte
Tot és un objecte: **Uniformitat**

Origen de moltes innovacions
Refactorització, IDEs, MVC, xUnit . . .

Dinàmic i completament interactiu
Millora els seus successors (!)

Què és Smalltalk?

- Llenguatge petit i uniforme
- Herència Simple
- Dinàmicament tipat
- Principi subjacent: TOT és un objecte
- Els objectes existeixen en una imatge persistent

Origen d'Smalltalk

Neix el 1972 a PARC Xerox

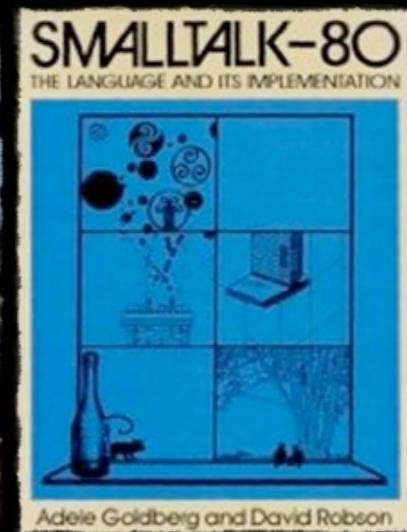
ALAN KAY

ADELE GOLDBERG

DANIEL INGALLS Jr.

SMALL TALK 80

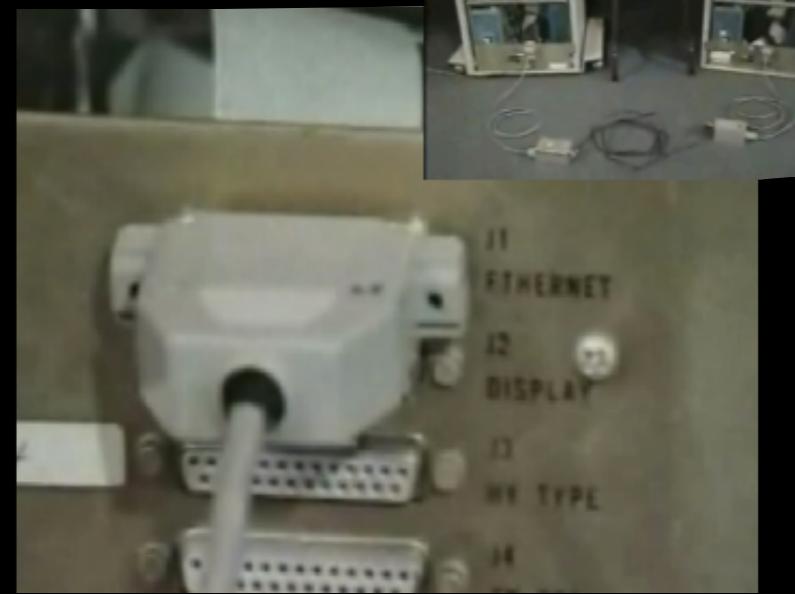
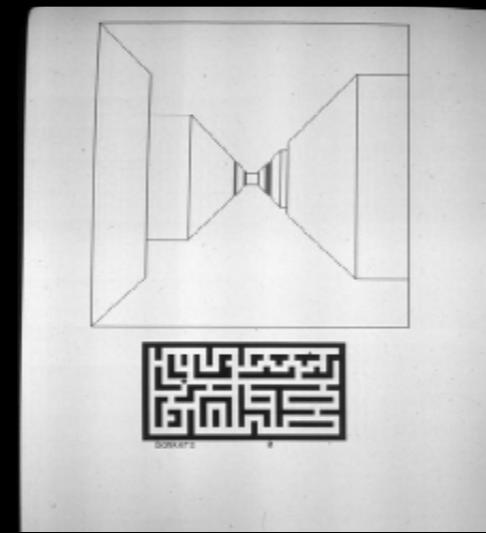
Primer llenguatge basat en entorn gràfic

Smalltalk-80 és l'estàndard

Origen d'Smalltalk

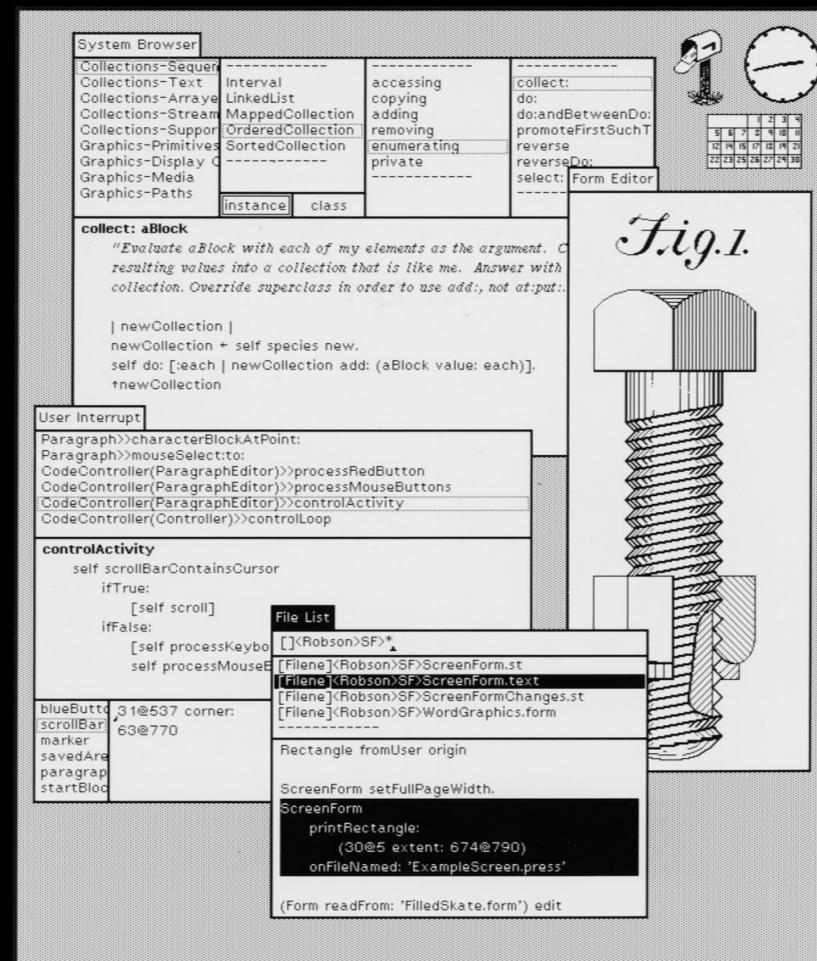
PARC Xerox

Origen d'Smalltalk

Anys 70

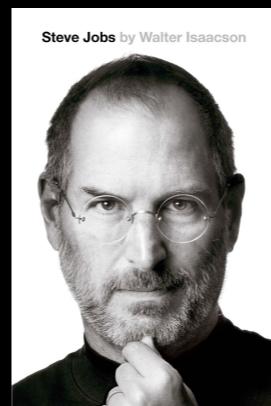

Smalltalk en Xerox Alto - Demo
https://youtu.be/9H79_kKzmFs?t=718

Origen d'Smalltalk

The Smalltalk demonstration showed three amazing features. One was how computers could be networked; the second was how object-oriented programming worked. But Jobs and his team paid little attention to these attributes because they were so amazed by the third feature, the graphical interface that was made possible by a bitmapped screen. “It was like a veil being lifted from my eyes,” Jobs recalled. “I could see what the future of computing was destined to be.”

Steve Jobs (p. 137)
Walter Isaacson
Simon & Schuster, 2011

CAP: Introducció a l'Smalltalk

Agost 1981

Actualment hi ha moltes implementacions modernes d'Smalltalk.
Veieu en.wikipedia.org/wiki/Smalltalk per a més informació.

Open Source:

→ **Pharo (<http://pharo.org>)**

- Squeak (<http://squeak.org>)
- Amber (<http://amber-lang.net/>)

- GNU Smalltalk (<http://smalltalk.gnu.org/>)

Empreses:

→ **Cincom Smalltalk (<http://www.cincomsmalltalk.com/>)**

- VA Smalltalk (<http://www.instantiations.com/>)
- Gemstone (<http://www.gemstone.com/>)

<http://pharo.org>

Farem servir la versió de Pharo 6.1, que és una versió molt semblant a Smalltalk.

La versió 3.0 és la darrera versió en que Pharo es pot considerar una implementació d'Smalltalk.

A partir de la versió 7.0 Pharo és ja un llenguatge semànticament diferent d'Smalltalk

**Si voleu provar la versió 3.0 la podeu trobar a:
files.pharo.org/platform/Pharo3.0-portable.zip**

<http://pharo.org>

Instal·lació de Pharo 6.1 (a dia 17/8/19) a Linux:

1.- Baixar màquina virtual

```
curl -L https://get.pharo.org/vm61 | bash
```

i la imatge

```
curl -L https://get.pharo.org/61 | bash
```

2.- Renombrar: Pharo.* ==> Pharo.6.1.*

3.- Executar: ./pharo-ui Pharo.6.1.image (el path fins a pharo-ui no ha de contenir espais!)

4.- Fer el que diu a <https://github.com/pharo-vcs/iceberg>

5.- Per veure si el punt anterior s'ha fet correctament, seguir les instruccions de <https://github.com/pharo-vcs/iceberg/wiki/Tutorial> (ho podeu fer més tard amb l'exemple de la Pasta)

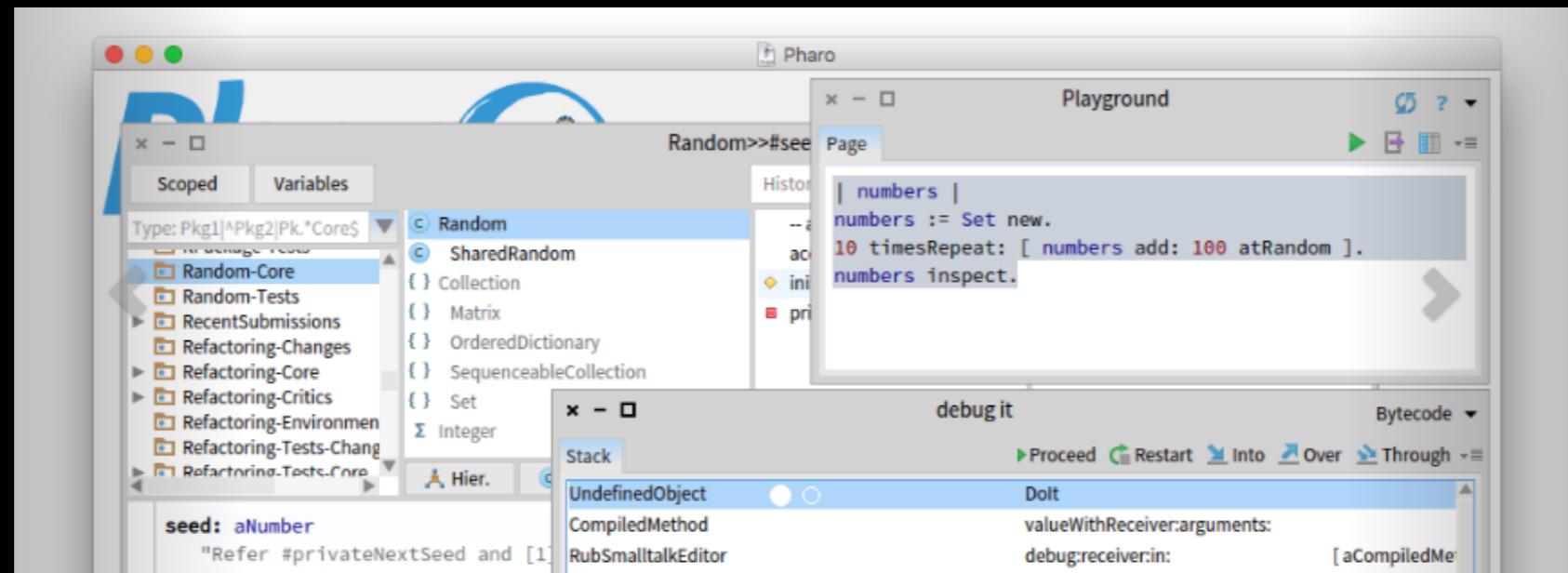
CAP: Introducció a l'Smalltalk

<http://pharo.org>

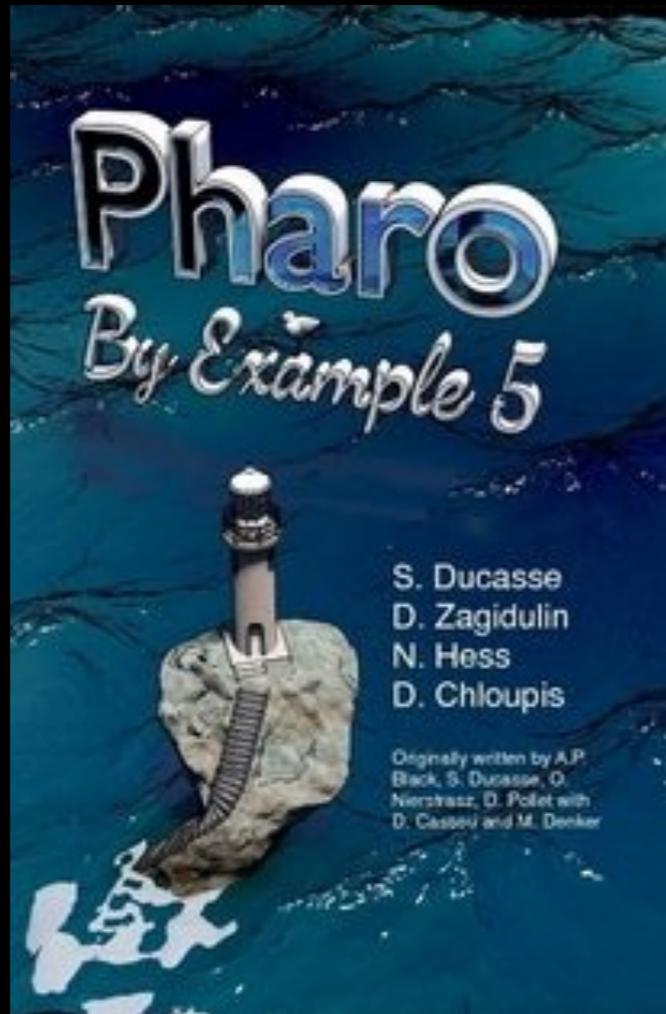
Les darreres versions de Pharo són MOLT interessants, però en aspectes importants han anat més enllà d'Smalltalk.

Per aprendre'n més, vegeu el Pharo MOOC

<http://mooc.pharo.org/>

Versió per a Pharo 5.0

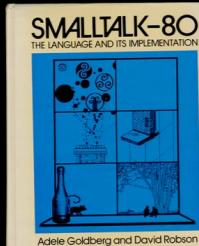
Pharo by example 5

S.Ducasse, D.Zagidulin, N.Hess & D.Chloupis

Darrera versió del llibre (2017):

<http://files.pharo.org/books-pdfs/updated-pharo-by-example/2017-01-14-UpdatedPharoByExample.pdf>

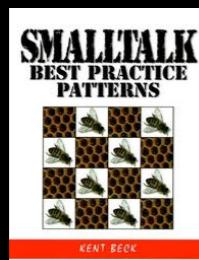
Altres llibres recomanats:

Adele Goldberg, David Robson

Smalltalk-80, The Language and its Implementation

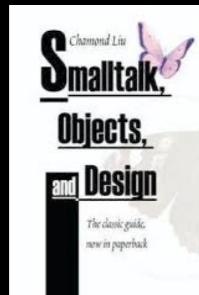
Longman Higher Education, 1983

Kent Beck

Smalltalk Best Practice Patterns

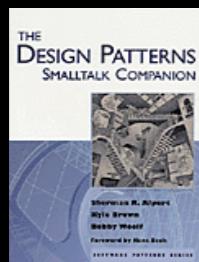
Prentice Hall, 1996

Chamond Liu

Smalltalk, Objects and Design

iUniverse, 2000

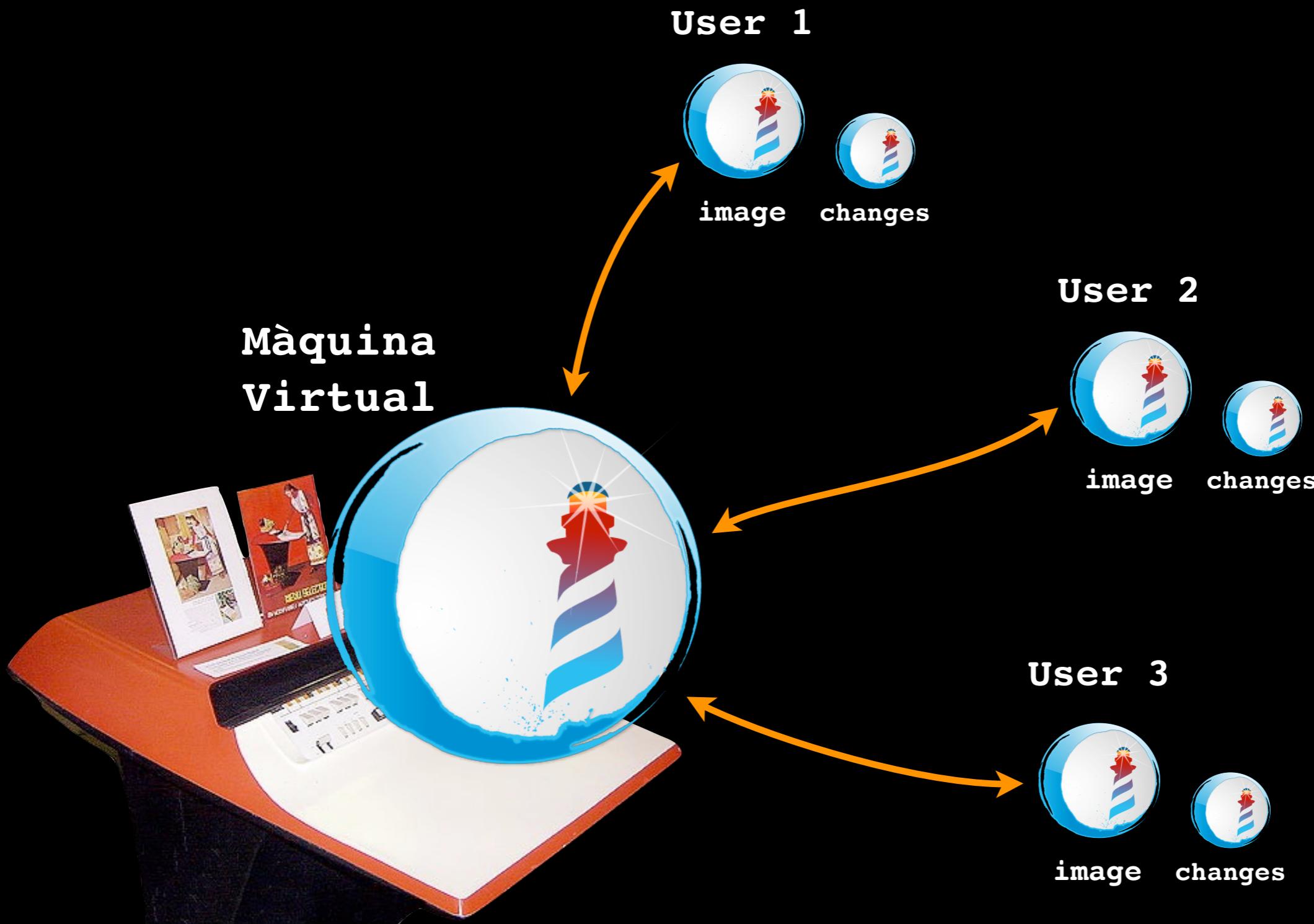

S. Alpert, K. Brown, B. Wolf

The Design Patterns Smalltalk Companion

Addison Wesley, 1998

CAP: Introducció a l'Smalltalk

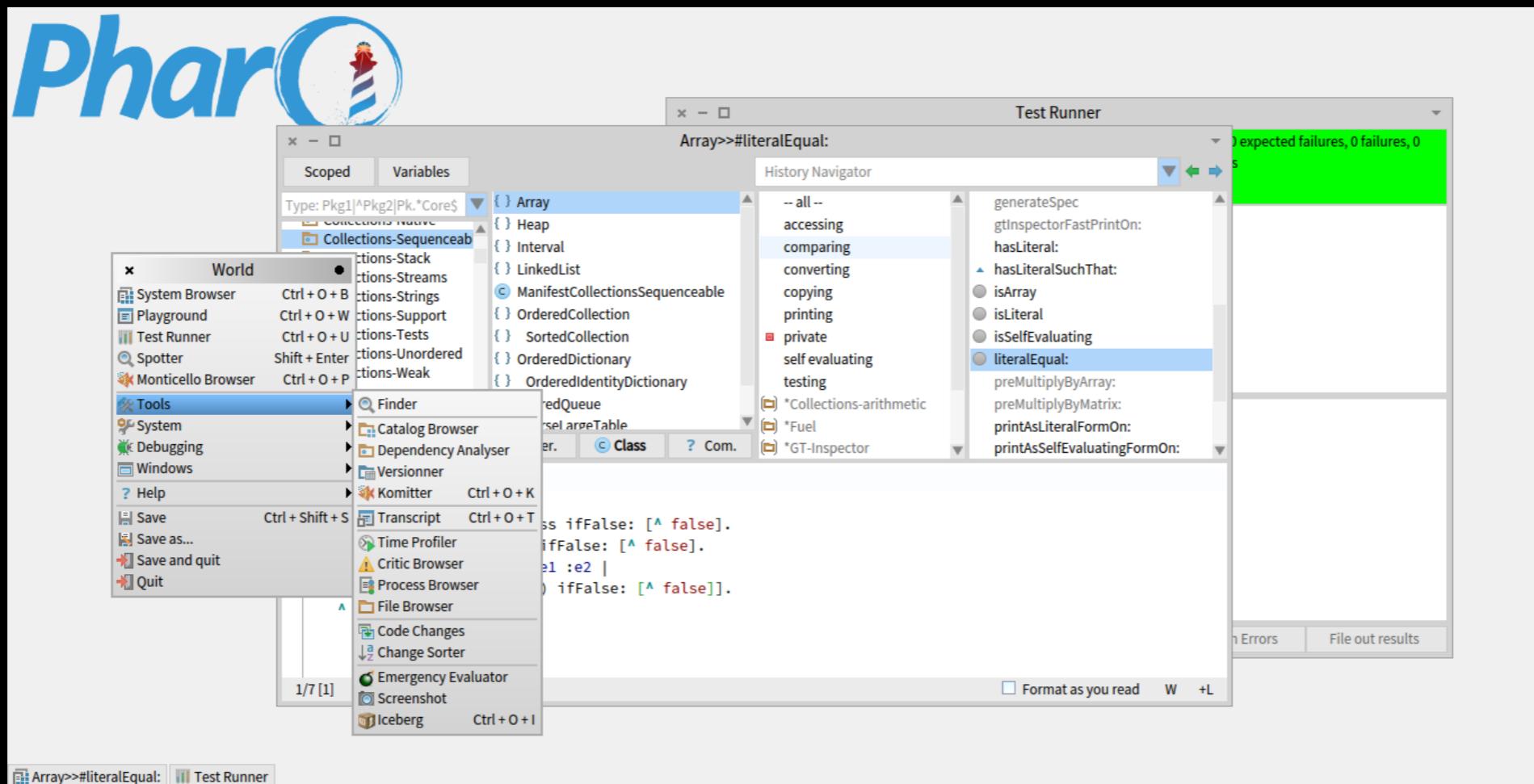

Objectes a Smalltalk

- **Tot** és un objecte. Absolutament tot.
- Res passa si no és per **pas de missatges**
(hi ha, però, una excepció: l'assignació).
- L'estat dels objectes (atributs, camps,...) és **privat**
- Els mètodes són **públics**
(els podem considerar privats per convenció)
- Les variables contenen **referències** (tipat dinàmic).
(els objectes no referenciats són eliminats, i.e. *garbage collection*)
- Herència **simple**.

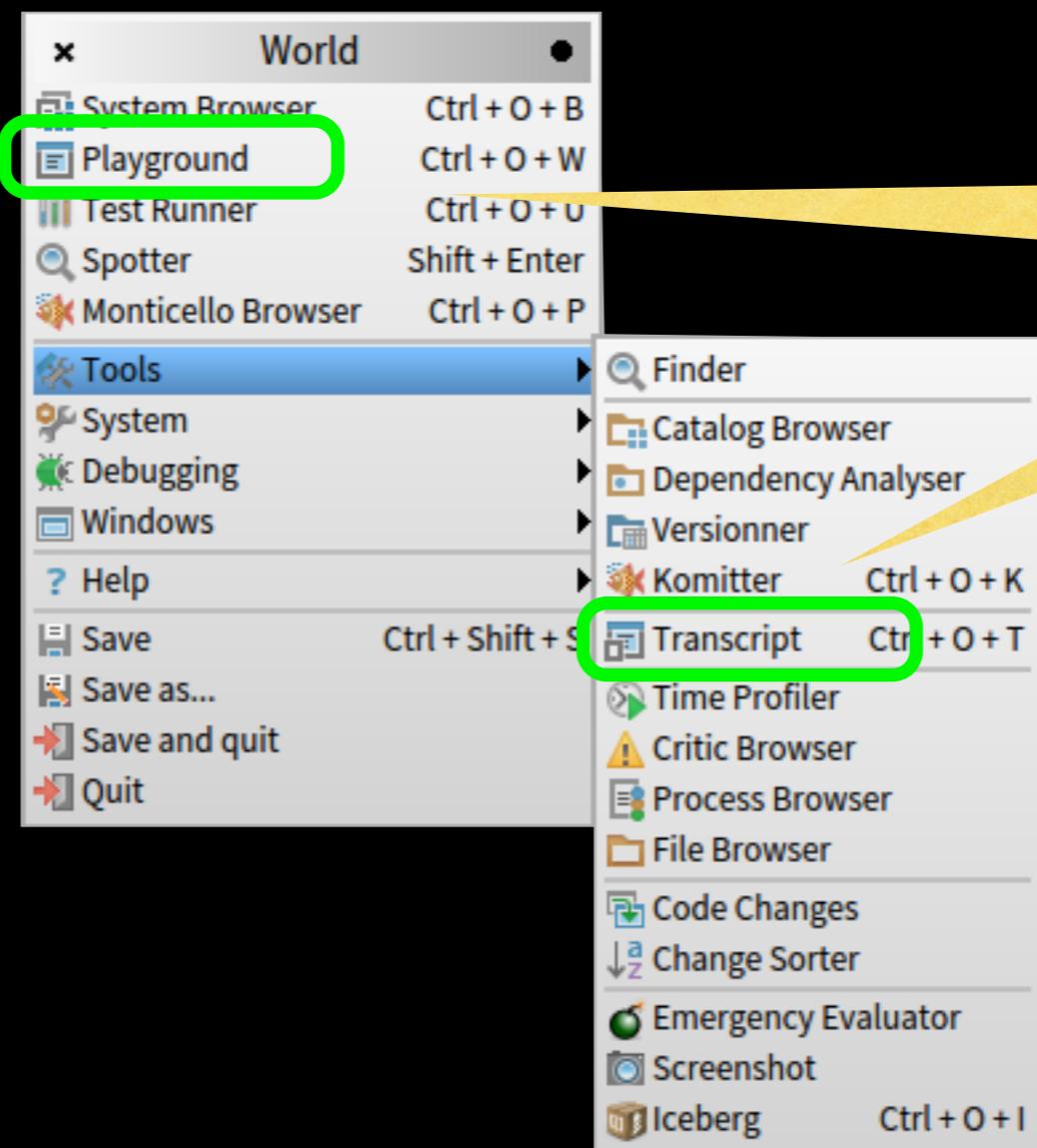
L'entorn

Un món on ho tenim tot a l'abast, fins i tot el *codi font del sistema* i de la *màquina virtual* (que, naturalment, està escrita en Smalltalk)

L'entorn

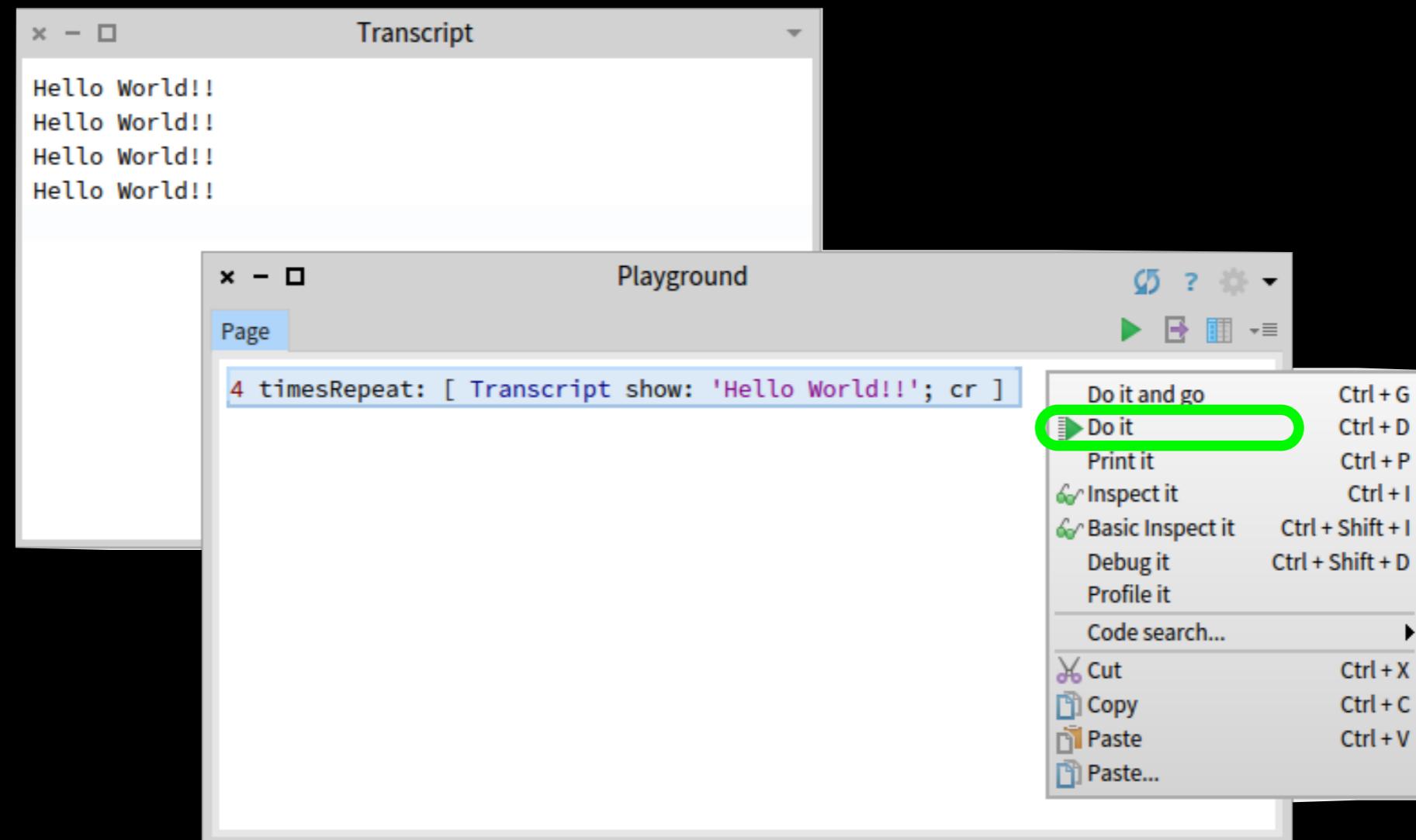
Menú **World** per començar a interactuar amb el món

*Transcript i
Playground seran
especialment
importants*

L'entorn

El **Transcript** és una mena d'estàndard *output* i el **Playground** és on provem el codi

L'entorn

Usualment treballarem dins del **Browser** . . .

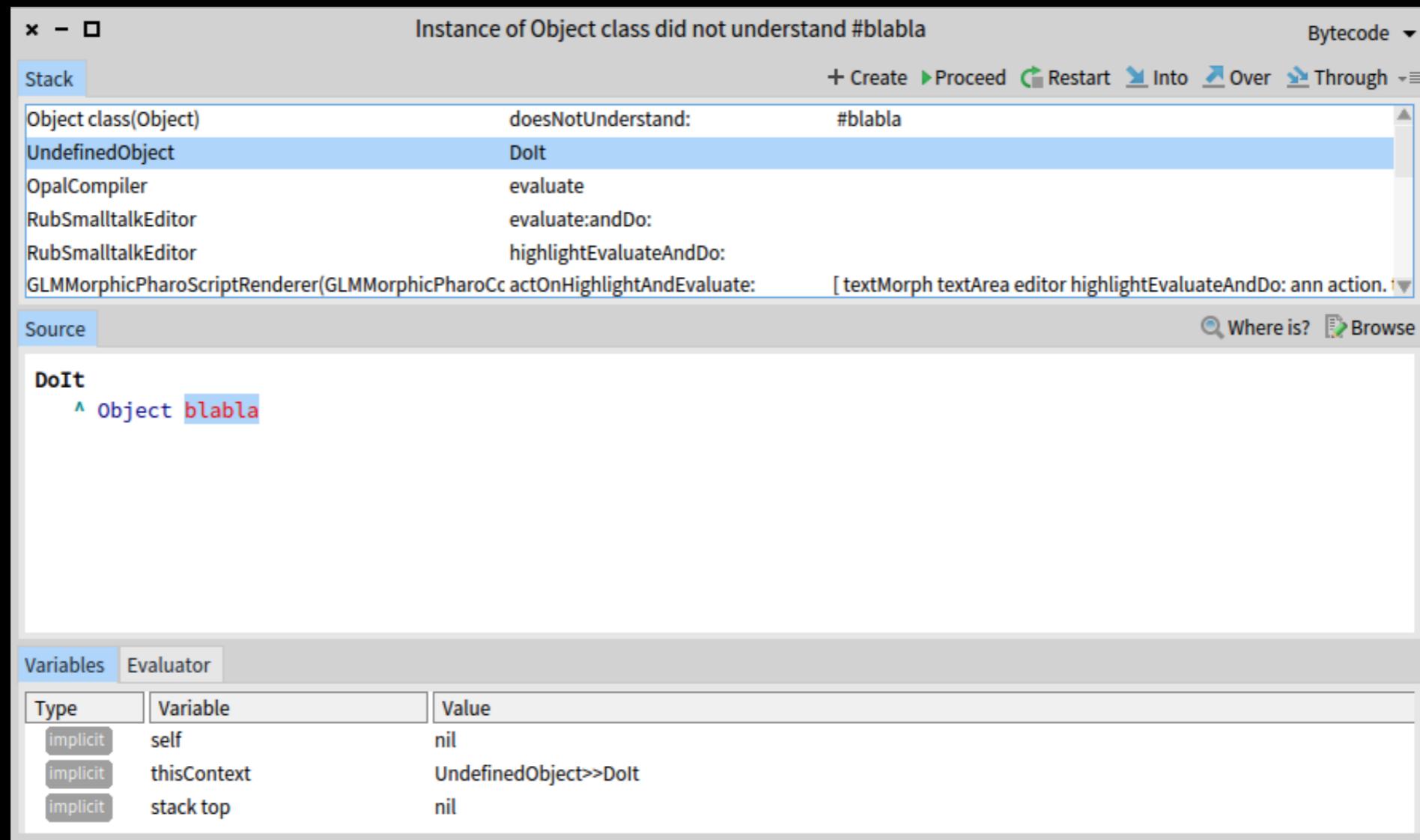
The screenshot shows the Smalltalk Browser interface. The top title bar reads "OrderedCollection>>#join:". The left pane is a class browser with categories like "Collections-Native", "Collections-Sequeceable", and "Collections-Support". The "OrderedCollection" class is selected. The right pane is a history navigator showing various methods. The method #join: is highlighted. Below the browser, the source code for #join: is displayed:

```
join: aCollection
| result |
result := self class new.
aCollection
do: [:each | each appendTo: result]
separatedBy: [self appendTo: result].
^ result
```

At the bottom, there are navigation buttons: "1/7 [1]", "Format as you read", "W", and "+L".

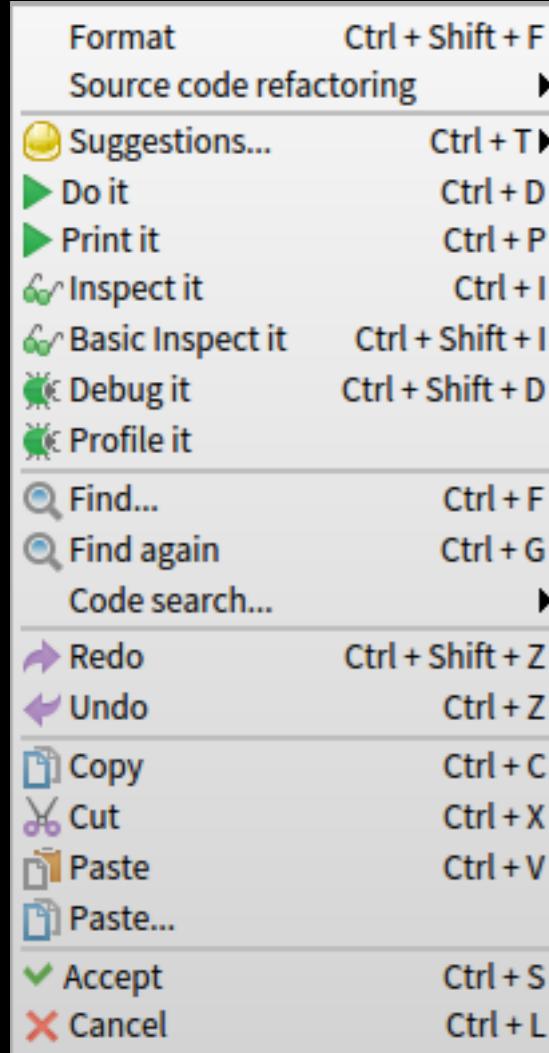
L'entorn

... i del **debugger**

L'entorn: Menus contextuais

accept - do it - print it - inspect it

accept: Compila un mètode o definició de classe

do it: Avaluà una expressió

print it: Avaluà una expressió i escriu el resultat

inspect it: Avaluà una expressió i inspecciona el resultat

La sintàxi d'Smalltalk és *molt simple*

Elements de la sintàxi:

^	retorn
“ ”	comentari
#	símbol o array
' '	string
[ ]	bloc
.	separador d'instruccions
;	cascada de missatges
	declaració de variables locals/bloc
:=	assignació
\$ _	caràcter
:	final de selector de nom
<primitive: >	crides a la MV

La sintàxi d'Smalltalk és *molt* simple

Exemples:

comentari

"això és un **comentari**"

caràcter

\$c \$g \$h \$# \$@

string

'això és una **string**'

símbol

#mac #linux #anonymous

array

#{1 2 3 (1 3) \$a 'pozzí'}

array dinàmic

{ 1+2 . 3/4 }

(no Smalltalk-80)

enter

2 2r1011

real

1.4 6.03e-21 2.5e4

booleà

true false

pseudo variable

self super

A Smalltalk tot passa per enviament de missatges

Molts llenguatges defineixen els operadors bàsics i les estructures de control com a *paraules clau* del llenguatge.

A Smalltalk només hi ha missatges

Exemples:

10 bitshift: 2 → Missatge #bitshift: enviat a l'objecte (número) 10, té com a paràmetre un altre número - el 2

(x > 1) ifTrue: [Transcript show: 'més gran que 1'; cr] → Missatge #ifTrue: enviat a un booleà (resultat d'avaluar ($x > 1$)) amb un bloc com a paràmetre.

A Smalltalk tot passa per enviament de missatges

Molts llenguatges defineixen els operadors bàsics i les estructures de control com a *paraules clau* del llenguatge.

A Smalltalk només hi ha missatges

Exemples:

`#(a b c) do: [:each | each asString traceCr ]` ➔

Missatge `#do:` enviat a un array que escriu al `Transcript` els seus elements. Fixem-nos que `asString` és un missatge que s'envia a cada element per transformar-lo en una String

`1 to: 10 do: [:each | each asString traceCr ]` ➔

Missatge `#to:do:` enviat a un objecte (número) 1 amb dos paràmetres, un enter (el 10) i un bloc. Aquí també fem servir `asString`

A Smalltalk tot passa per enviament de missatges

Tota expressió en Smalltalk és un enviatment de missatge

Hi ha **tres tipus** de missatges:

Missatges *Unaris*: Transcript cr
5 factorial

Missatges *Binars*: 3 + 4

Missatges de *Paraula Clau*: Transcript show: 'Hola Món'
(*keyword messages*) 5 raisedTo: 10 modulo: 5

Precedència: (...) > **unaris** > **binaris** > **paraula clau**

- 1.- S'avalua d'esquerra a dreta
- 2.- Missatges unaris tenen la precedència més alta
- 3.- Després els missatges binaris
- 4.- Finalment els missatges de paraula clau
- 5.- Sempre podem posar parèntesi per forçar l'ordre d'avaluació

Exemple: 2 **raisedTo:** 1 + 3 **factorial**
és equivalent a

2 **raisedTo:** (1 + (3 **factorial**)))

Precedència: (...) > **unaris** > **binaris** > **paraula clau**

- 1.- S'avalua d'esquerra a dreta
- 2.- Missatges unaris tenen la precedència més alta
- 3.- Després els missatges binaris
- 4.- Finalment els missatges de paraula clau
- 5.- Sempre podem posar parèntesi per forçar l'ordre d'avaluació

Atenció!!   **1 + 2 * 3** és equivalent a **(1 + 2) * 3**
Ja que **+** i ***** són missatges binaris, per tant tenen la mateixa
precedència, aleshores s'avaluen d'esquerra a dreta

Missatges Binaris - Sintaxi

unReceptor unSelector unArgument

On **unSelector** pot ser **un** o **dos** caràcters dels següents:

+ - / \ * ~ < > = @ % | & ! ? , \$
(el segon caràcter no pot ser \$)

Exemples:

2 + 3 - 5
5 >= 7
6 = 7
'hola' , '' , 'món'
(3 @ 4) + (1 @ 2)
2 << 5

Separadors de sentències

Punts (.) - Separen sentències:

Transcript show: 'Hola'.

Transcript show: ' '.

Transcript show: 'món' "aquí no cal"

Punt i coma (;) - Enviament d'una **cascada** de missatges al **mateix** objecte.

Transcript show: 'Hola'; show: ' '; **show: 'món' .**

Més sintaxi . . .

Variables:

- Declaració: Es llisten entre barres verticals, | **x y z** |
- Assignació: Té la forma **var := expressió**
NO es fa per pas de missatges.

Mètodes:

- Retornen un valor **sempre** (**self** per defecte).
- S'utilitza ^ per explicitar el valor de retorn
- El selector d'un mètode és un símbol: **#collect:**

Blocs (*closures*):

- Es delimiten entre [ ]
- Un bloc retorna el valor de la darrera expressió
avaluada dins del bloc
- Els paràmetres dels blocs es delimiten amb :par |

Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

```
max: unNombre
    ^ self < unNombre
        ifTrue: [unNombre]
        ifFalse: [self]
```

Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

max: **unNombre**

Nom del
mètode (*selector*)
de paraula clau

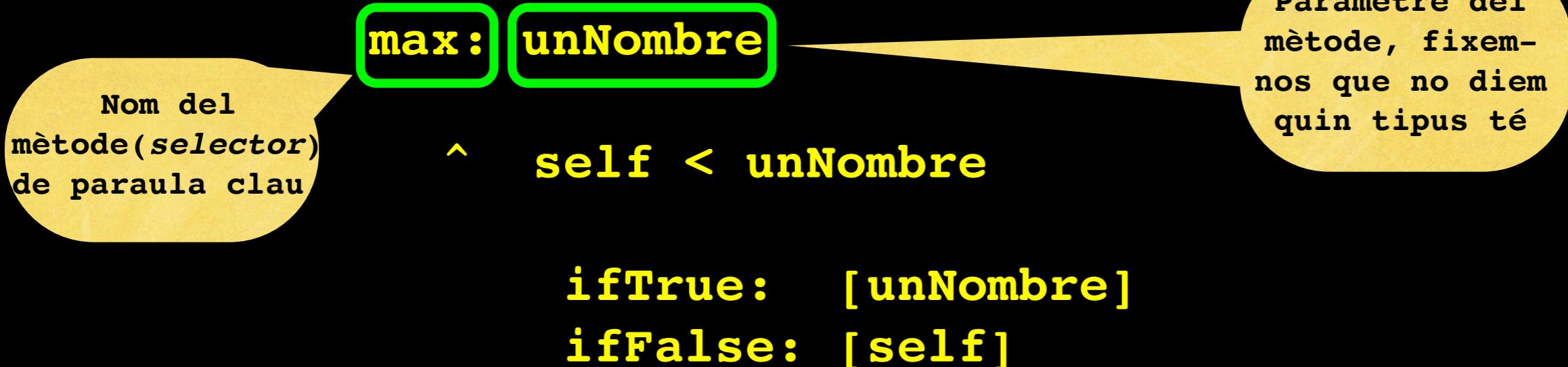
^ **self < unNombre**

ifTrue: [**unNombre**]

ifFalse: [**self**]

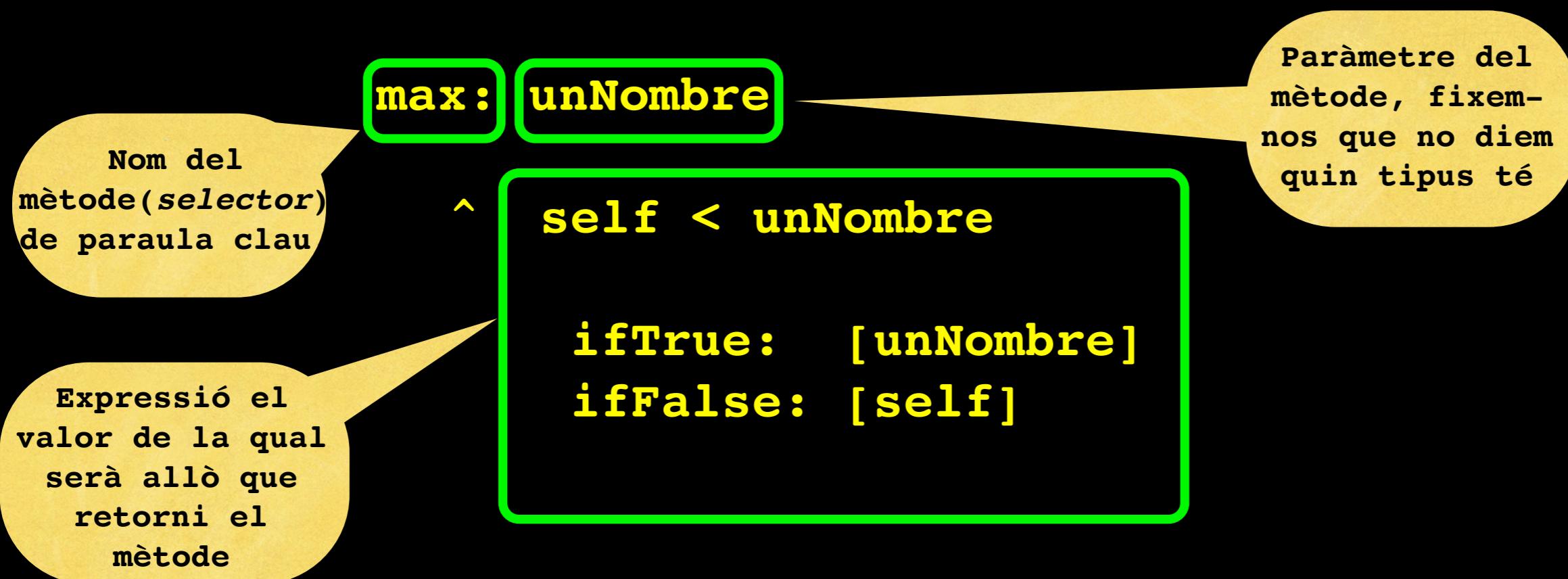
Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

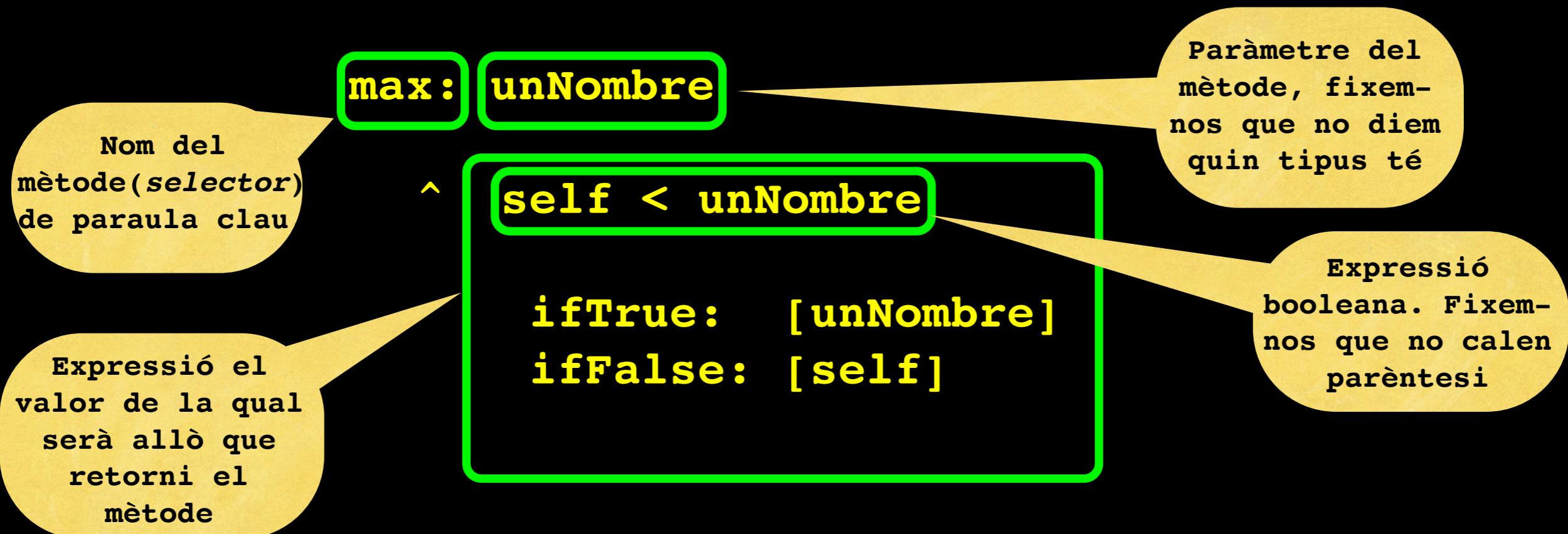
Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

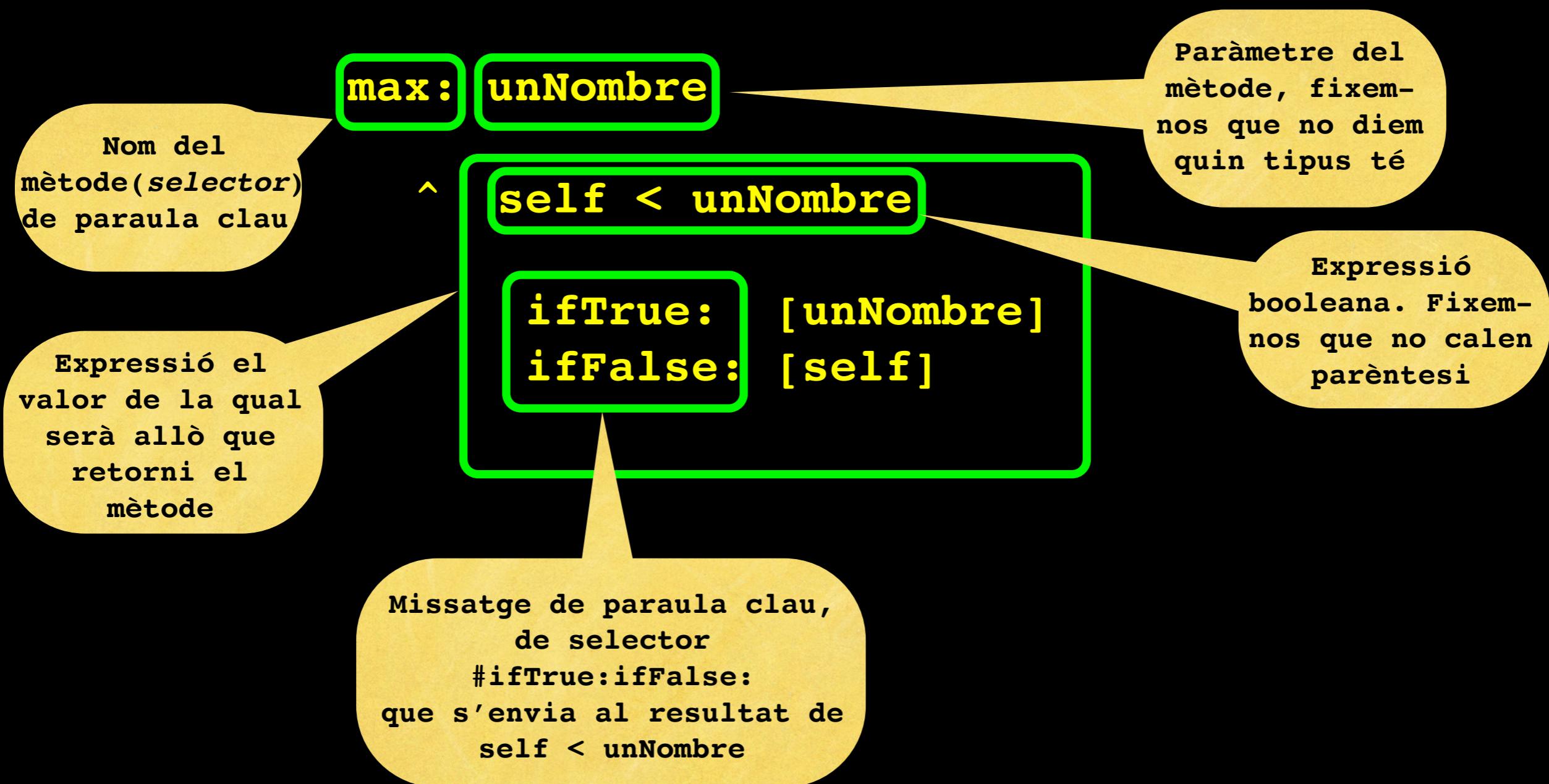
Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

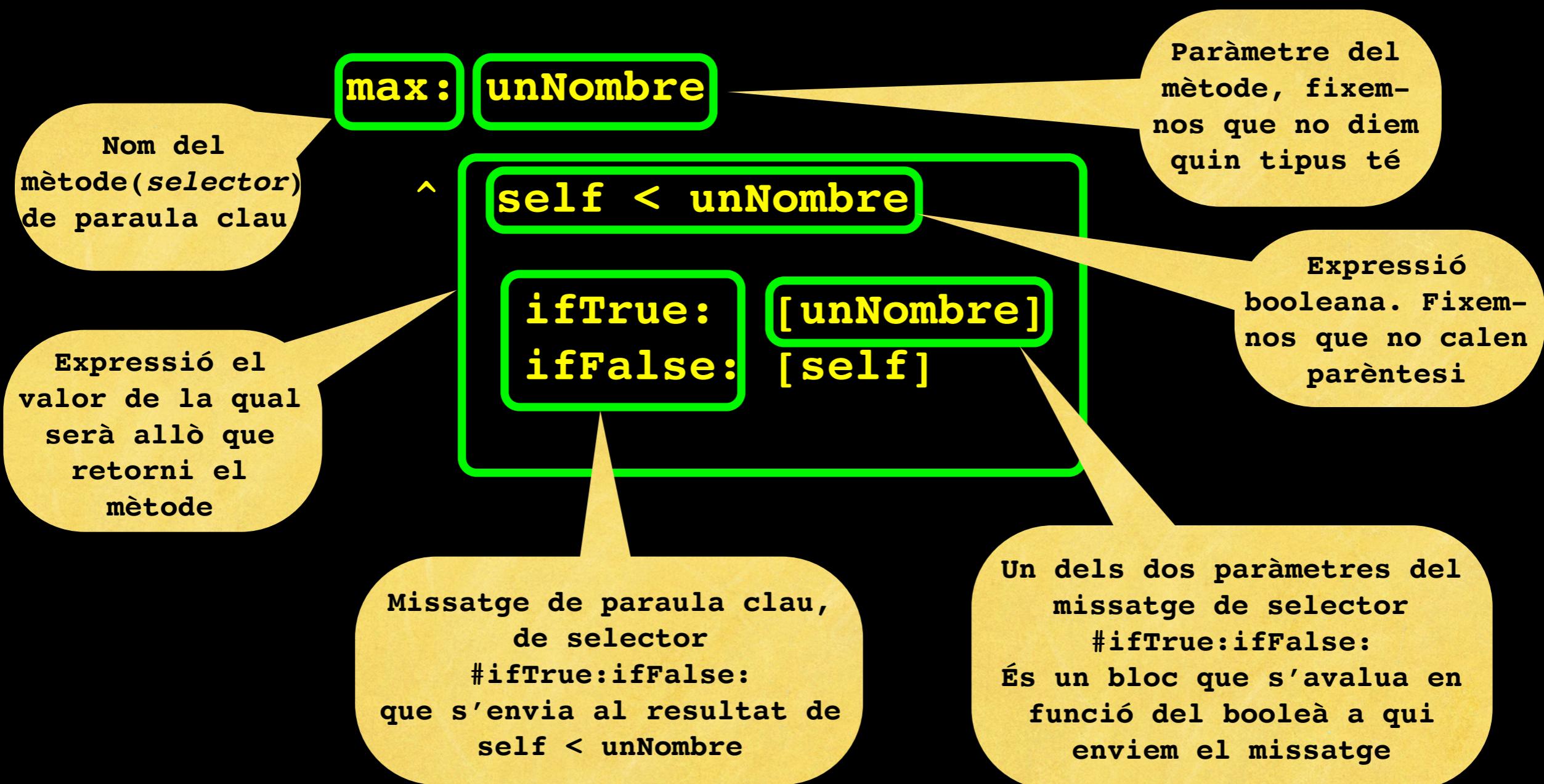
Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

Exemple:

Definim un mètode per trobar el màxim de dos nombres:

Exemple:

També podríem haver fet el retorn explícit, des dels blocs

max: unNombre

self < unNombre

ifTrue: [^unNombre]

ifFalse: [^self]

Totes les estructures de control són enviaments de missatges

Exemples d'iteracions; totes fan el mateix:

```
|n|      "Programant C en Smalltalk :)"
```

```
n := 1.
```

```
[ n <= 10 ] whileTrue:
```

```
  [ Transcript show: n asString; cr.
```

```
    n := n + 1 ]
```

```
1 to: 10 do: [ :n | Transcript show: n asString; cr]
```

```
(1 to: 10) do: [ :n | Transcript show: n asString; cr]
```

Exemple:

OrderedCollection >> collect:

```
collect: aBlock
    "Evaluate aBlock with each of my elements as the argument. Collect the
     resulting values into a collection that is like me. Answer the new
     collection. Override superclass in order to use addLast:, not at:put:."
    | newCollection |
    newCollection := self species new: self size.
    firstIndex to: lastIndex do:
        [:index |
        newCollection addLast: (aBlock value: (array at: index))].
    ^ newCollection
```

Crear Objectes

Hi ha essencialment dues maneres de crear objectes:

Mètodes de classe: Usualment, però no necessàriament, **new**

Exemples: **OrderedCollection new**

Array with: 1 with: 2

Mètodes constructors: Missatges a objectes que crean instàncies d'altres classes.

Exemples: **1 @ 2**   “**un punt**”

1 / 2   “**una fracció**”

Crear Classes

Enviant missatges a altres classes!

```
Magnitude subclass: #Number  
instanceVariableNames: ''  
classVariableNames: ''  
package: 'Kernel-Numbers'
```

```
Object variableSubclass: #BlockClosure  
instanceVariableNames: 'outerContext startpc numArgs'  
classVariableNames: ''  
package: 'Kernel-Methods'|
```

```
SequenceableCollection subclass: #OrderedCollection  
instanceVariableNames: 'array firstIndex lastIndex'  
classVariableNames: ''  
package: 'Collections-Sequenceable'
```

#subclass:instanceVariableNames:classVariableNames:package:
és un missatge amb 4 paràmetres!

Exercici: Endevinar nombres

Fer un programa que generi a l'atzar un nombre entre 1 i 100 i demani a l'usuari que l'endevini. A cada resposta de l'usuari escriurem pistes com 'més gran' o 'més petit' per ajudar-lo. Al final, s'escriurà el nombre de vegades que l'usuari ho ha intentat.

Ajuts:

- Demanar *inputs*:
UIManager >> #request:initialAnswer:title:
(atenció! retorna una **String**)
Enviarem aquest missatge a l'objecte **UIManager default**
- Nombres enters a l'atzar entre 1 i 100: **100 atRandom**
- Escriurem el programa en el **Playground** i els resultats en el **Transcript**

Solució

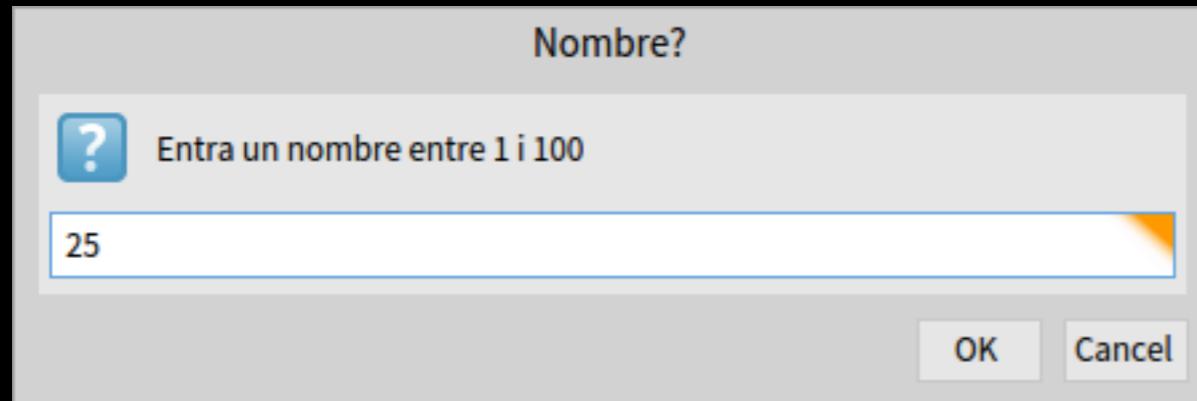
```
| nombreAEndevinar nombreProposat intents |

nombreAEndevinar := 100 atRandom.
intents := 0.
nombreProposat := (UIManager default request: 'Entra un nombre entre 1 i 100'
                     initialAnswer: 0
                     title: 'Nombre?') asInteger.

[ nombreAEndevinar = nombreProposat ]
  whileFalse: [
    Transcript show: ( nombreProposat > nombreAEndevinar
                      ifTrue: [ 'més petit' ]
                      ifFalse: [ 'més gran' ] ); cr.
    nombreProposat := (UIManager default
                     request: 'Entra un nombre entre 1 i 100'
                     initialAnswer: 0
                     title: 'Nombre?') asInteger.
    intents := intents + 1 ].

Transcript cr;
show: 'Enhorabona! Ho has aconseguit després de ' , intents asString , ' intents!';
cr.
```

CAP: Introducció a l'Smalltalk


```
x - □ Transcript
més gran
més gran
més gran
més gran
més gran
més petit

Enhorabona! Ho has aconseguit després de 6 intents!
```

Nombre?

Playground

25

```
| nombreAEndevinar nombreProposat intents |
nombreAEndevinar := 100 atRandom.
intents := 0.
nombreProposat := (UIManager default request: 'Entra un nombre entre 1 i 100'
                     initialAnswer: 0
                     title: 'Nombre?') asInteger.
[ nombreAEndevinar = nombreProposat ]
  whileFalse: [
    Transcript show: ( nombreProposat > nombreAEndevinar
                      ifTrue: [ 'més petit' ]
                      ifFalse: [ 'més gran' ] ); cr.
    nombreProposat := (UIManager default
                     request: 'Entra un nombre entre 1 i 100'
                     initialAnswer: 0
                     title: 'Nombre?') asInteger.
    intents := intents + 1].
Transcript cr;
  show: 'Enhorabona! Ho has aconseguit després de ', intents asString , ' intents!';
  cr.|
```

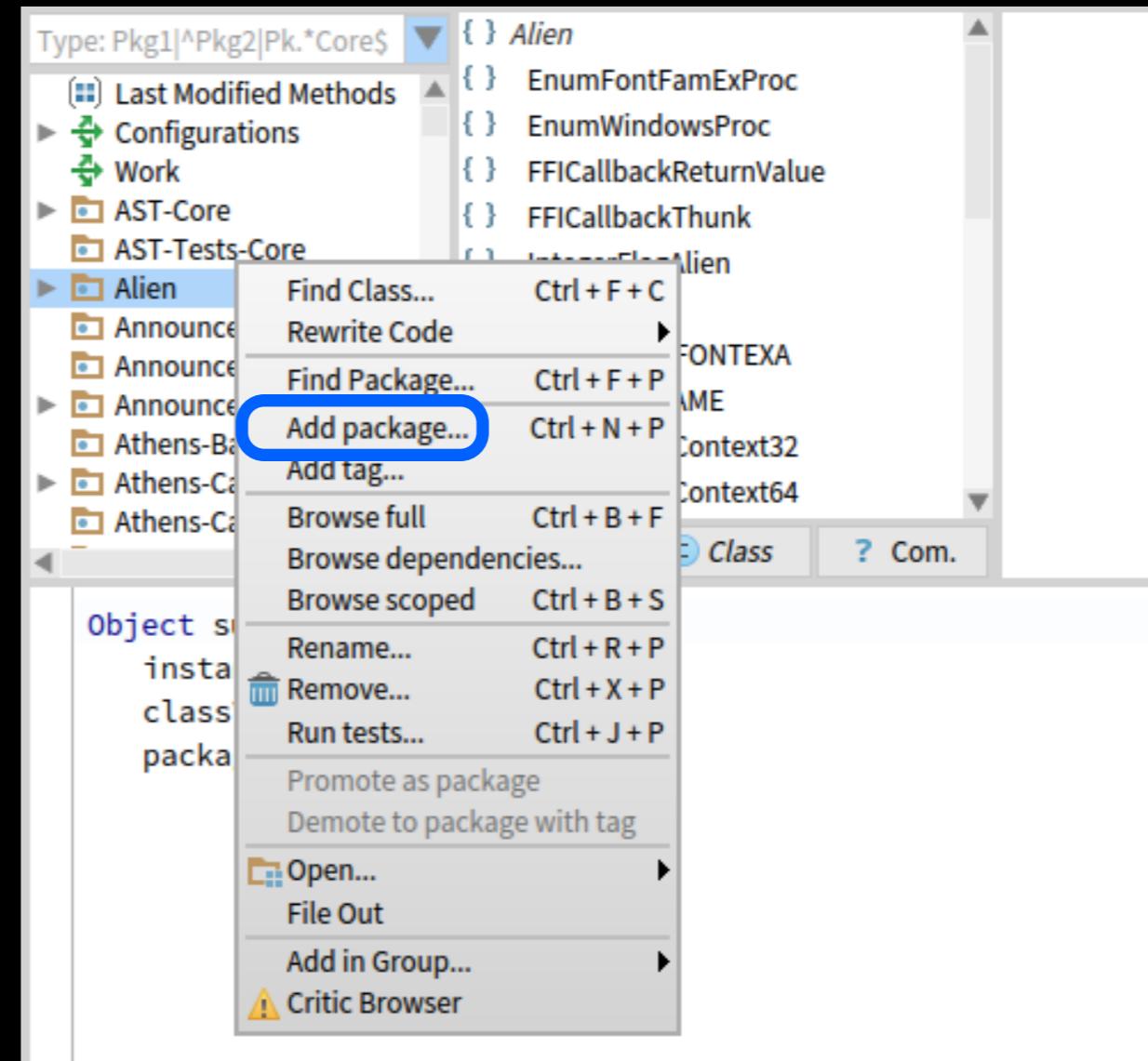
CAP: Introducció a l'Smalltalk

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Volem implementar la classe **Pasta**, per poder manipular diferents quantitats en diferents monedes (euro, dolar, etc.)

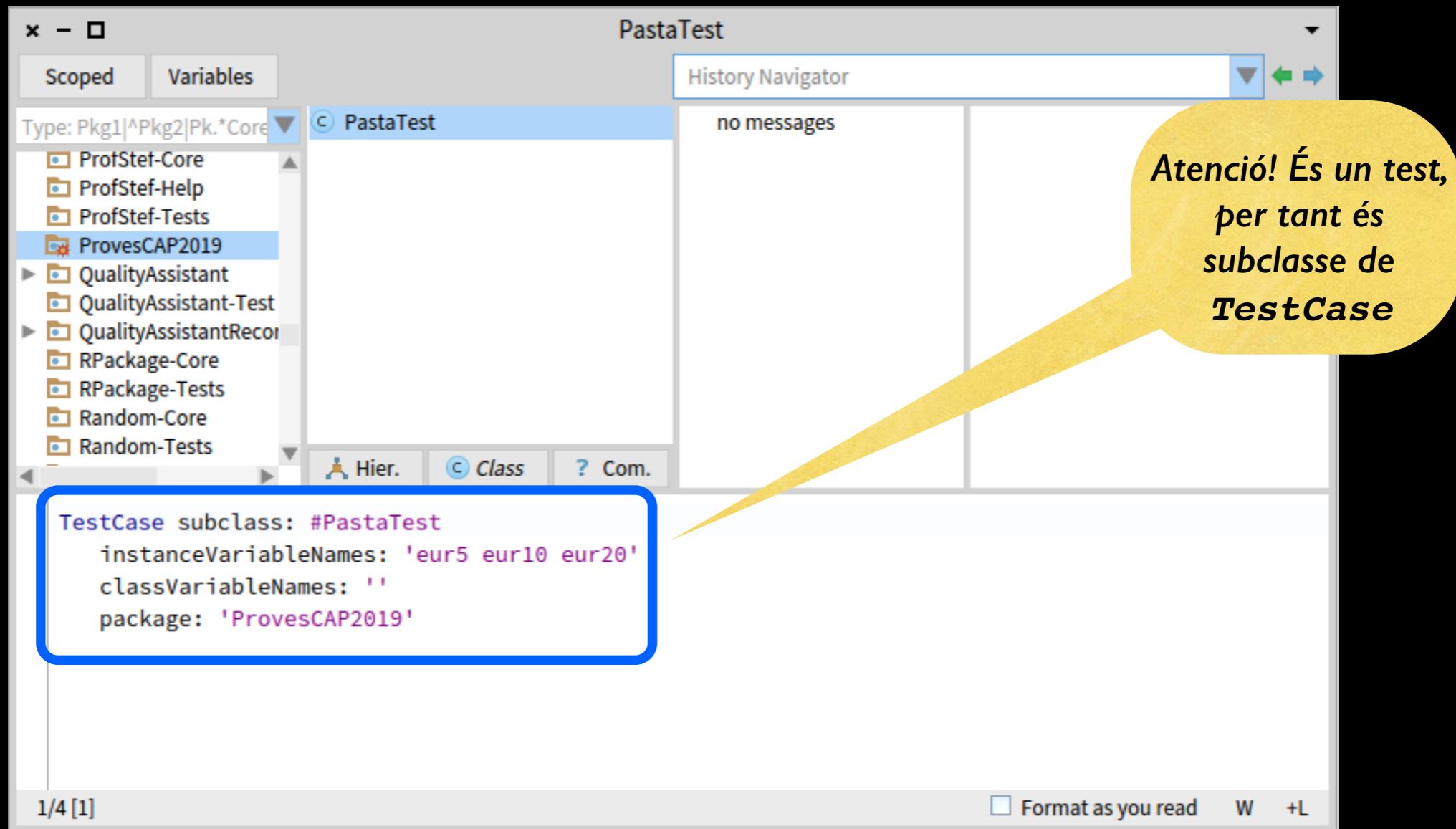
Programarem com és habitual, en el **System Browser**

Afegirem un **Package** mitjançant el menu contextual de la finestra dels paquets.

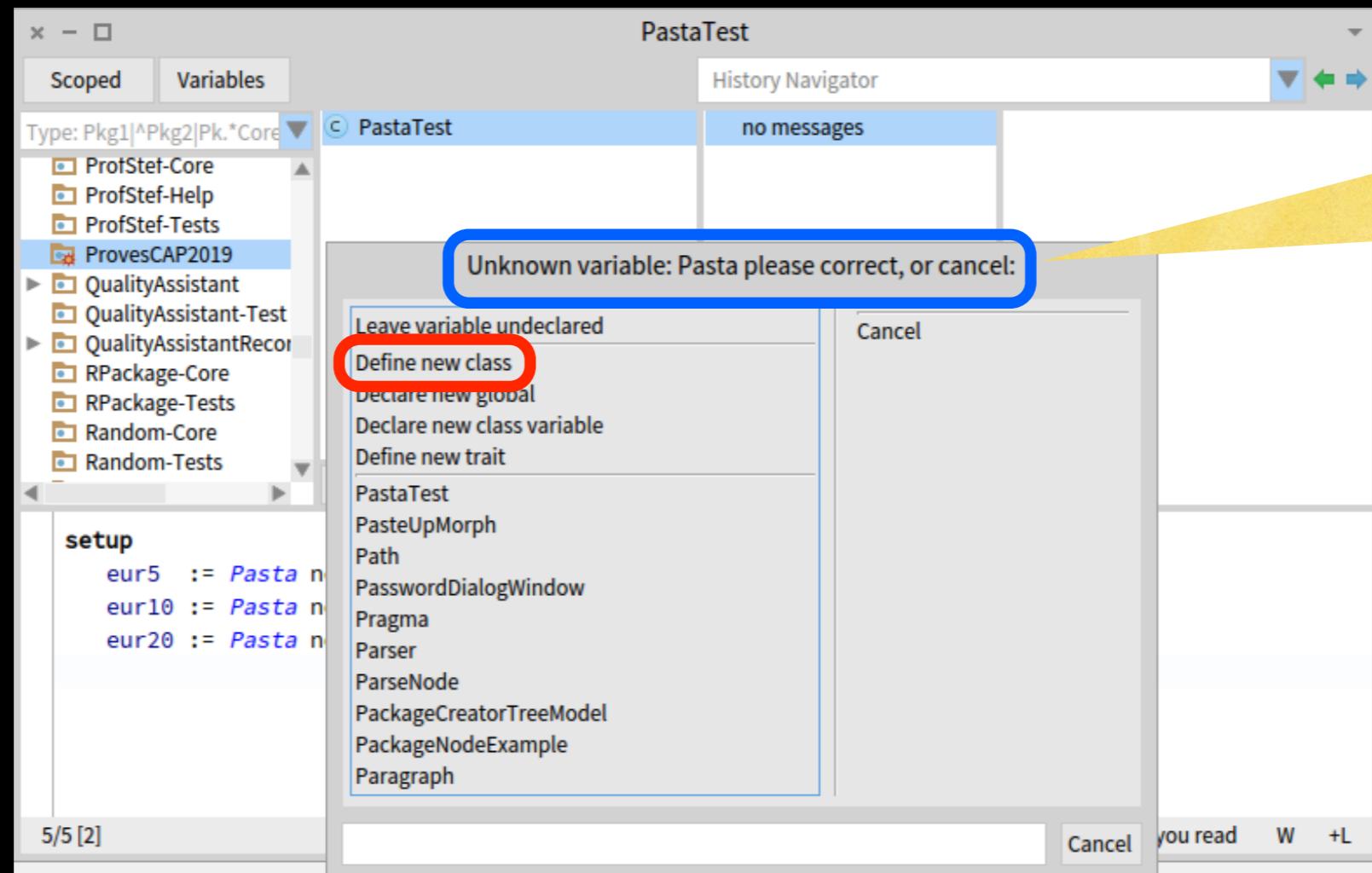
Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Anomenarem **Proves** (o com vulgueu) a la nova categoria i el primer que farem és definir la classe **PastaTest**.

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

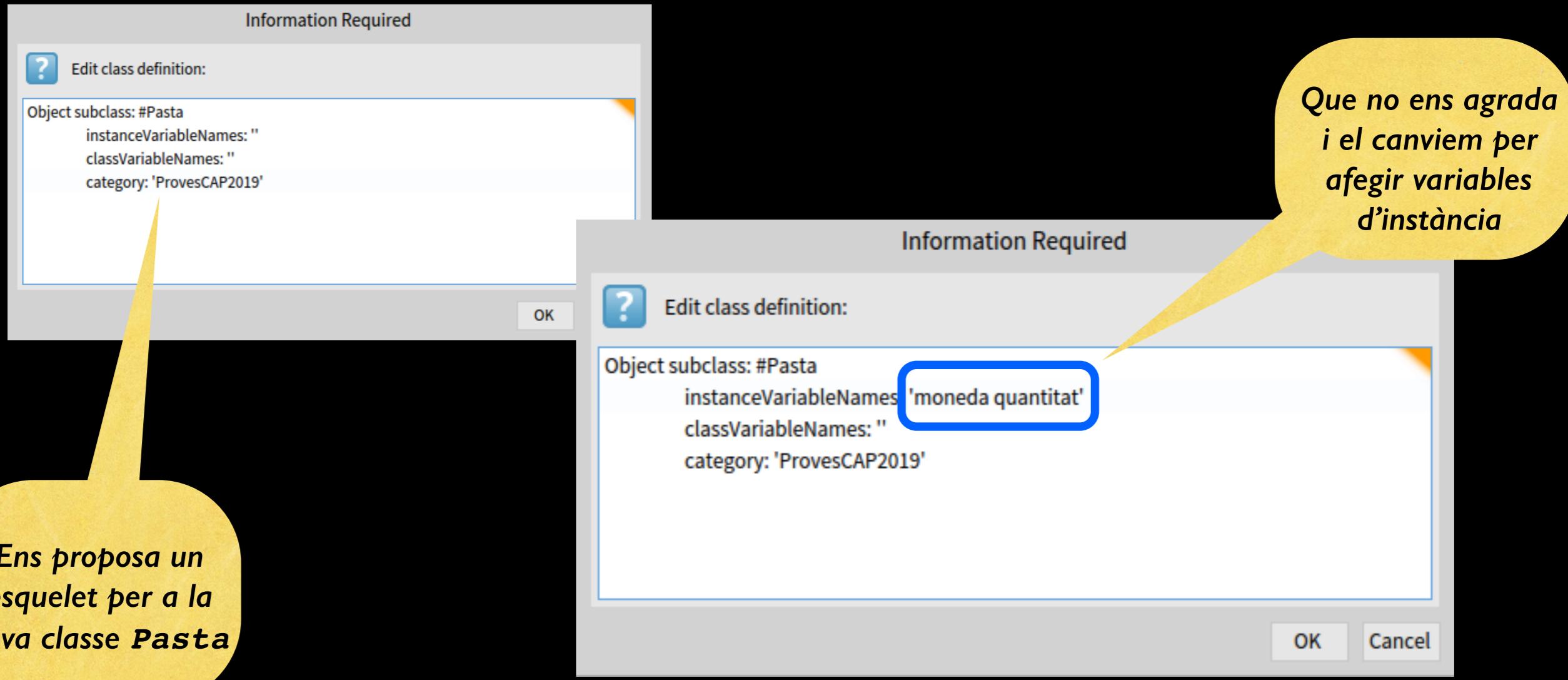
Crearem un mètode **setUp** per inicialitzar les variables d'instància de **PastaTest** és a dir, **eur5**, **eur10**, i **eur20**.

Atenció, el **setUp** s'executa
abans de **cada** test!!

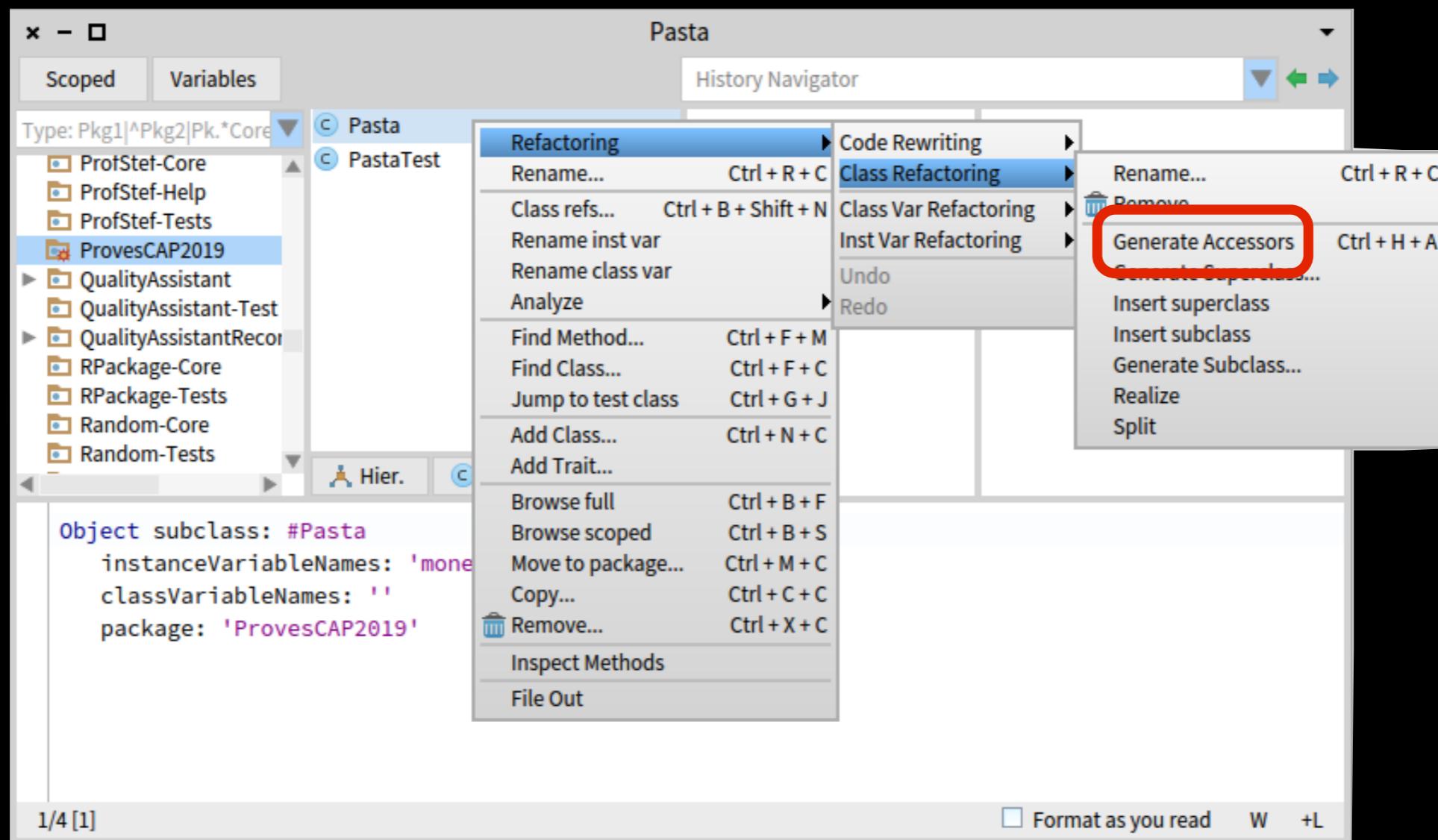
Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Crearem un mètode **setUp** per inicialitzar les variables d'instància de **PastaTest** és a dir, **eur5**, **eur10**, i **eur20**.

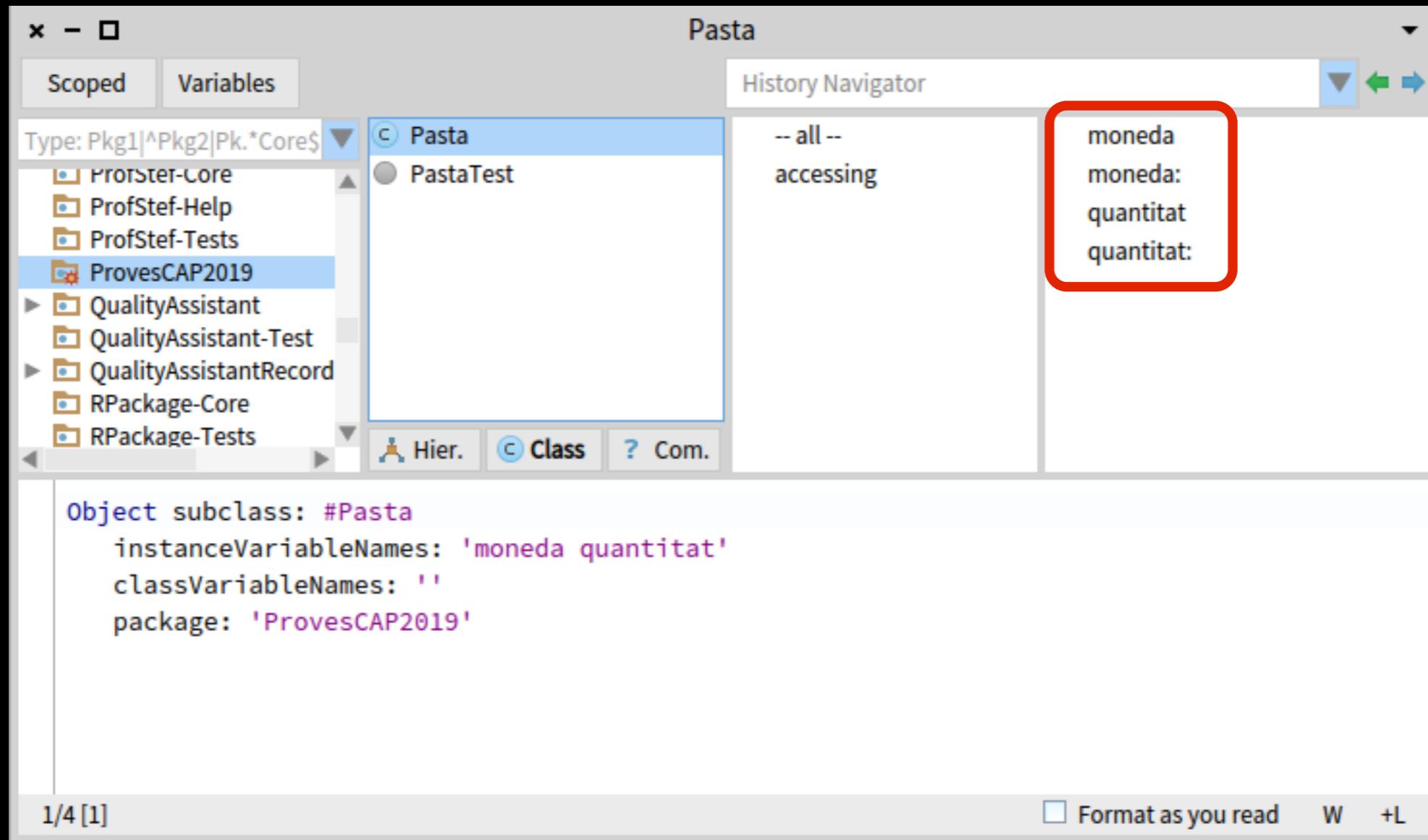
Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Crearem *setters* i *getters* per a totes les variables d'instància. Ho podem fer automaticament amb el menu contextual de les classes.

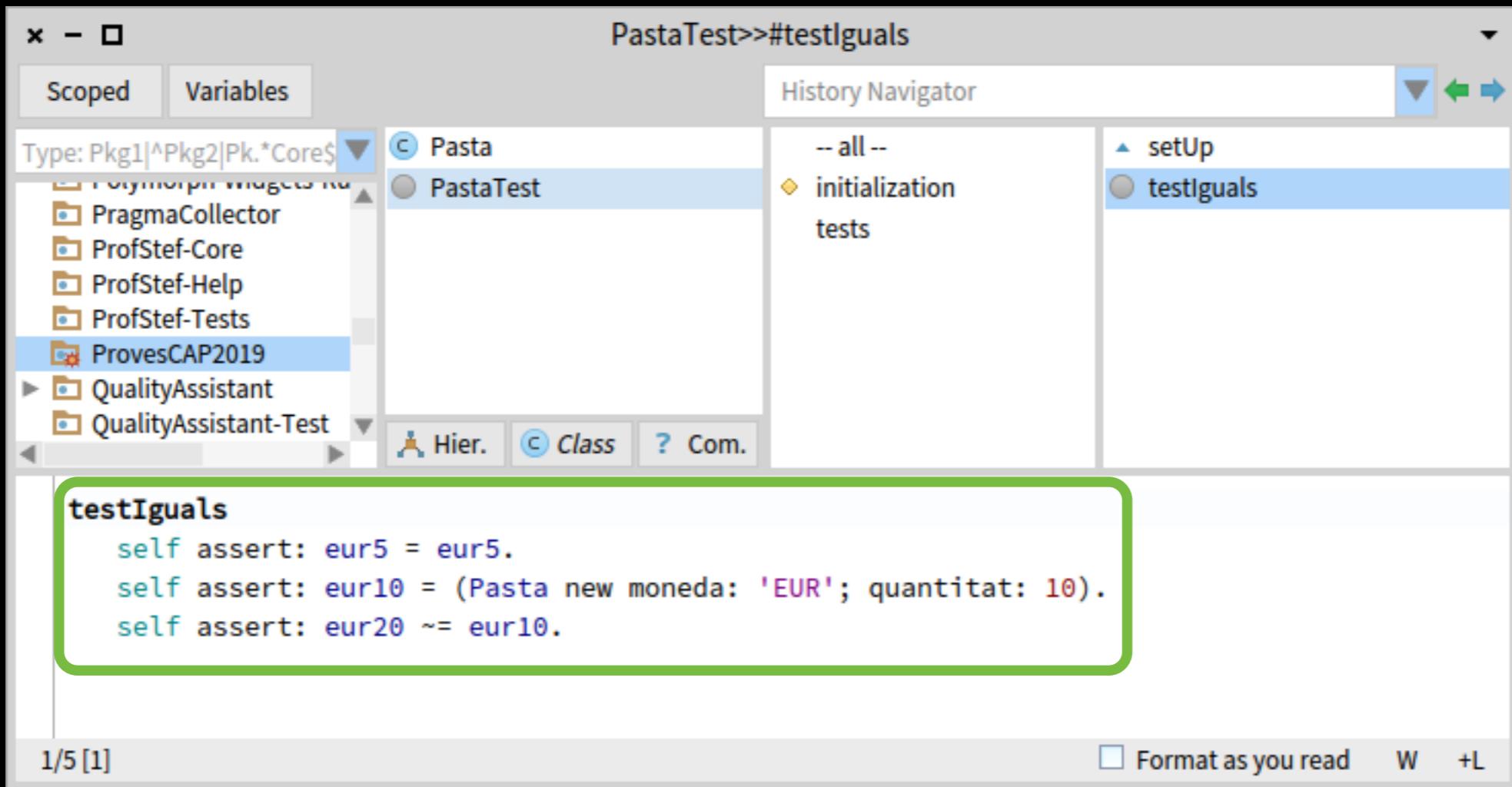
Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Crearem *setters* i *getters* per a totes les variables d'instància. Ho podem fer automaticament amb el menu contextual de les classes.

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Amb aquesta infraestructura mínima, podem crear el nostre primer test, per mirar si les igualtats tenen algun sentit...

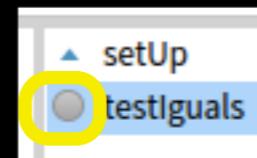
The screenshot shows a Smalltalk IDE interface with the following details:

- Title Bar:** PastaTest>#testIguals
- Toolbar:** Includes "Scoped" and "Variables" tabs.
- Left Panel (Type Browser):** Shows a list of packages:
  - Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$
  - Polymorph-Widgets
  - PragmaCollector
  - ProfStef-Core
  - ProfStef-Help
  - ProfStef-Tests
  - ProvesCAP2019 (highlighted)
  - QualityAssistant
  - QualityAssistant-Test
- Middle Panel (History Navigator):** Shows a tree structure:
  - all --
  - Initialization tests
  - setUp
  - testIguals (highlighted)
- Bottom Panel (Code Editor):** Displays the source code for the testIguals method:

```
testIguals
    self assert: eur5 = eur5.
    self assert: eur10 = (Pasta new moneda: 'EUR'; quantitat: 10).
    self assert: eur20 ~= eur10.
```
- Status Bar:** Shows "1/5 [1]" and "Format as you read W +L".

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podem mirar si el test és correcte...

PastaTest>>#testIguals

Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$

History Navigator

Pasta

PastaTest

-- all --

initialization

tests

setUp

testIguals

TestFailure: Assertion failed

Proceed Abandon Debug Report

PastaTest(Testasserter) assert:
PastaTest testIguals
PastaTest(TestCase) performTest
PastaTest(TestCase) runCase [self setUp. self performTest]
BlockClosure ensure:
PastaTest(TestCase) runCase
self assert: eur20 ~= eur10.

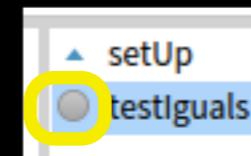
5/5 [1]

Format as you read W +L

```
PastaTest(Testasserter) assert:  
PastaTest testIguals  
PastaTest(TestCase) performTest  
PastaTest(TestCase) runCase [ self setUp. self performTest ]  
BlockClosure ensure:  
PastaTest(TestCase) runCase  
self assert: eur20 ~= eur10.
```

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podem mirar si el test és correcte...

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface. The top window title is 'PastaTest>>#testIquals'. The code editor contains the following code:

```
PastaTest>>#testIquals
| self assert: testIquals performTest runCase ensure: runCase
[ self setUp. self performTest ].
self assert: eur20 ~= eur10.
```

A yellow arrow points from the text 'NO HO ÉS!' at the bottom left to the 'assert:' line in the code editor. The bottom right corner of the code editor has buttons for 'Format as you read', 'W', and '+L'.

NO HO ÉS!

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Per què?!?!

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

The screenshot shows a Smalltalk debugger interface with the following details:

- Stack Trace:** The stack shows the execution path: `PastaTest(TestAssertioner)`, `PastaTest`, `PastaTest(TestCase)`, and `PastaTest(TestCase)`. The current frame is `PastaTest(TestCase)`.
- Source Code:** The source code for the `testIquals` method is displayed:

```
testIquals
    self assert: eur5 = eur5.
    self assert: eur10 = (Pasta new moneda: 'EUR'; quantitat: 10).
    self assert: eur20 ~= eur10.
```
- Variables:** A table showing variables and their values:

Type	Variable	Value
implicit	self	PastaTest>>#testIquals
attribute	eur10	a Pasta
attribute	eur20	a Pasta

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Hauriem de revisar què vol dir *ser igual a...* Com **Pasta** és subclasse d'**Object**, caldria revisar com aquest implementa el missatge **=** (ja que **Pasta** no l'implementa).

The screenshot shows the Smalltalk Object browser interface. The top navigation bar has tabs for 'Scoped' and 'Variables'. The 'Type' dropdown is set to 'Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$'. The left sidebar lists categories like 'Objects', 'Pragmas', 'Processes', 'Protocols', and several 'Kernel-Rules' and 'Kernel-Tests' folders. The main pane displays the implementation of the `Object>>#=` message. The code is:

```
= anObject
    "Answer whether the receiver and the argument represent the same
     object. If = is redefined in any subclass, consider also redefining the
     message hash."
    ^self == anObject
```

A yellow callout bubble points from the text 'La igualtat s'implementa com la identitat...' towards the implementation code. The callout contains the following text:

La igualtat
s'implementa com
la identitat...
Nosaltres NO
volem això

At the bottom of the browser, there are buttons for 'Format as you read' and 'W +L'.

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Per tant, caldrà que **Pasta** implementi el missatge `=`

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following details:

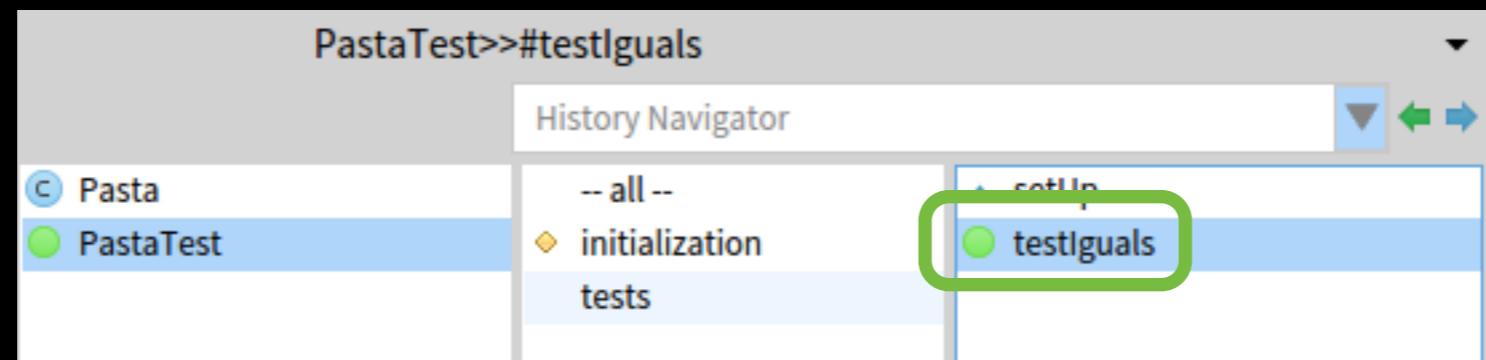
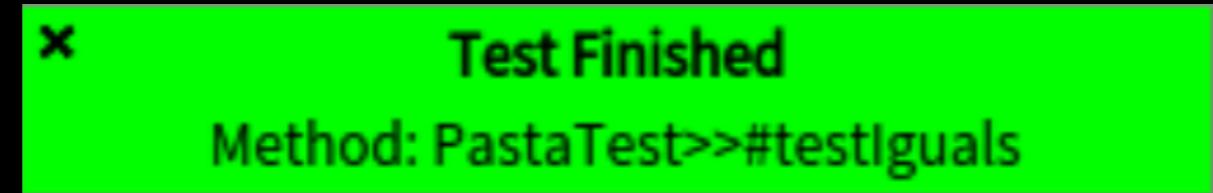
- Project Browser:** On the left, under "Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$", the "ProvesCAP2019" package is selected.
- Class Browser:** In the center, the class **Pasta** is selected. The browser shows the following code:

```
= unaPasta
  ^ self moneda = unaPasta moneda and: [ self quantitat = unaPasta quantitat ].
```
- History Navigator:** On the right, the history navigator shows the message `=` being implemented. It lists the following methods:
  - all --
  - accessing
  - equality
- Status Bar:** At the bottom, it shows "1/2 [1]" on the left and "Format as you read W +L" on the right.

Per què no cal que Pasta implementi el missatge `=` ???

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Ara el test ja és correcte...

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podriem implementar la suma de monedes, i fer el test corresponent...

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following components:

- Left pane (Type browser):** Shows the package structure. The "ProvesCAP2019" package is selected.
- Middle pane (Class view):** The class **Pasta** is selected. The history navigator shows methods: **-- all --**, **accessing**, **arithmetic**, and **equality**.
- Bottom pane (Code editor):** The code for the **unaPasta** method is displayed:+ unaPasta
^ self moneda = unaPasta moneda
 ifTrue: [Pasta new moneda: self moneda; quantitat: (self quantitat + unaPasta quantitat)]
 iffFalse: [self error: 'No es poden utilitzar monedes diferents']

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podriem implementar la suma de monedes, i fer el test corresponent...

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with two open windows:

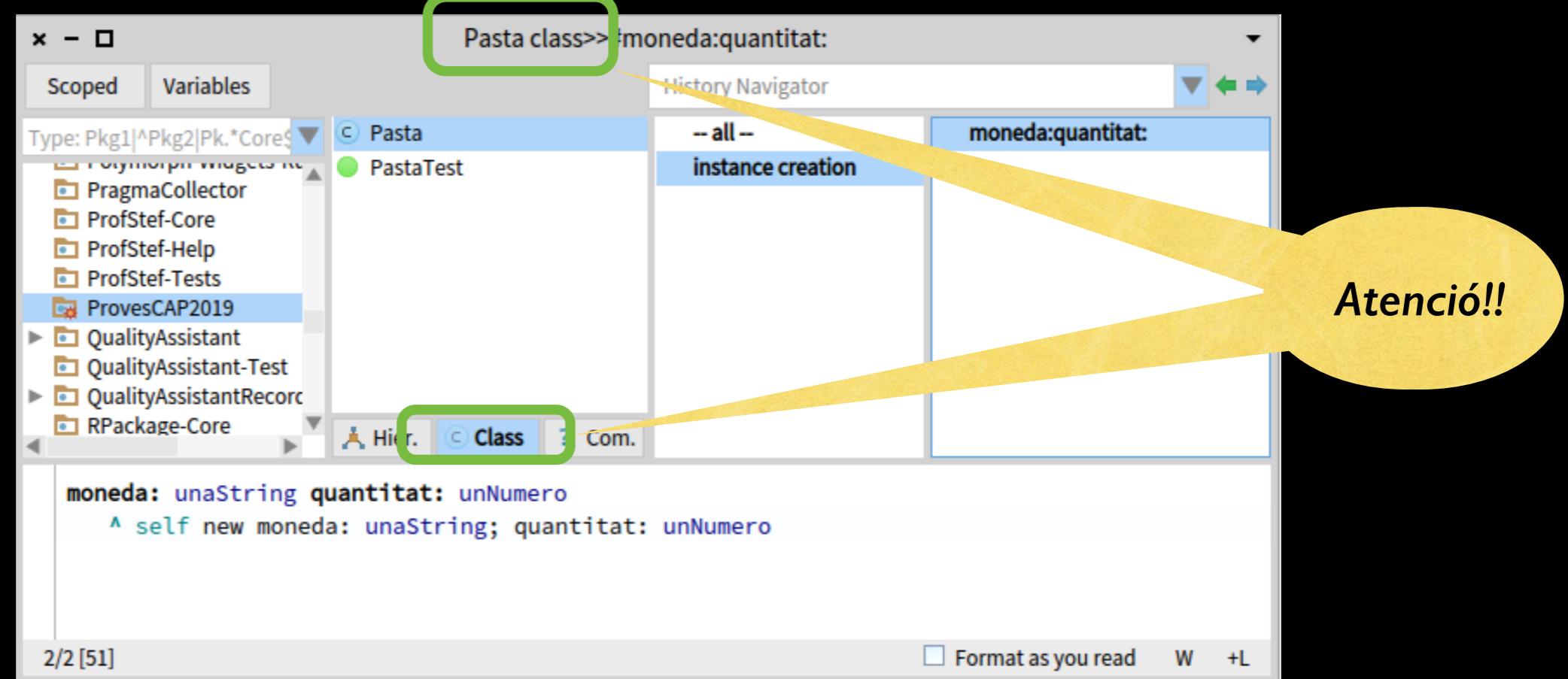
- Pasta>>#+**: This window displays the implementation of the `#+` message for the `Pasta` class. The code defines a local variable `moneda` and uses it in an if-true/if-false conditional block.
- PastaTest>>#testSumes**: This window shows the test cases for the `#testSumes` method. It includes three assertions:

```
self assert: eur5 + eur5 = eur10.
self assert: eur5 + eur10 = (Pasta new moneda: 'EUR'; quantitat: 15).
self assert: (eur5 + eur5 + eur10) = eur20.
```

The left sidebar lists various packages and classes, with `ProvesCAP2019` selected. The bottom status bar indicates "Format as you read" and "W +L".

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Voldriem tenir un constructor per a la classe **Pasta**, ja que la construcció **Pasta new moneda: x; quantitat: y** no ens agrada.

Ara podem construir nous objectes de classe **Pasta** fent:
Pasta moneda: x quantitat: y

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Caldria canviar tot el codi on construim objectes de classe **Pasta** i utilitzar el nou constructor. Per exemple, la suma + ...

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following details:

- Toolbar:** Includes buttons for 'x - □' (close/minimize/maximize), 'Scoped' (selected), 'Variables', and tabs for 'Hier.', 'Class' (selected), and 'Com.'.
- Top Bar:** Shows the class name **Pasta>>#+**.
- History Navigator:** A panel on the right containing a tree view of methods: --all--, accessing, arithmetic, equality, +, and =.
- Code Editor:** The main pane displays the source code for the **Pasta** class.

```
+ unaPasta
  ^ self moneda = unaPasta moneda
    ifTrue: [ Pasta moneda: self moneda quantitat: (self quantitat + unaPasta quantitat) ]
    ifFalse: [ self error: 'No es poden utilitzar monedes d'altres' ]
```
- Status Bar:** Shows '3/5 [62]' at the bottom left and 'Format as you read' with icons for 'W' and '+L' at the bottom right.

Després caldrà tornar a passar els tests...

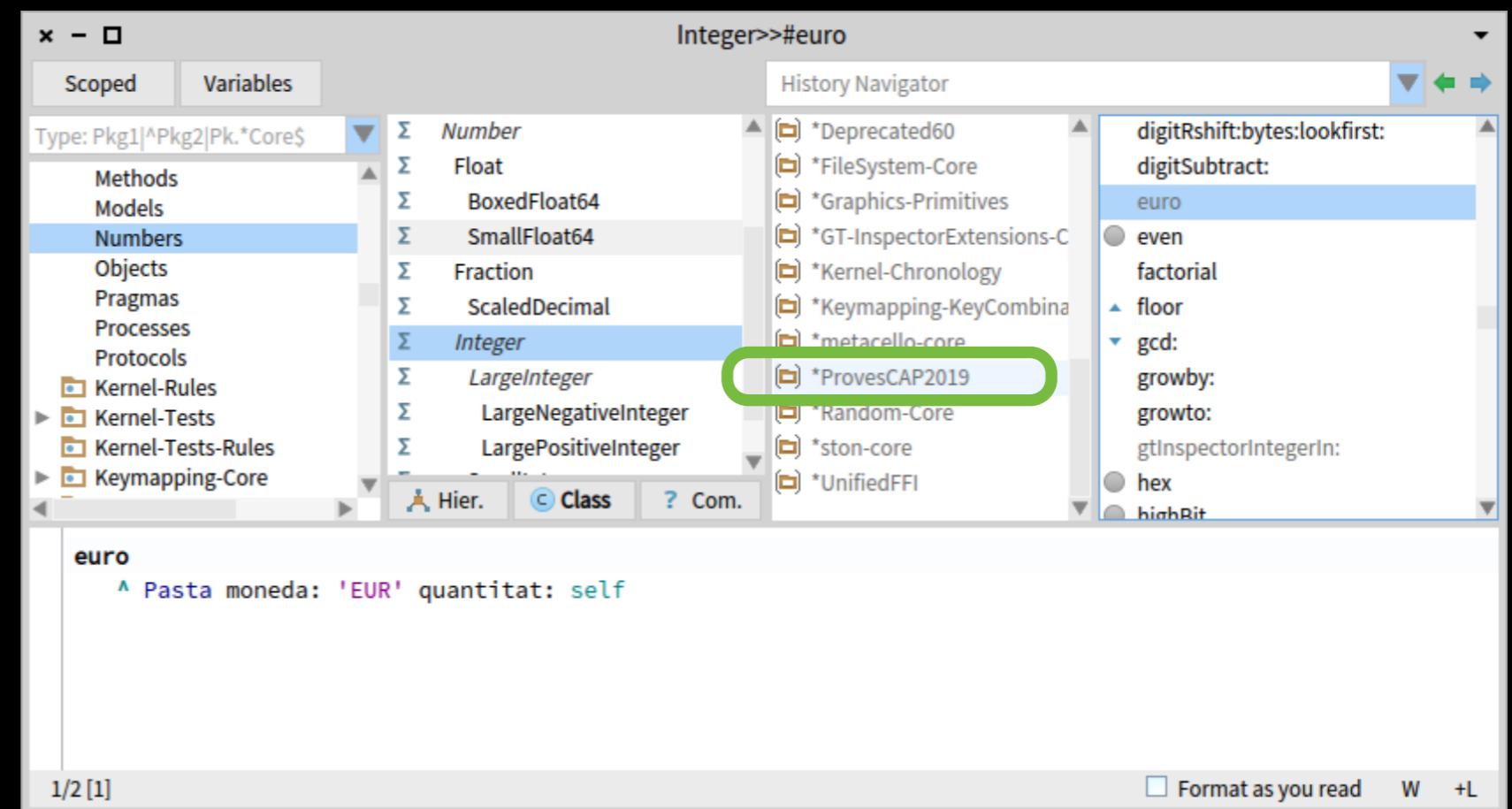
Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Però... no estem del tot satisfets. Estaria bé tenir un constructor pels enters, un per a cada moneda:

5 euro $\leftrightarrow$ Pasta moneda: 'EUR' quantitat: 5

Primer es crea un nou protocol a la classe **Integer**, anomenat ***Proves**.

El nom del protocol és important

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podem redefinir el codi on construim euros i...
passar altre cop els tests.

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following details:

- Project Browser (left):** Shows packages like PragmaCollector, ProfStef-Core, ProfStef-Help, ProfStef-Tests, ProvesCAP2019, QualityAssistant, QualityAssistant-Test, QualityAssistantRecord, and RPakage-Core.
- Class Browser (center):** The current class is **PastaTest**, which has a dependency on **Pasta**. It also includes **Integer**.
- History Navigator (right):** Shows the history of changes for the **setUp** method, including **initialization** and **tests**, with methods **testEquals** and **testSumes**.
- Code Editor (bottom-left):** The **setUp** method is displayed:

```
setUp
    eur5 := 5 euro.
    eur10 := 10 euro.
    eur20 := 20 euro.
```
- Status Bar (bottom-right):** Shows "Format as you read" and other icons.

I ara podríem continuar fent... però no ho farem.
Guardeu la imatge si voleu conservar el que heu fet.

Exercici: TDD en Smalltalk → la classe Pasta

Podem redefinir el codi on construim euros i...
passar altre cop els tests.

The screenshot shows a Smalltalk IDE interface with the following details:

- Title Bar:** PastaTest>>#testSumes
- Toolbars:** History Navigator (with buttons for up, down, left, right, and search).
- Left Panel (Type Browser):** Shows a list of packages:
  - Pkgs1|^APkg2|Pk.*Core\$
  - PragmaCollector
  - ProfStef-Core
  - ProfStef-Help
  - ProfStef-Tests
  - ProvesCAP2019 (selected)
  - QualityAssistant
  - QualityAssistant-Test
  - QualityAssistantRecord
  - RPackage-Core
- Middle Panel (History Navigator):** Shows the history of changes for the current test method:
  - all --
  - initialization
  - tests
    - setUp
    - testEquals
    - testSumes (selected)
- Bottom Panel (Code Editor):** Displays the source code for the testSumes method:

```
testSumes
    self assert: 5 euro + 5 euro = 10 euro.
    self assert: 5 euro + 10 euro = 15 euro.
    self assert: (5 euro + 5 euro + 10 euro) = 20 euro.
```
- Status Bar:** Shows "5/5 [2]" and icons for "Format as you read", "W", and "+L".

I ara podríem continuar fent... però no ho farem.
Guardeu la imatge si voleu conservar el que heu fet.

Paquets (*Packages*)

Guardar la imatge és, però, molt poc pràctic. Per manipular codi amb certa agilitat a Pharo hi ha el concepte de *Package*, o Paquet.

Il·lustrem-ho amb el nostre exemple. Hem creat un nou paquet anomenat **Proves** (o similar).

Què hi ha dins el paquet?

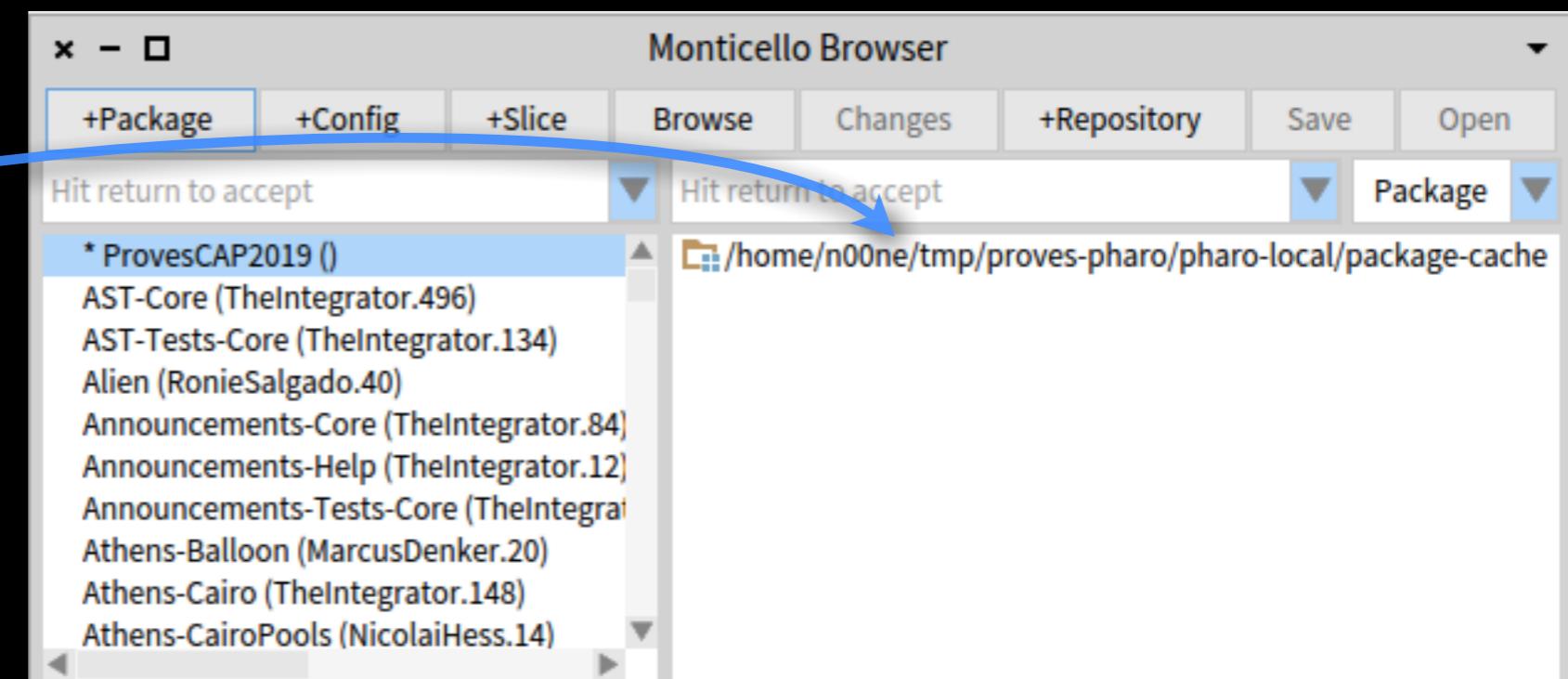
- Totes les definicions de classes del paquet **Proves** o dels paquets que comencen amb **Proves-**...
- Tots els mètodes del protocol ***Proves** o ***Proves-**... allà on estiguin definits, no importa la classe (en el nostre cas, s'inclouria el mètode **euros** de la classe **Integer**).
- Tots els mètodes de les classes que pertanyen a les categories **Proves** i **Proves-**..., **excepte** aquells que pertanyen a protocols els noms dels quals comencin amb ***** (ja que pertanyen a altres paquets).

Paquets (*Packages*)

Els paquets els gestionem mitjançant el **Monticello Browser**.

Fixem-nos que ens marca el paquet **Proves** amb un asterisc (*), indicant-nos que cal actualitzar-lo (l'hem modificat i encara no l'hem guardat).

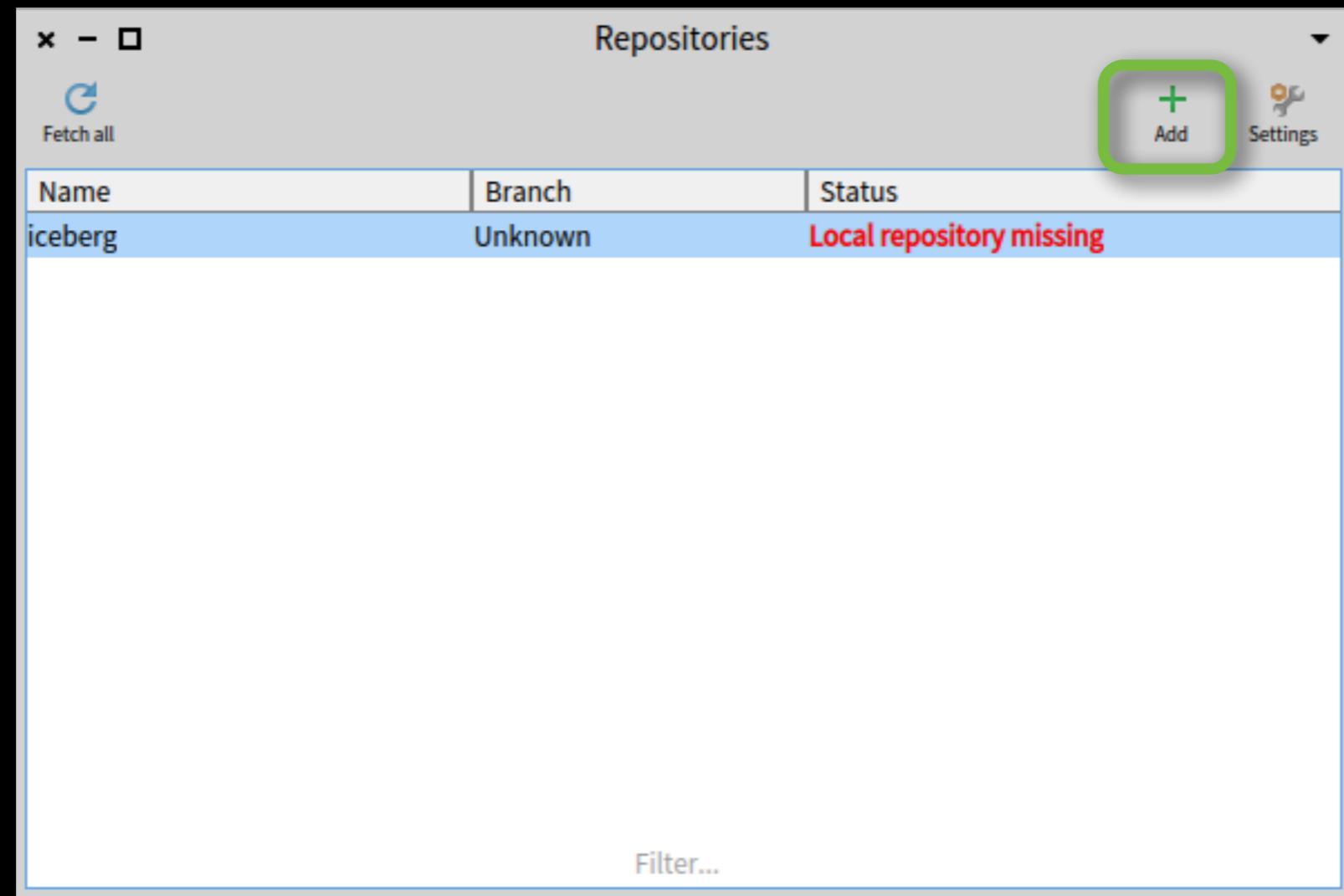
Els paquets es guarden a **repository**, i sempre n'hi ha un per defecte, al disc local, que dependrà de la nostra instal.lació de Pharo. Es diu **package-cache**

Ara bé, nosaltres preferirem guardar el codi *on-line*, fent servir GIT.

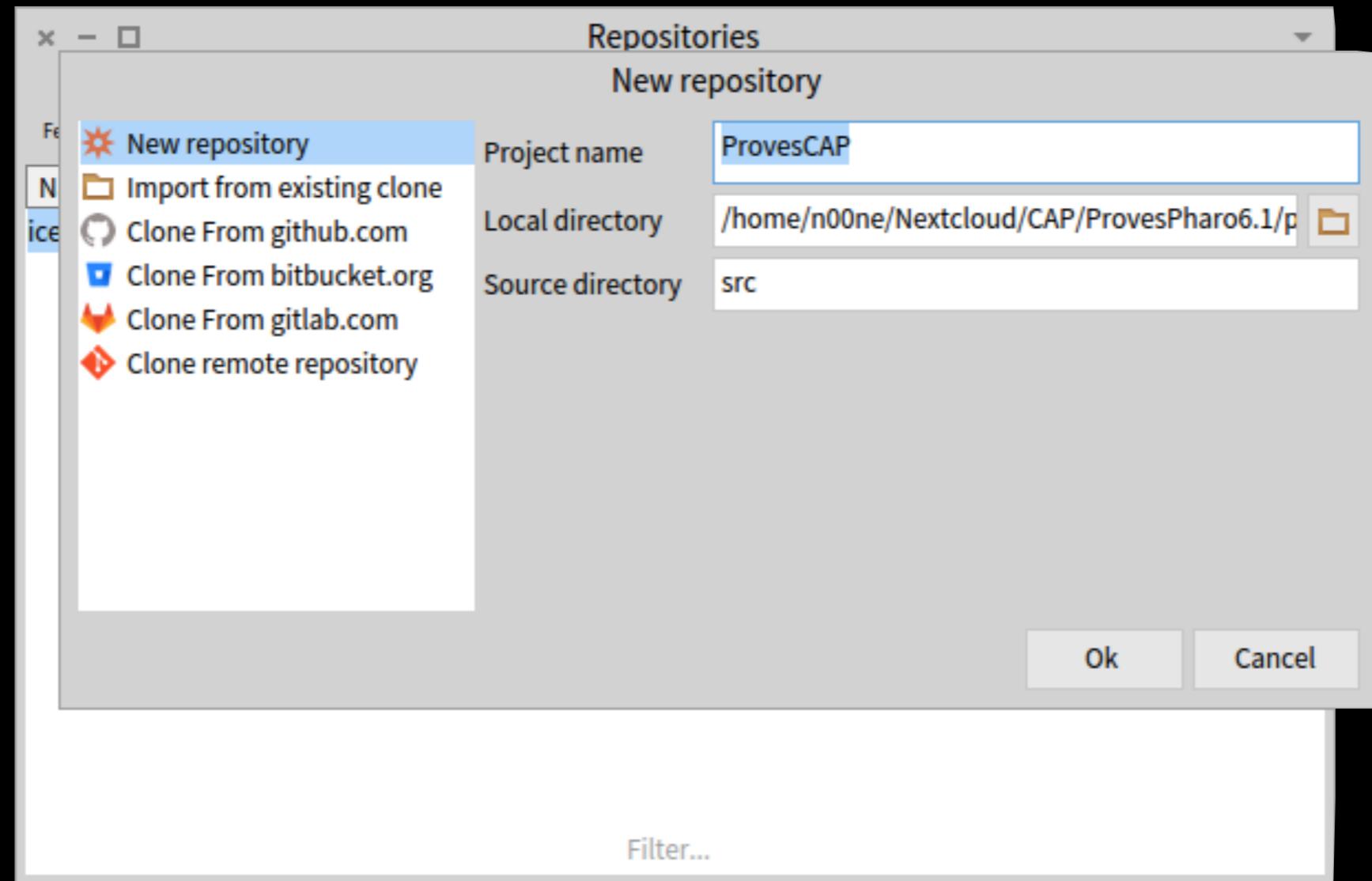
Paquets (*Packages*)

Podem gestionar el paquet **Proves** amb **Git** (a github, per exemple), utilitzant l'eina anomenada **Iceberg** (aquí suposarem que heu seguit les indicacions mencionades en la recepta d'instal·lació de Pharo que hem vist al principi i heu actualitzat Iceberg al vostre Pharo 6.1). Afegirem un repositori nou...

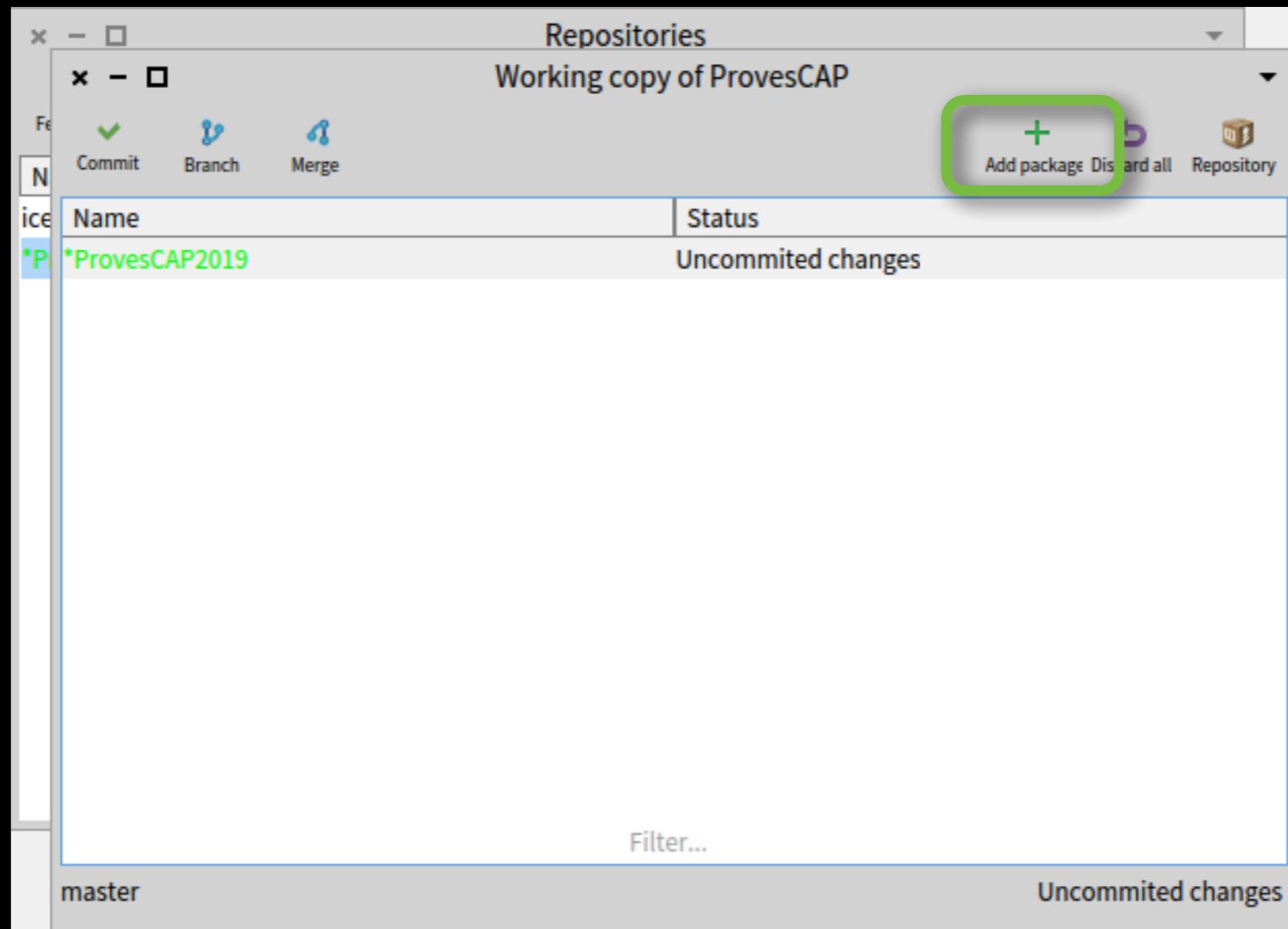
Paquets (*Packages*)

Podem gestionar el paquet **Proves** amb **Git** (a github, per exemple), utilitzant l'eina anomenada **Iceberg** (aquí suposarem que heu seguit les indicacions mencionades en la recepta d'instal·lació de Pharo que hem vist al principi i heu actualitzat Iceberg al vostre Pharo 6.1). Afegirem un repositori nou...

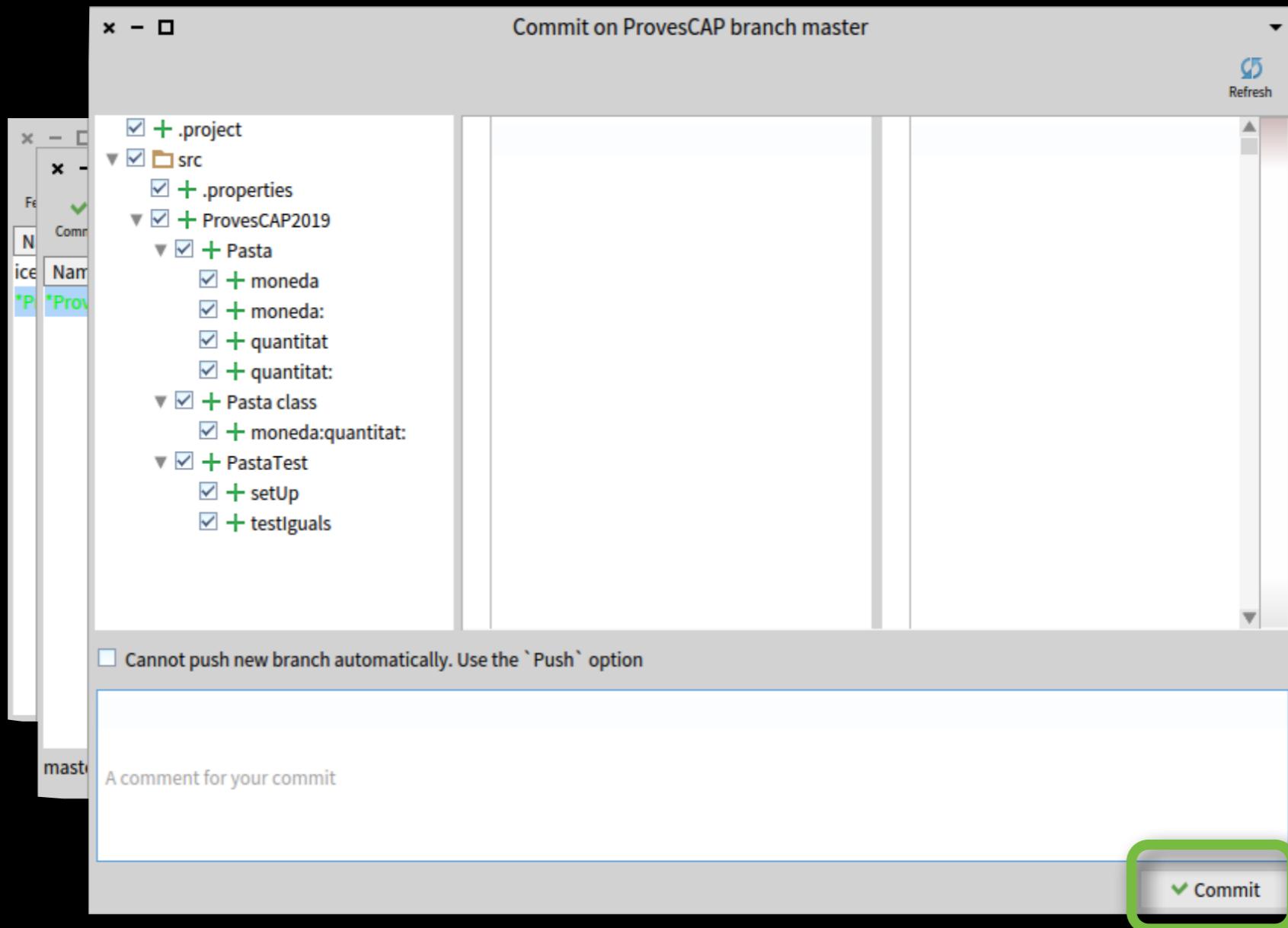
Paquets (*Packages*)

... i afegirem el paquet **Proves** a aquest repositori, amb **Add package**

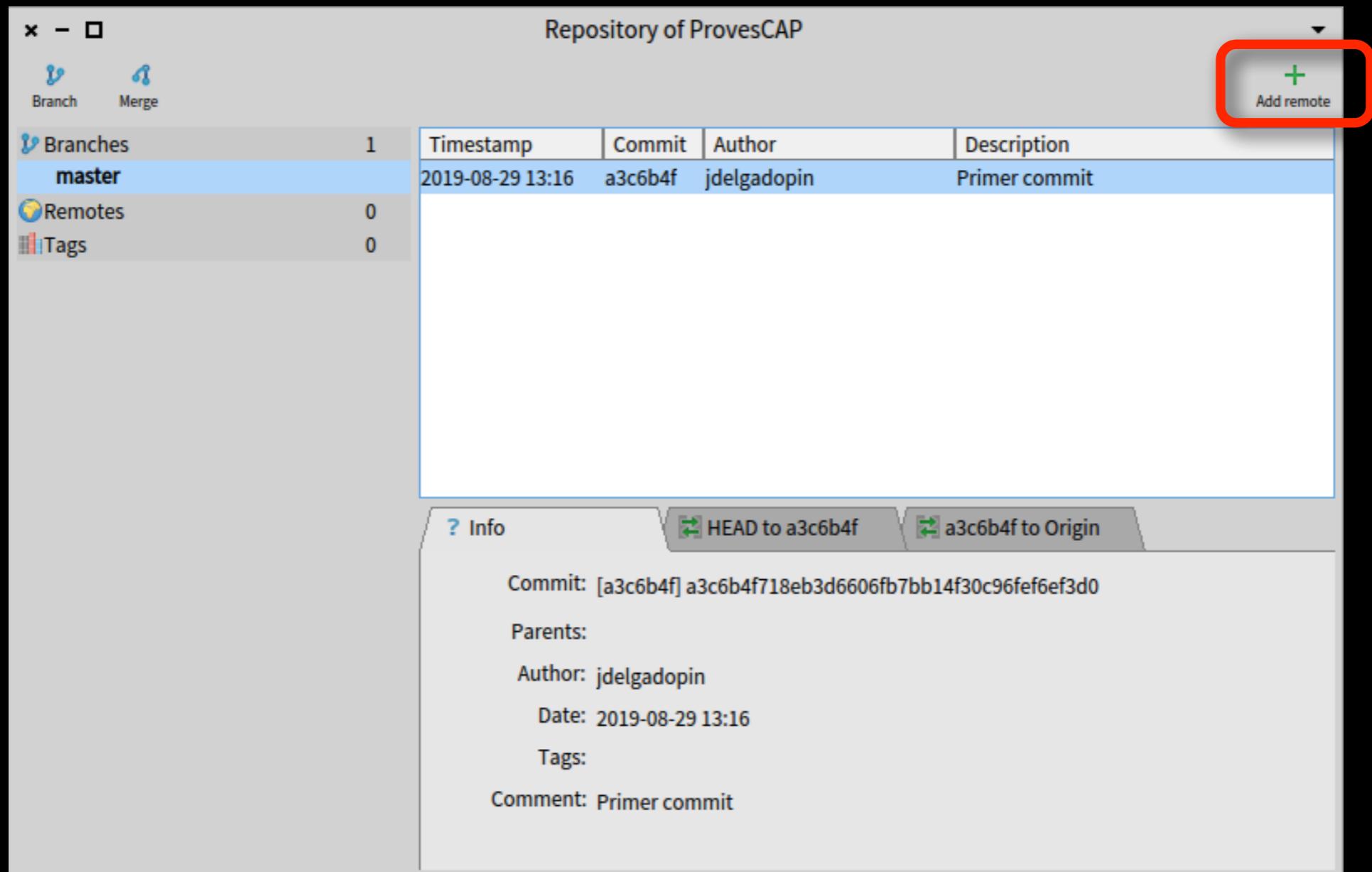
Paquets (*Packages*)

Ara, farem el primer (i únic en aquest exemple) **commit**, decidint què volem afegir i què no marcant-ho a la llista de fitxers. També hem de decidir quin repositori remot fem servir.

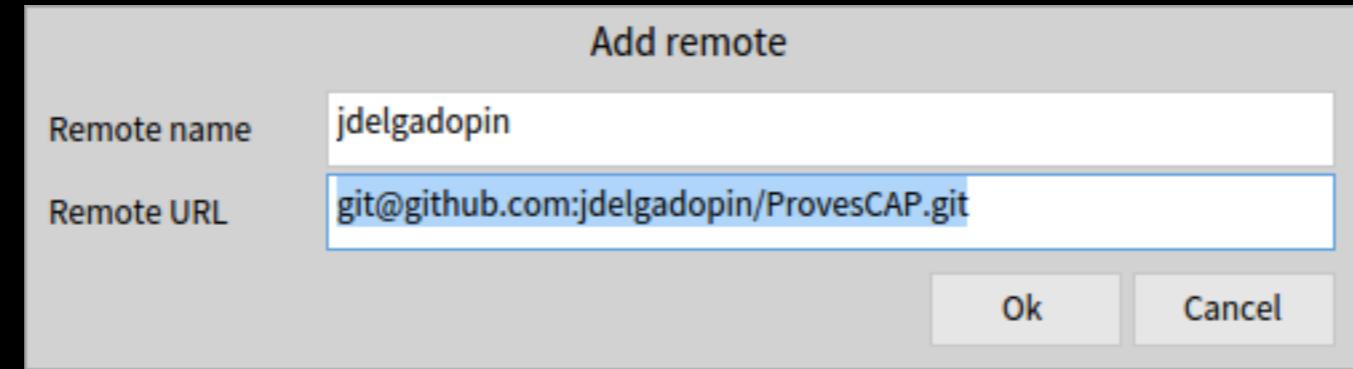
Paquets (*Packages*)

Ara, farem el primer (i únic en aquest exemple) **commit**, decidint què volem afegir i què no marcant-ho a la llista de fitxers. També hem de decidir quin repositori remot fem servir.

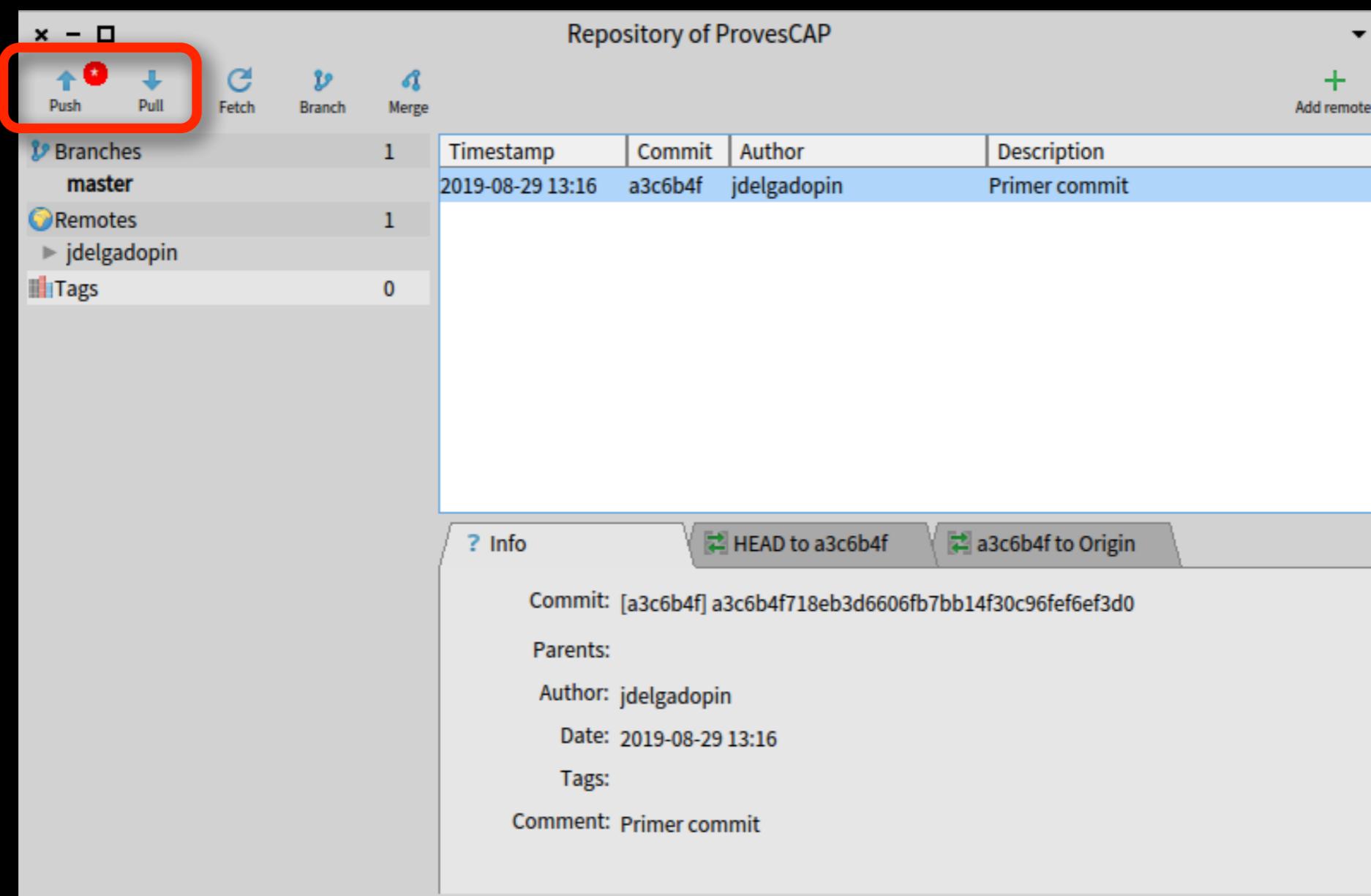
Paquets (*Packages*)

Vincularem el repositori remot (en aquest cas a **github**) al nostre repositori local (amb **ssh** segur que funciona):

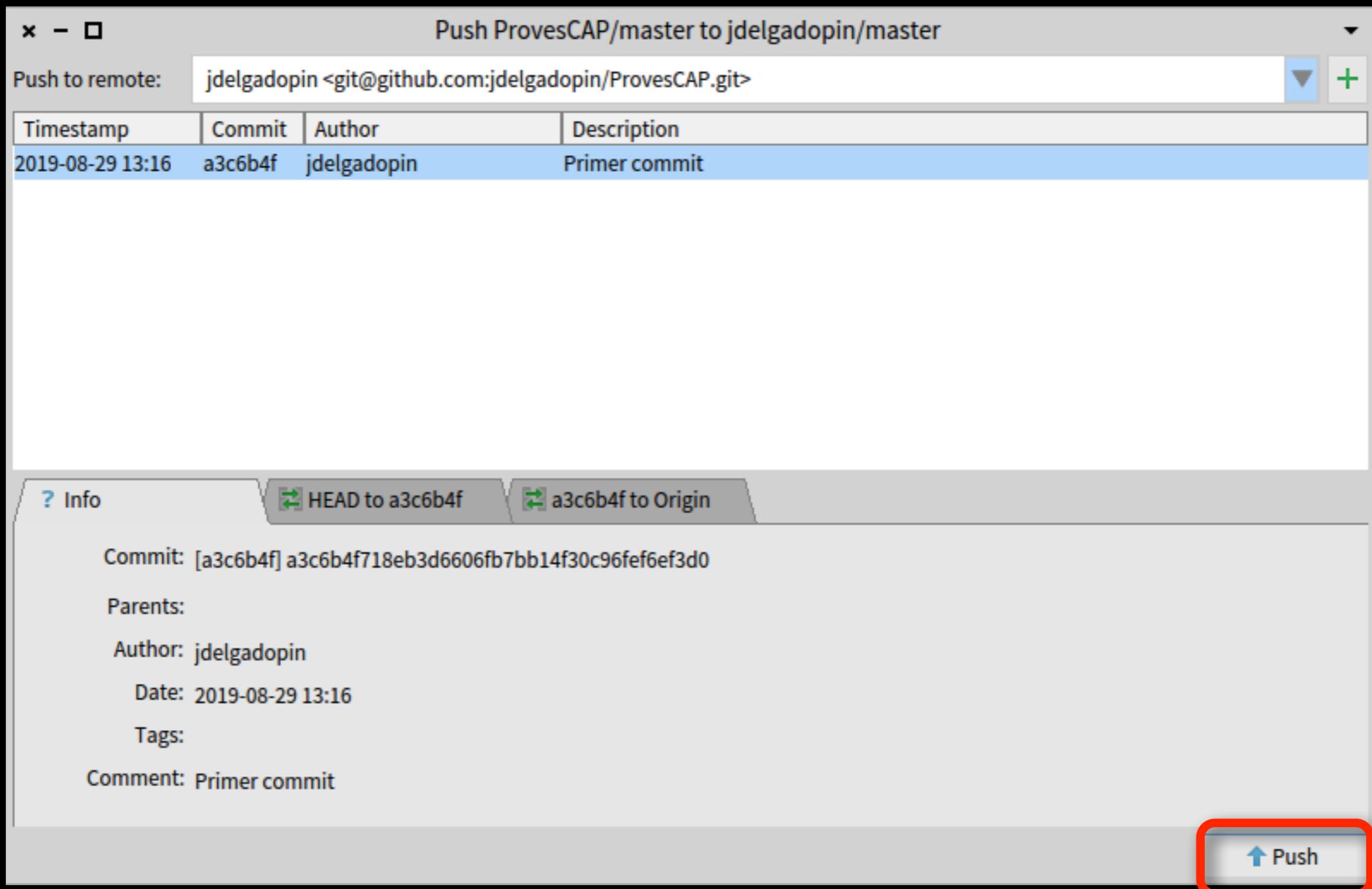
Paquets (*Packages*)

...i ja podem fer un **push**

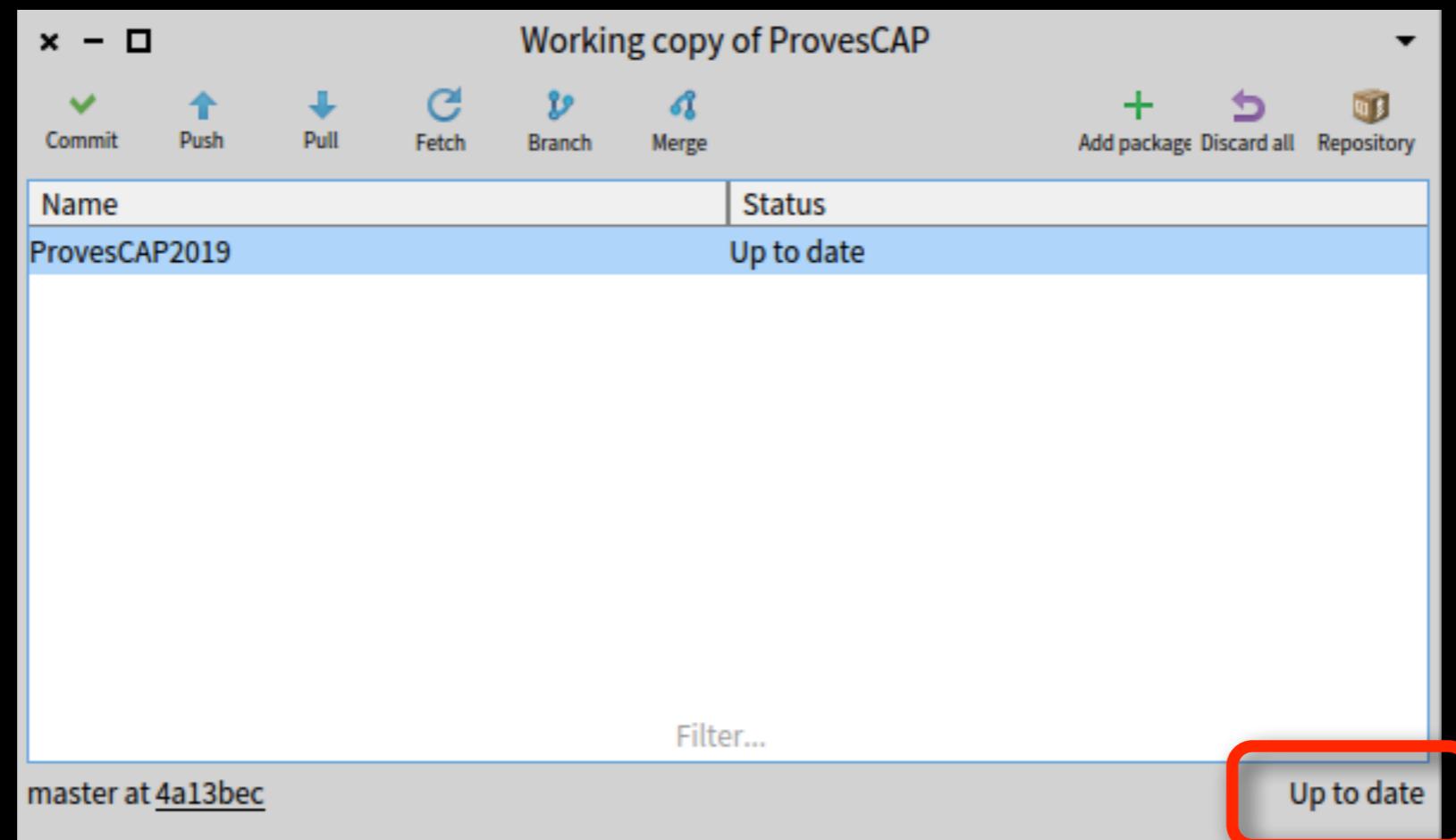
CAP: Introducció a l'Smalltalk

Paquets (*Packages*)

Paquets (*Packages*)

Finalment, tot està en ordre...

Recordeu de consultar
<https://github.com/pharo-vcs/iceberg/wiki/Tutorial>

Recapitulem...

- **Tot** és un objecte. Absolutament tot. **Tots** els objectes són instància d'una classe. **TOTS!!** Les classes defineixen el comportament i l'estructura de les seves instàncies.
- Res passa si no és per **pas de missatges**
- L'estat dels objectes (atributs, camps,...) és **privat**
- Els mètodes són **públics**
(els podem considerar privats per convenció)
- Les variables contenen **referències** (tipat dinàmic).
(els objectes no referenciats són eliminats, i.e. *garbage collection*)
- Herència **simple**.

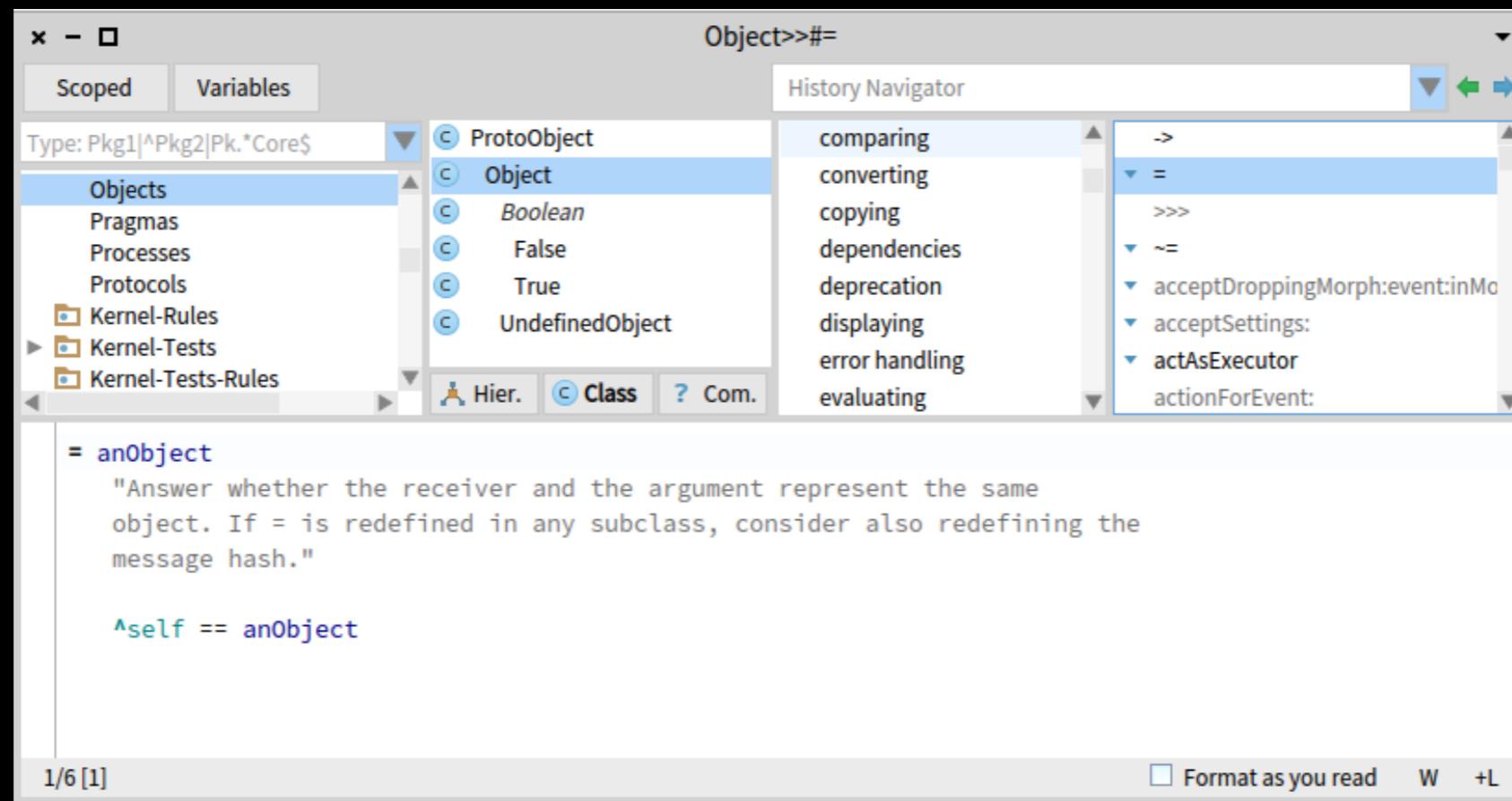
La classe **Object**

- A l'estàndard Smalltalk-80, **Object** és l'arrel de la jerarquia de classes (a Pharo i Squeak l'arrel és **ProtoObject**, que només té a com a subclasse a **Object**)
- Defineix el comportament comú i mínim per a tots els objectes del sistema: **Object numberOfMethods** → 429
- Comparació d'objectes: **==**, **~~**, **isNil**, **=**, **~=**, **notNil**
(a Pharo i Squeak **==**, **~~**, i **isNil** són a **ProtoObject**).
- Representació textual d'objectes: **#printString**, **#printOn**:

Identitat vs. Igualtat

== compara la **identitat** entre objectes. *NO s'ha de sobreescrivir mai!*

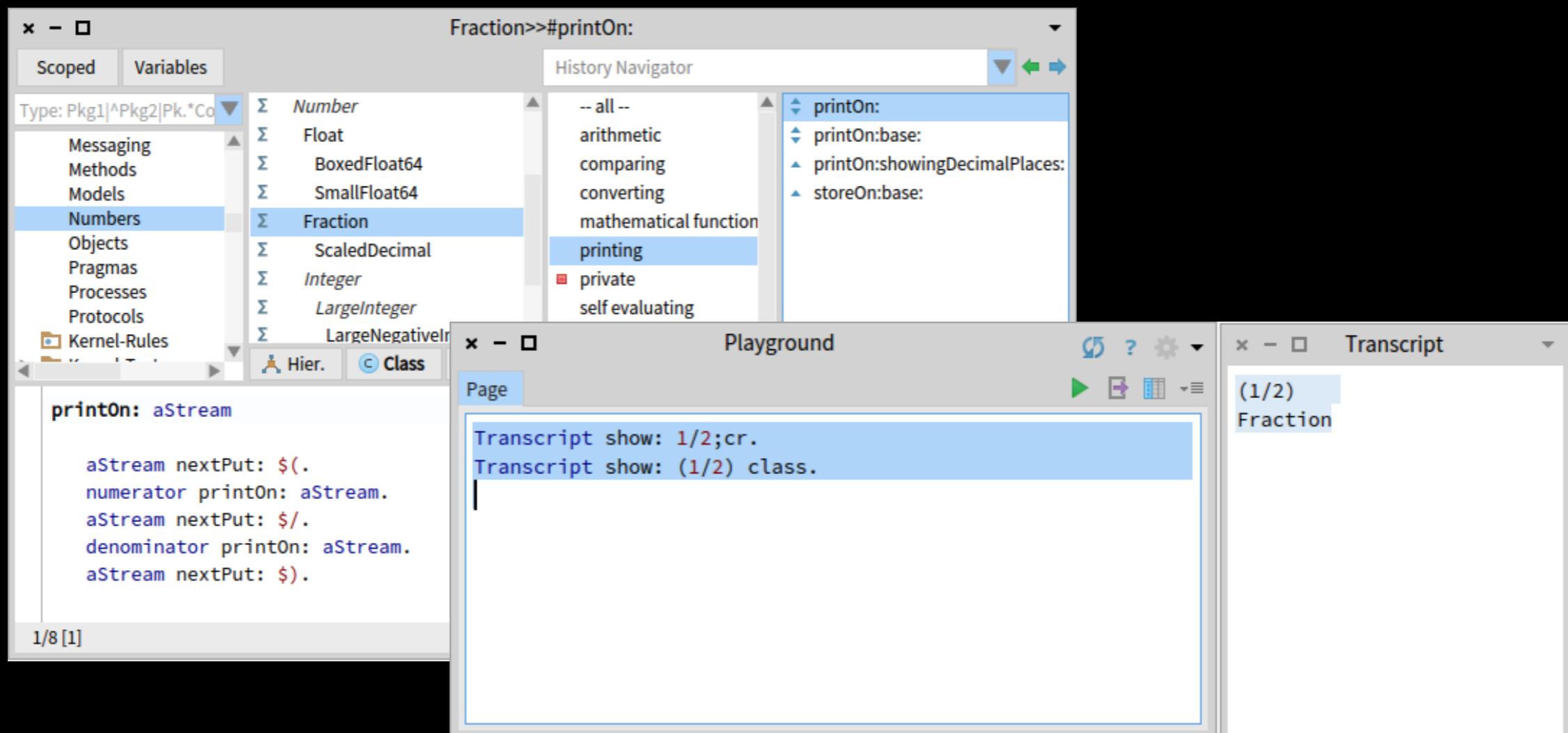
- = compara la **igualtat** entre objectes. Usualment es sobreescriva ja que la implementació per defecte és la identitat.
Però, si sobreescrivim **=** també cal sobreescrivir **Object >> hash**

(no vam sobreescrivir **Object >> hash** en l'exemple de la classe **Pasta** perque era un exemple de joguina)

Representació Textual d'Objectes

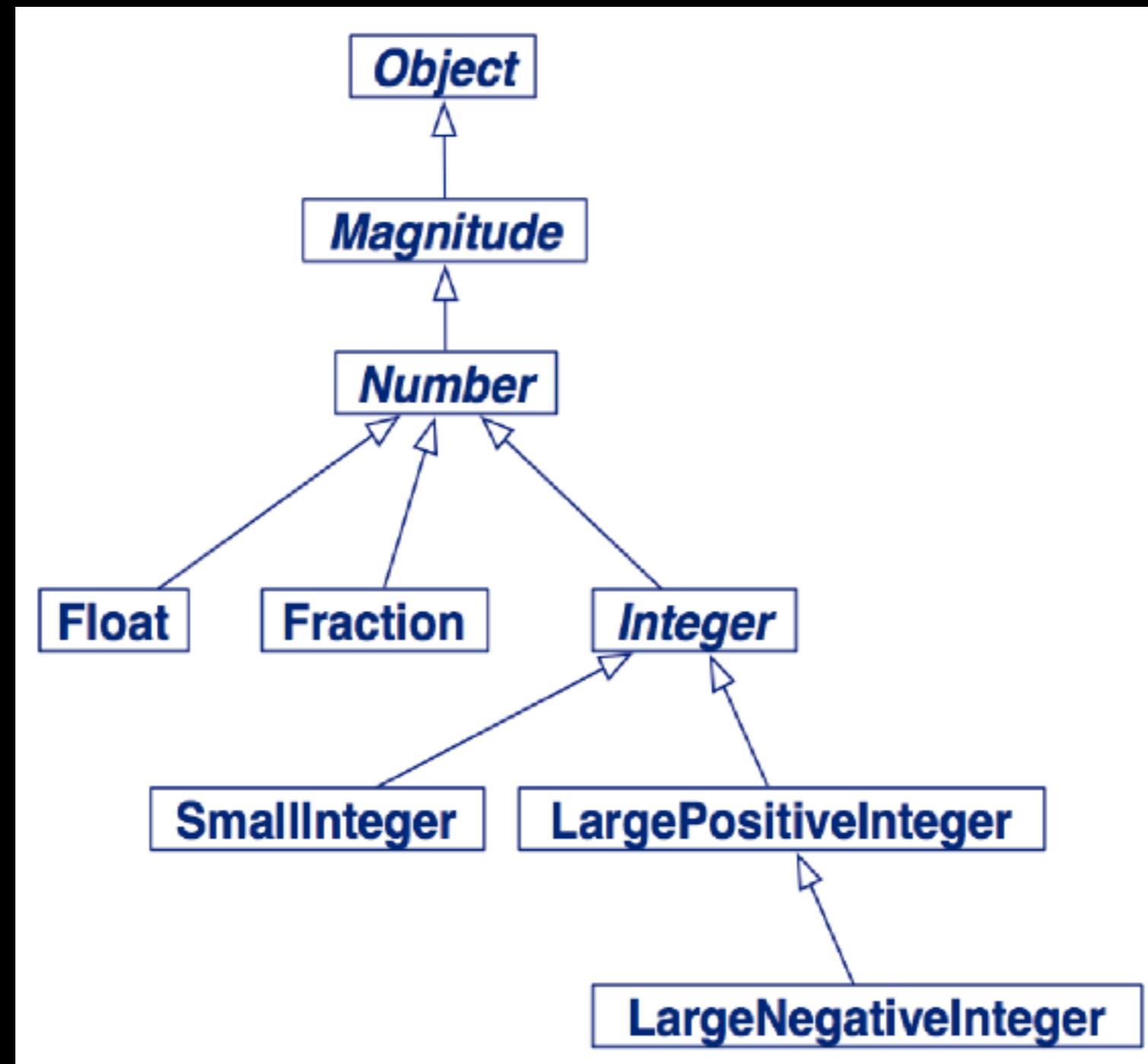
Normalment sobreescrivem **#printOn:** per donar representació textual als objectes. És el mètode per defecte utilitzat en diverses situacions, p.ex. pel **Transcript**

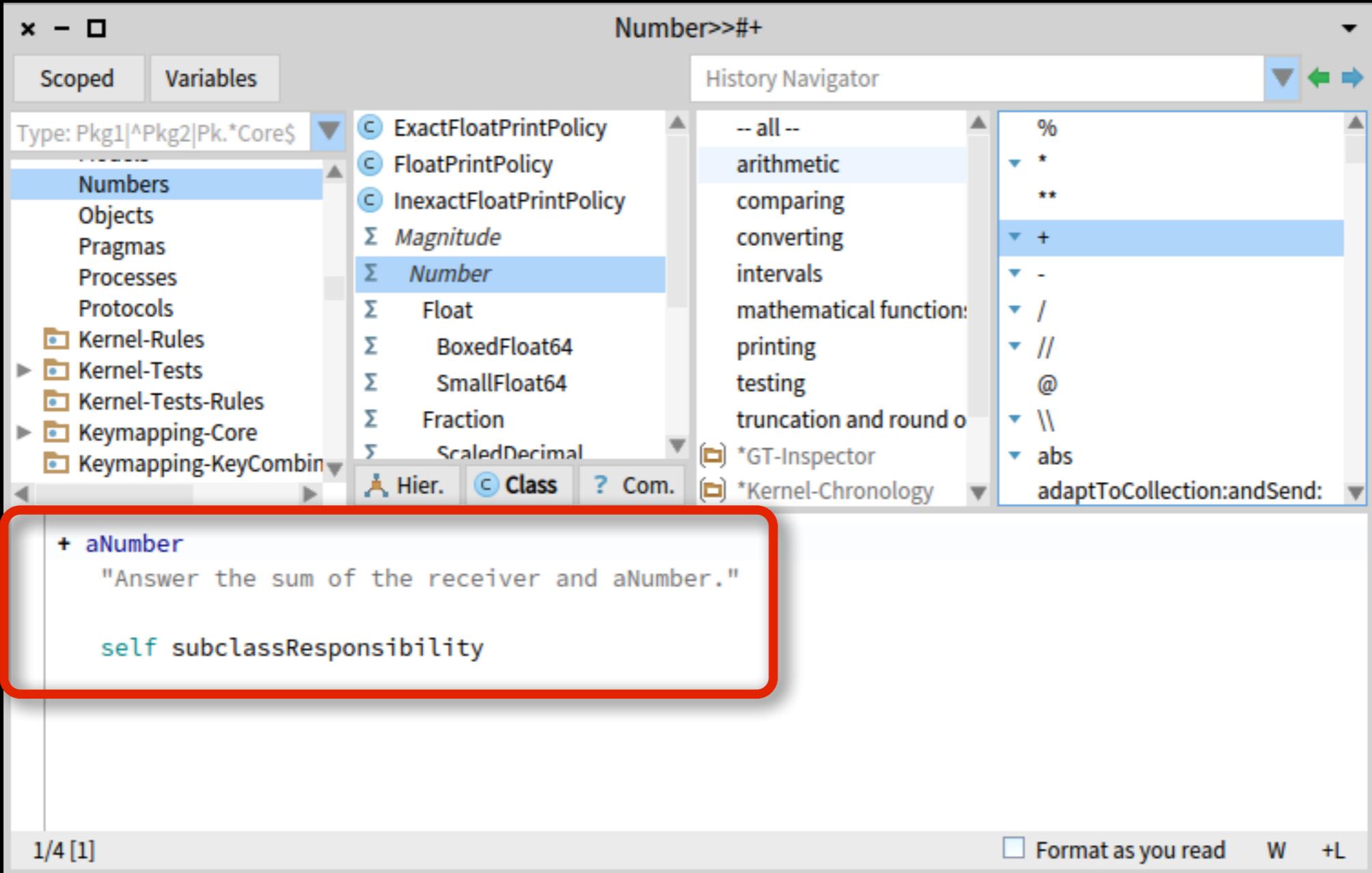
Mètodes d'**Object** per donar suport al programador

#error:	genera un error
#doesNotUnderstand:	gestiona missatges no implementats
#halt, #halt:	invoca el <i>debugger</i>
#subClassResponsibility	el mètode que l'envia és abstracte
#shouldNotImplement	desactiva un missatge heretat

Nombres

Mètodes abstractes (I)

The screenshot shows the Smalltalk History Navigator interface. The title bar says "Number>>#+". The left pane shows a class hierarchy with "Numbers" selected. The right pane lists various methods, with "+" highlighted. A red box highlights the implementation of the "+" method for the "Number" class.

Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$

Number>>#+

History Navigator

-- all --
arithmetic
comparing
converting
intervals
mathematical function:
printing
testing
truncation and round o

%
*
**
+
-
/
//
@
\\
abs
adaptToCollection:andSend:

Number

+ aNumber
"Answer the sum of the receiver and aNumber."
self subclassResponsibility

1/4 [1] Format as you read W +L

Mètodes abstractes (i 2)

The screenshot shows the Smalltalk Object browser interface. The title bar reads "Object>>#subclassResponsibility". The left pane displays a class hierarchy tree under "Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$". The "Objects" node is selected. The right pane lists various system messages. A red box highlights the "subclassResponsibility" message in the bottom-left corner of the main pane.

Object>>#subclassResponsibility

History Navigator

Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$

Objects

ProtoObject

Object

Boolean

False

True

UndefinedObject

error handling

evaluating

finalization

flagging

halting

introspection

literal testing

logging-DDeprecated

memory usage

message performing

model - stepping

stonProcessSubObjects:

stonShouldWriteNilInstVars

storeAt:inTempFrame:

storeDataOn:

storeOn:

storeString

subclassResponsibility

systemIcon

systemIconName

systemNavigation

tail

subclassResponsibility

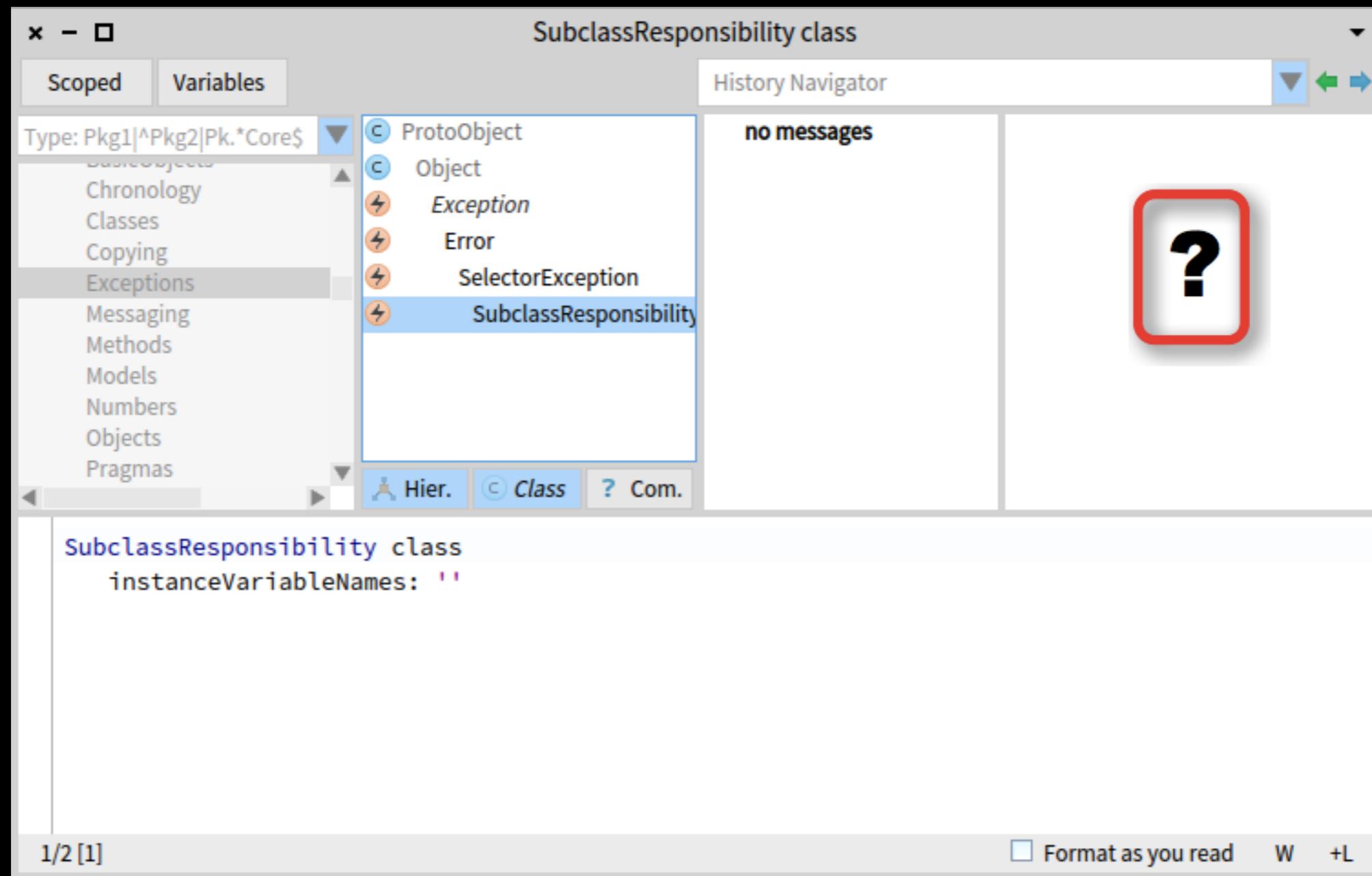
"This message sets up a framework for the behavior of the class' subclasses.
Announce that the subclass should have implemented this message."

SubclassResponsibility signalFor: thisContext sender selector

1/5 [1]

Format as you read W +L

Mètodes abstractes (i 2)

Mètodes abstractes (i 2)

The screenshot shows the Smalltalk History Navigator interface. The title bar reads "SelectorException class>#signalFor:". The left pane lists categories like "Exceptions" which is selected. The center pane shows the method definition:

```
signalFor: aSelector
    "Create and signal an exception for aSelector in the default receiver."
    ^ self new
        selector: aSelector;
        signal
```

A red box highlights the entire method definition. The right pane shows the history of changes for the method, with "signalFor:" and "signalFor:in:" listed.

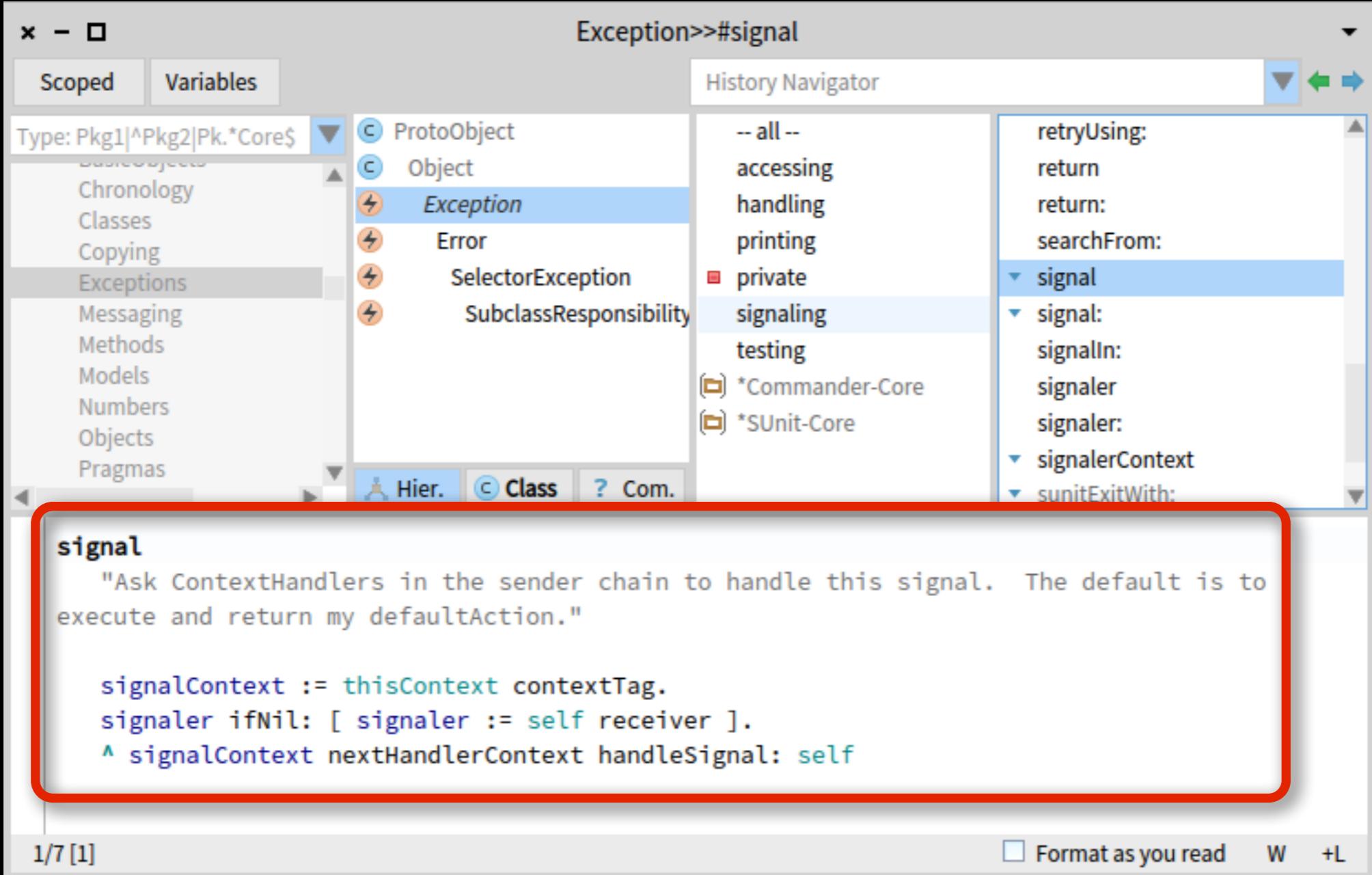
Mètodes abstractes (i 2)

The screenshot shows the Smalltalk History Navigator interface. The title bar reads "SelectorException>>#selector:". The left pane lists categories like BasicObjects, Chronology, Classes, Copying, Exceptions, Messaging, Methods, Models, Numbers, Objects, and Pragmas. The center pane shows the method definition:

```
selector: aSelector
selector := aSelector
```

This code is highlighted with a red box. The right pane shows the history of changes for this method, with "selector:" being the most recent change.

Mètodes abstractes (i 2)

The screenshot shows the Smalltalk Inspector interface with the class `Exception>>#signal` selected. The left pane displays a list of categories: Type, Chronology, Classes, Copying, Exceptions (which is selected), Messaging, Methods, Models, Numbers, Objects, and Pragmas. The right pane shows the method definition for `signal`. A red box highlights the entire method definition area.

Method Definition:

```
signal
    "Ask ContextHandlers in the sender chain to handle this signal. The default is to
execute and return my defaultAction."

    signalContext := thisContext contextTag.
    signaler ifNil: [ signaler := self receiver ].
    ^ signalContext nextHandlerContext handleSignal: self
```

The method signature is `signal`. The documentation states: "Ask ContextHandlers in the sender chain to handle this signal. The default is to execute and return my defaultAction." The implementation starts by creating a `signalContext` variable from the current context's `contextTag`, then checks if there is a `signaler` (receiver). If not, it sets the `signaler` to the current receiver. Finally, it returns the `nextHandlerContext` of the `signalContext` to handle the signal.

Coerció Automàtica

1 + 2.3 → 3.3

1 class → SmallInteger

1 class maxVal class → SmallInteger

(1 class maxVal + 1) class → LargePositiveInteger

(1/3) + (2/3) → 1

1000 factorial / 999 factorial → 1000

2 / 3 + 1 → (5/3)

Caràcters i *Strings*

Caràcters:

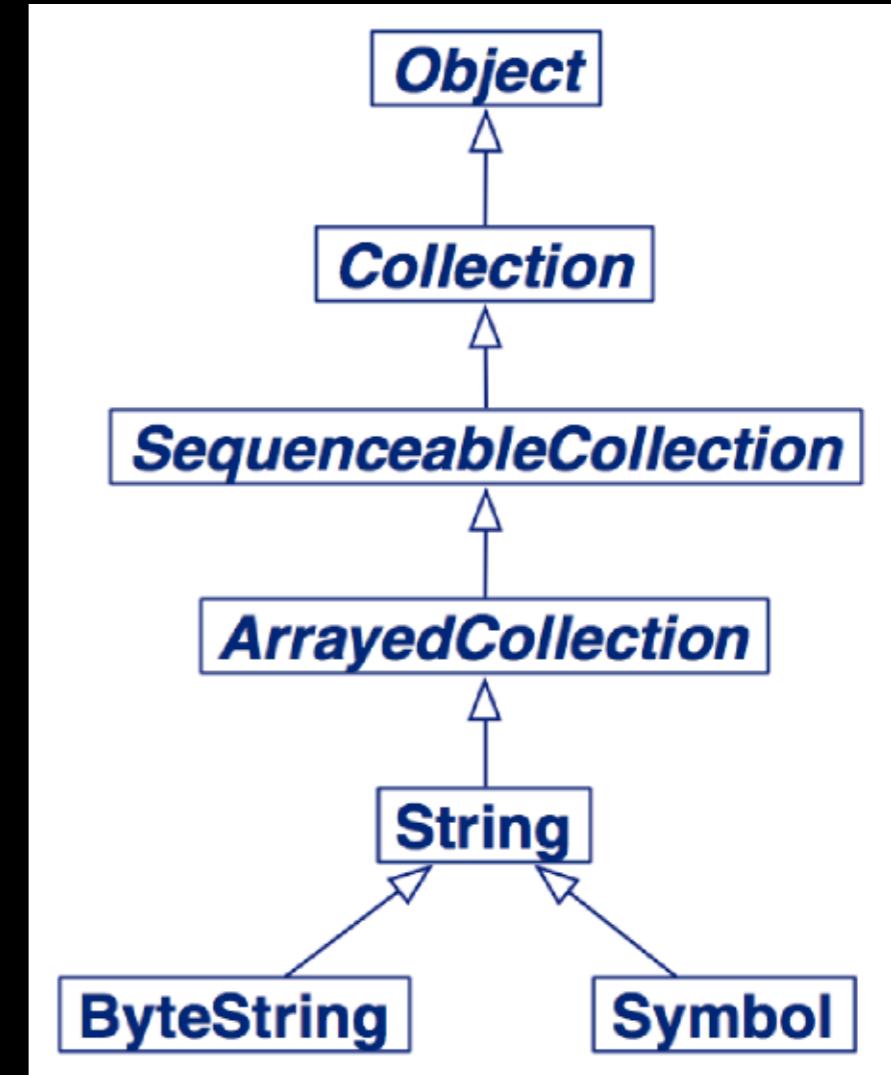
\$a   \$F   \$,
\$(\$ñ   \$4

Caràcters no imprimibles:

Character cr,
Character space,
Character tab

Strings

```
#mac asString    → 'mac'  
12 printString  → '12'  
String with: $A → 'A'  
'can''t' at: 4 → '$'  
'hello',' ','world' → 'hello world'
```


Arrays Literals

`#('hola' #(1 2 3)) → #(‘hola’ #(1 2 3))`

`#{a b c} → #{#a #b #c}`

`#{1+2} → #(1 #+ 2)`

`#(Transcript show: ‘hola’) → #(Transcript #show: ‘hola’)`

Arrays i Arrays Literals

Els *Arrays* i els *Arrays literals* només es diferencien en el moment de ser creats: Els *Arrays literals* es coneixen en *temps de compilació* i en canvi els *Arrays* en *temps d'execució*.

Exemple:

El resultat d'avaluar

```
#(Set new) → #(#Set #new)
```

és un *Array* amb dos símbols (NO és un *Array* amb una instància de **Set**)

El resultat d'avaluar

```
Array with: (Set new) → an Array(a Set())
```

és un *Array* amb un element, una instància de **Set**

Arrays: {} com a *shortcut* per a **Array with:**
(no és estàndard, però a Pharo i a Squeak està implementat)

Exemple:

#(1 + 2 . 3) $\Rightarrow$ #(1 #+ 2 #. 3)

{1 + 2 . 3} $\Rightarrow$ #(3 3)

Array with: 1 + 2 **with:** 3 $\Rightarrow$ #(3 3)

Símbols i *Strings*

Els símbols són utilitzats com a claus úniques per a diccionaris i com a selectors de mètodes. Els símbols són *read-only*, immutables i únics, les *Strings* són mutables i no són úniques.

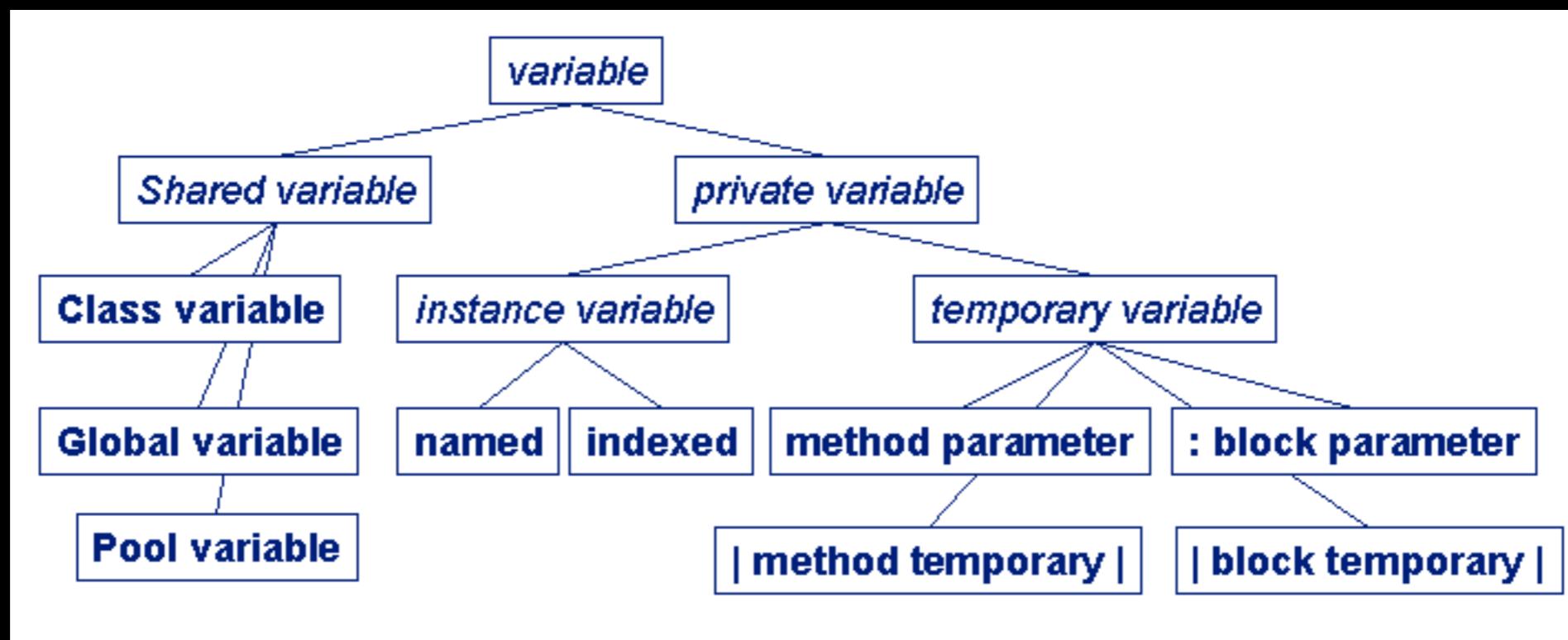
```
'calvin' = 'calvin' → true
'calvin' == 'calvin' → true
'cal','vin' = 'calvin' → true
'cal','vin' == 'calvin' → false
```

```
#calvin = #calvin → true
#calvin == #calvin → true
#cal,#vin = #calvin → true
#cal,#vin == #calvin → false
#cal,#vin → 'calvin'
(#cal,#vin) asSymbol == #calvin → true
```

Variabes

A Smalltalk les variables contenen referències a objectes, per això no cal dir quin tipus tenen (*tipat dinàmic*).

Hi ha una convenció: si el nom d'una variable comença per majúscula, aquesta és *shared*, si no, és local (*private*).

Variables

Assignació

L'assignació lliga (*binds*) un nom a una referència a un objecte
(això NO es fa amb pas de missatges)

- No podem assignar valors als paràmetres dels mètodes
(no hi ha cap problema, utilitzar variables temporals)
- Noms (variables) diferents poden referenciar el mateix objecte
(*aliasing*)

```
| p1 p2 |
p1 := 3@4. "un Punt"
p2 := p1.
p1 setX: 5 setY: 6.
p2 → 5@6
```

Variables d'Instància

Les variables d'instància definides a una determinada classe són **privades** de l'objecte instància de la classe, tot i que, lògicament, són visibles pels mètodes de la classe on estan definides i pels mètodes de les subclasses d'aquesta classe.

Tenen la mateixa vida que l'objecte instància de la classe on estan definides.

S'aconsella crear *getters* i *setters* per a cada variable d'instància i mai accedir-ne directament (per encapsular inicialitzacions i manipulacions). Poseu-los dins d'un protocol anomenat *private*.

Pseudo-variables

Definides al compilador, formen part de l'estàndard Smalltalk-80

nil → referència a l'**UndefinedObject**

true → instància única de la classe **True**

false → instància única de la classe **False**

self → referència a l'objecte al que pertany el mètode que s'està executant

super → referència a l'objecte al que pertany el mètode que s'està executant, *PERÒ* la cerca del mètode comença a la superclasse de la classe on està *definit* el mètode que envia el missatge a **super**

thisContext → reificació del context d'execució

Blocs (*closures*)

- Un bloc (o *closure*) es pot entendre com un fragment de codi que capture el seu context lèxic en el moment de la creació.
- A Smalltalk els blocs són valors qualsevol, se'ls pot passar com paràmetre de missatges, guardar en variables, etc. - són valors de *primera classe*.
- S'utilitzen per *ajornar* l'avaluació de codi.
- Sintaxi:

```
[ :arg1 :arg2 ... |
| temp1 temp2 ... |
  expressio1.
  expressio2. ... ]
```
- Un bloc retorna el valor de la darrera expressió (avaluada) del bloc.

Blocs (*closures*)

- Per avaluar un bloc cal enviar el missatge **#value**, **#value:**, **#value:value:**, etc. dependent dels paràmetres que tingui el bloc.

Exemple:

```
|sqr|  
sqr := [ :n | n*n ].  
sqr value: 5 → 25
```

Recordem que un bloc retorna el valor de la **darrera expressió** (avaluada) del bloc.

- Tenim fins a quatre **#value:value:value:value:**, per a més de quatre paràmetres cal utilitzar **#valueWithArguments:**, al que se li passa un **Array** amb els arguments.

Blocs (*closures*)

Més exemples:

```
[2+3+4+5] value → 14
```

```
[:x | x+3+4+5] value:2 → 14
```

```
[:x :y | x+y+4+5] value:2 value:3 → 14
```

```
[:x :y :z | x+y+z+5] value:2 value:3 value:4 → 14
```

```
[:x :y :z :w | x+y+z+w] value:2 value:3 value:4 value:5 → 14
```

Blocs (*closures*)

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with three main windows:

- History Navigator**: Shows the method `ProvaClosures class>>#provaClosures`. The class browser pane lists classes like Pasta, PastaTest, ProvaClosures, and ProvaSelfSuper. The code pane displays the implementation of `provaClosures`:

```
| comptador resetComptador incComptador valorComptador |
comptador := 0.
resetComptador := [ comptador := 0. comptador ].
incComptador := [ :i | comptador := comptador + i. comptador ].
valorComptador := [ comptador ].
^ { resetComptador . incComptador . valorComptador }.
```

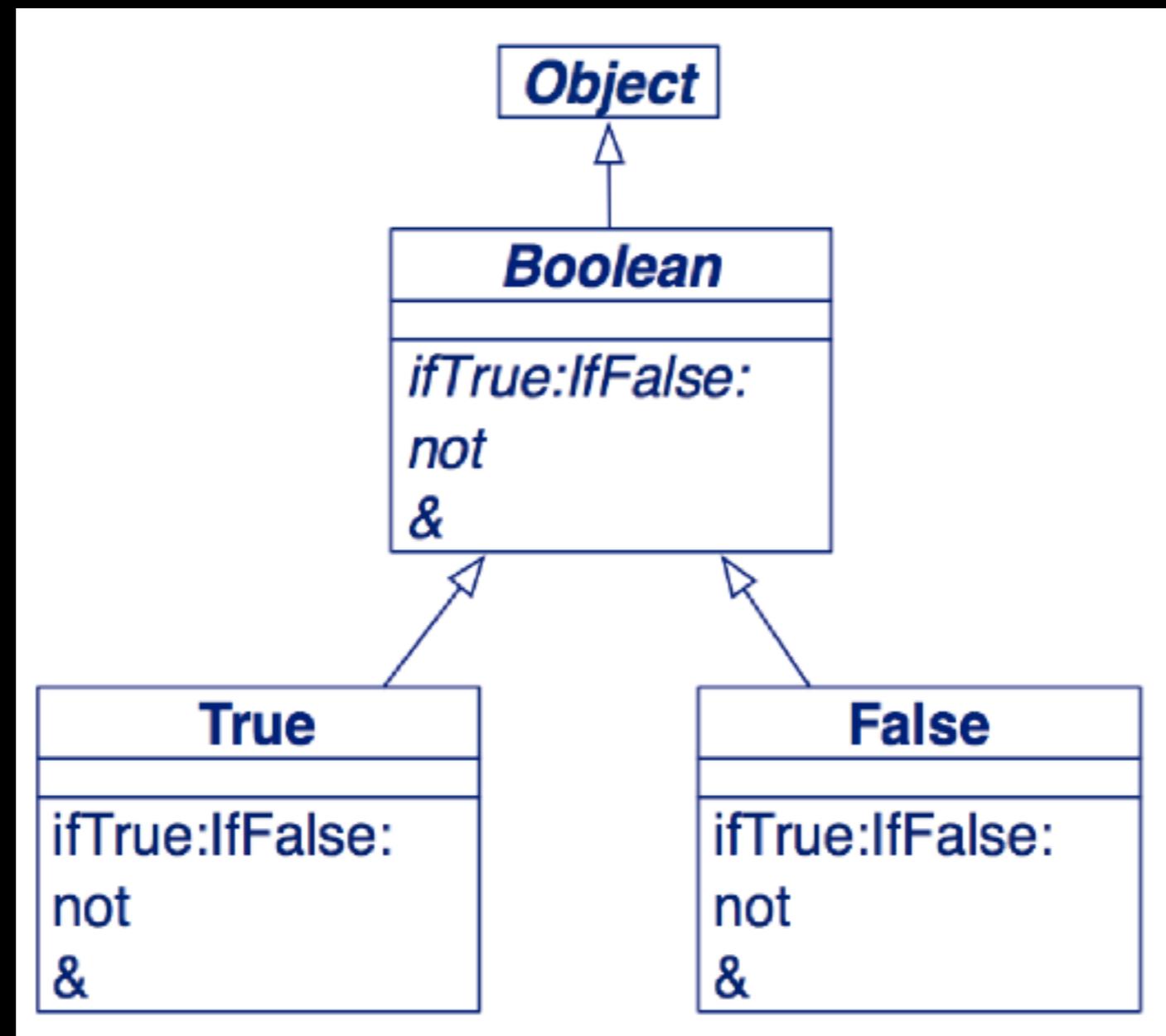
- Playground**: Shows the execution of the closure returned by `provaClosures`. The transcript pane shows the following output:

```
| r1 r2 i1 i2 v1 v2 tmp1 tmp2 |
tmp1 := ProvaClosures provaClosures.
r1 := tmp1 at: 1.
i1 := tmp1 at: 2.
v1 := tmp1 at: 3.
r1 value.
i1 value: 1.
v1 value traceCr.
i1 value: 3.
v1 value traceCr.
tmp2 := ProvaClosures provaClosures.
r2 := tmp2 at: 1.
i2 := tmp2 at: 2.
v2 := tmp2 at: 3.
r2 value.
i2 value: 5.
v2 value traceCr.
v1 value traceCr.
```

- Transcript**: Shows the final values printed by the code:

```
1
4
5
4
```

Booleans

Booleans

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following details:

- Title Bar:** True>>#ifTrue:ifFalse:
- Toolbars:** History Navigator, with buttons for <, >, and >>.
- Left Panel (Variables):** Shows the current type is Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$. The list includes: Classes, Copying, Exceptions, Messaging, Methods, Models, Numbers, Objects (which is selected), Pragmas, Processes, and Protocols.
- Middle Panel (Code View):** Displays the source code for the ifTrue:ifFalse: message. A red box highlights the message definition:

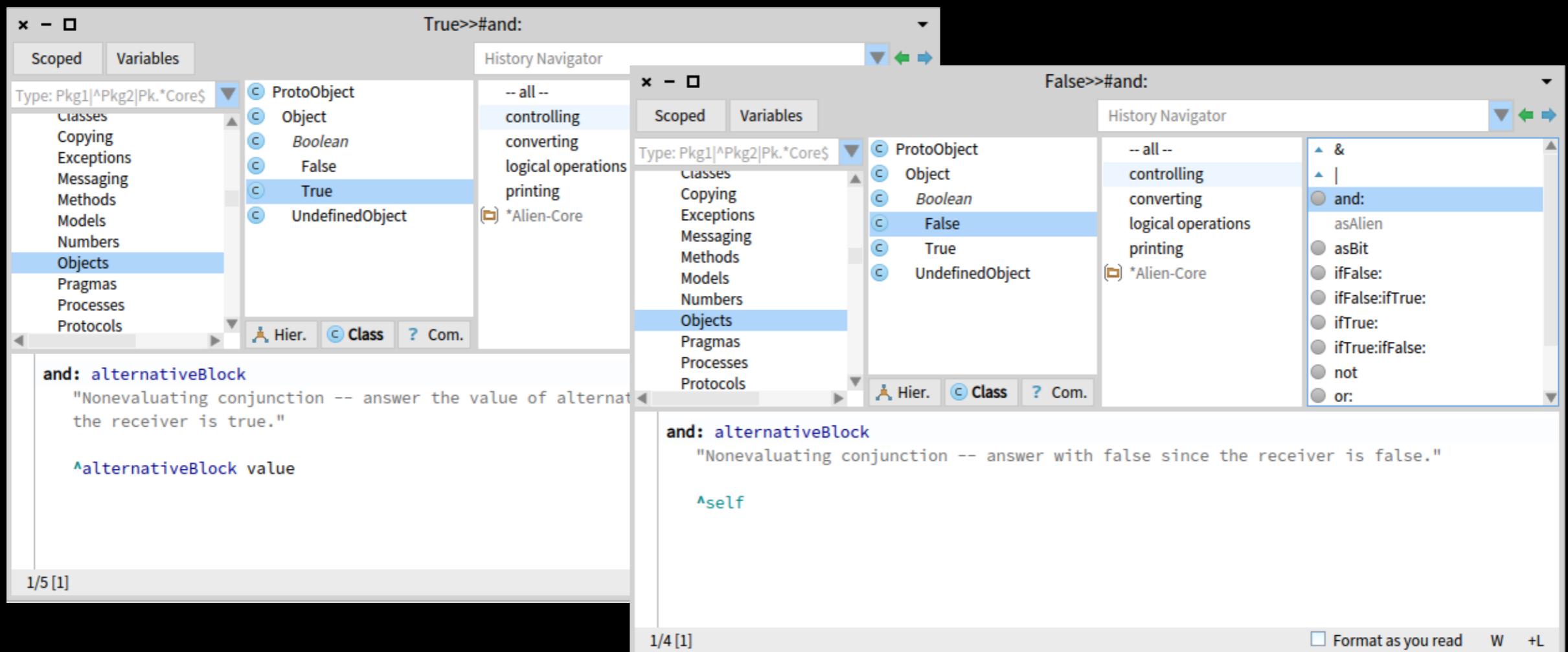
```
ifTrue: trueAlternativeBlock ifFalse: falseAlternativeBlock
    "Answer with the value of trueAlternativeBlock. Execution does not
     actually reach here because the expression is compiled in-line."
    ^trueAlternativeBlock value
```
- Right Panel (History Navigator):** Shows a list of recent messages and protocols:
  - all --
  - controlling
  - converting
  - logical operations
  - printing
  - (*Alien-Core)
  - &
  - |
  - and:
  - asAlien
  - asBit
  - ifFalse:
  - ifFalse:ifTrue:
  - ifTrue:
  - ifTrue:ifFalse:
  - not
  - or:
- Status Bar:** Shows 1/5 [1] and Format as you read W +L.

Com implementarieu **not**, **and:**, **or:**, **&** etc...?

true i false

true i **false** són les úniques instàncies (*singletons*) de les classes **True** i **False**, respectivament.

and: i **or:** no avaluen tots els seus arguments, depén del valor del booleà a qui enviem el missatge.

Iteracions

Diversos tipus d'iteracions:

```
| n |
n := 1.
[ n <= 10 ] whileTrue:
    [ Transcript show: n asString; cr.
      n := n + 1 ]

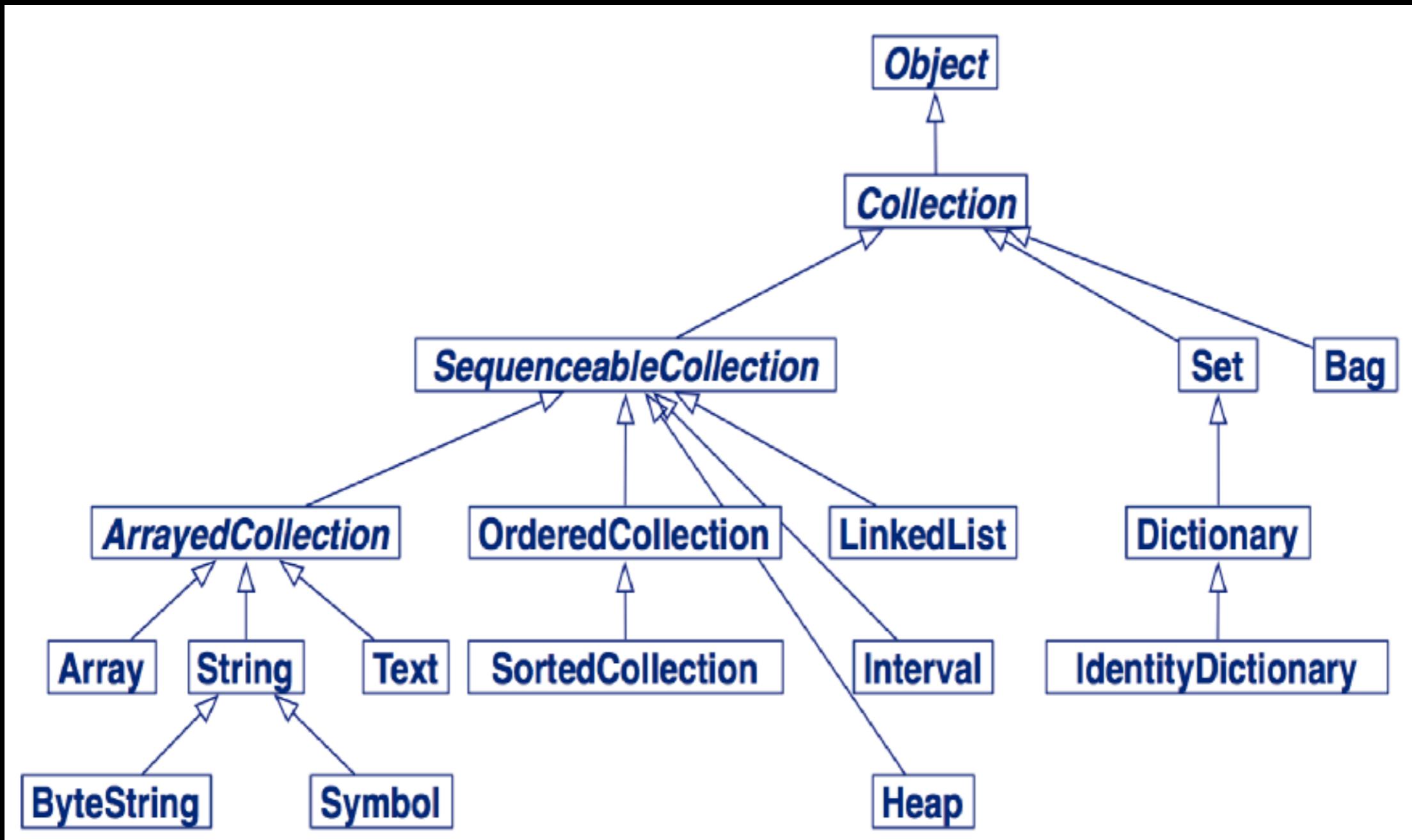
1 to: 10 do: [ :n | Transcript show: n asString; cr]

(1 to: 10) do: [ :n | Transcript show: n asString; cr]

10 timesRepeat: [ Transcript show: '1'; cr]
```

Penseu, en cada cas, quin és l'objecte receptor?

Col.leccions

Col.leccions

- La jerarquia que penja de **Collection** ofereix moltes de les classes més útils d'un sistema Smalltalk. Un bon consell és, *resistiu-vos de programar les vostres pròpies col.leccions!* Segur que Smalltalk en té alguna que us farà el servei que us cal.
- Criteris de classificació:
  - Accés:** *indexat, seqüencial o basat en claus*
  - Mida:** *fixada o dinàmica*
  - Tipus d'element:** *fixat o arbitrari*
  - Ordre:** *definible o cap*
  - Duplicats:** *possibles o no*

Col·leccions

Sequenceable	ordenada
ArrayedCollection	mida fixada + índex enter qualsevol mena d'element
Array	elements → caràcters
String	elements → enters
IntegerArray	progressió aritmètica
Interval	encadenament dinàmic
LinkedList	mida dinàmica + ordre d'arribada
OrderedCollection	ordre explícit
SortedCollection	cap ordre + permet duplicats
Bag	cap ordre + no duplicats
Set	elements → associacions
Dictionary	identificació basada en la identitat
IdentitySet	

Accés → `#size #capacity #at: #at:put:`

Test → `#isEmpty #includes: #contains:`
`#occurrencesOf:`

Afegir → `#add: #addAll:`

Eliminar → `#remove: #remove:ifAbsent: #removeAll:`

Enumerar → `#do: #collect: #select: #detect:`
`#detect:ifNone: #reject: #inject:into:`

Convertir → `#asBag #asSet #asOrderedCollection`
`#asSortedCollection #asSortedCollection:`

Crear → `#with: #with:with: #with:with:with:`
`#with:with:with:with: #withAll:`

Col·leccions

Alguns exemples:

The image shows two separate Smalltalk playground windows side-by-side.

Left Window (Playground):

```
| exemple |
exemple := #(a b c). "Array estàtic compost per simbols"
exemple at: 2 put: #bb.
exemple.
```

The result of the last message, `#(a bb c)`, is highlighted with a yellow background.

Right Window (Playground):

```
| dict |
dict := Dictionary new.
dict at: 'foo' put: 3.
dict at: 'bar' ifAbsent: [ 4 ].
dict at: 'bar' put: 5.
dict removeKey: 'foo'.
dict keys.
```

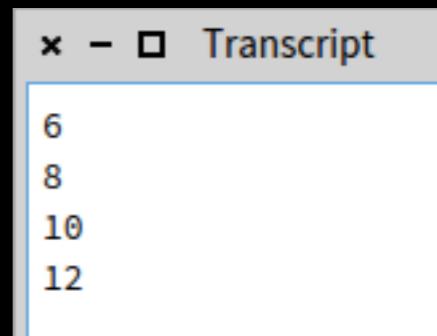
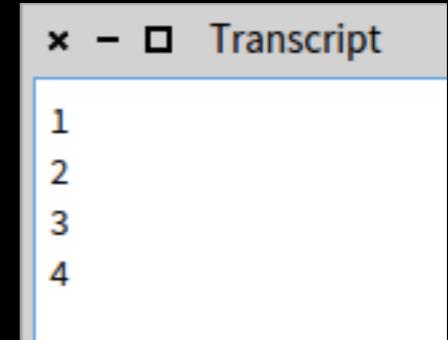
The result of the last message, `#{'bar'}`, is highlighted with a yellow background.

Col·leccions: Alguns missatges comuns

```
#(1 2 3 4) includes: 5 → false
 #(1 2 3 4) size → 4
 #(1 2 3 4) isEmpty → false
 #(1 2 3 4) contains: [:some | some < 0] → false
 #(1 2 3 4) do: [:each | Transcript show: each; cr] →
 1
 2
 3
 4

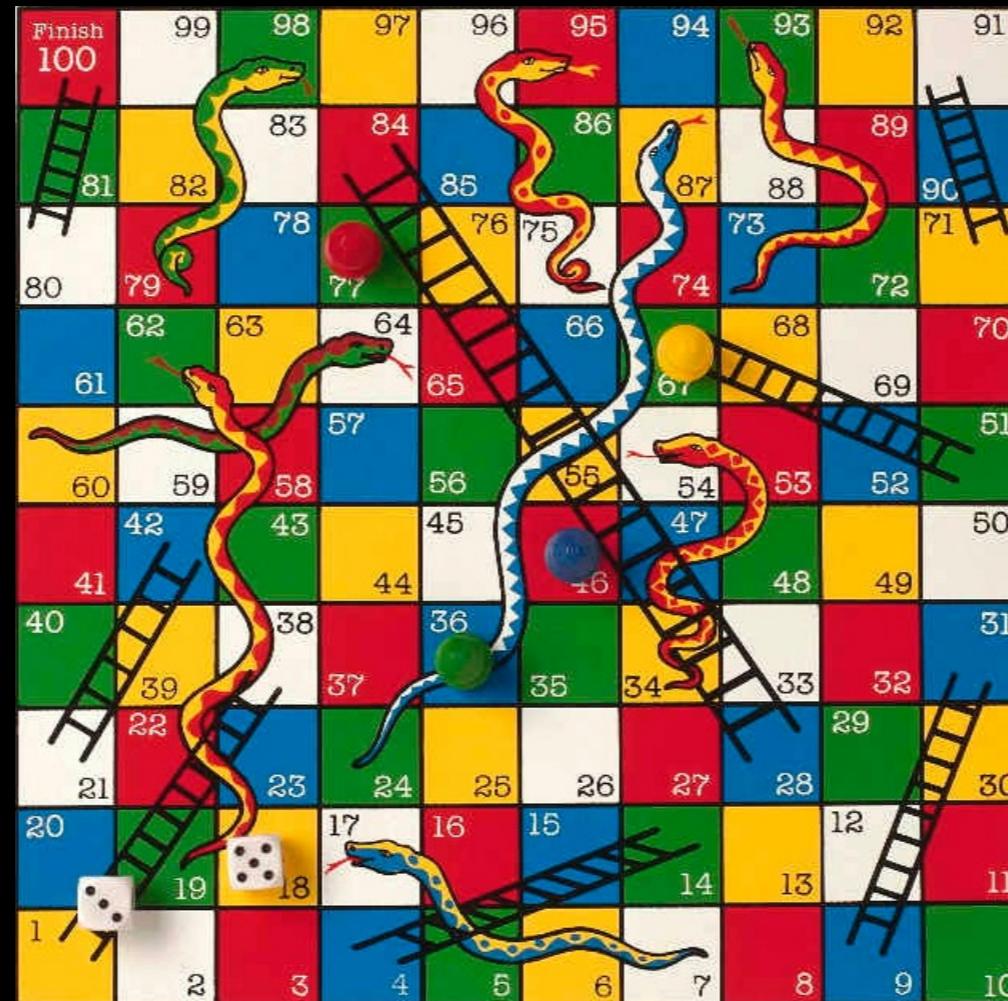
 #(1 2 3 4) with: #(5 6 7 8)
      do: [:x :y | Transcript show: x+y; cr] →
 6
 8
 10
 12

 #(1 2 3 4) select: [:each | each odd] → #(1 3)
 #(1 2 3 4) reject: [:each | each odd] → #(2 4)
 #(1 2 3 4) detect: [:each | each odd] → 1
 #(1 2 3 4) collect: [:each | each even] → #(false true false true)
 #(1 2 3 4) inject: 0
      into: [:sum :each | sum + each] → 10
```


CAP: Introducció a l'Smalltalk

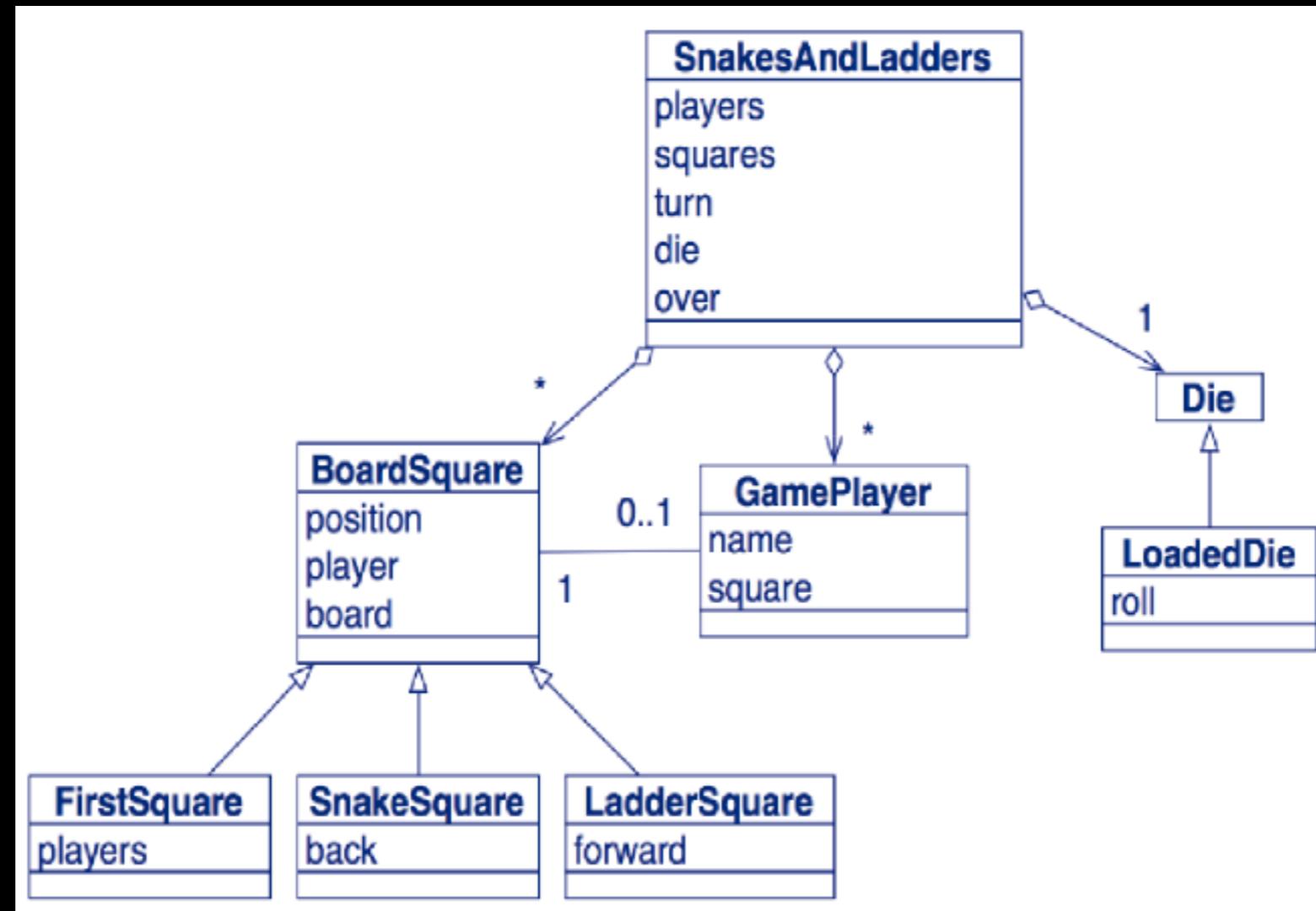
Per posar en context el que explicarem a partir d'ara prendrem com a exemple conductor el joc de *Snakes and Ladders*

Us passaré el fitxer **.st** pel Racó, només us caldrà fer **FileIn entire file**

CAP: Introducció a l'Smalltalk

Aquest diagrama de classes mostra l'estructura del codi de *Snakes and Ladders*

Exemple: Cas d'ús

The screenshot shows the Pharo Smalltalk IDE interface. The title bar reads "SnakesAndLadders class>#example". The left pane displays a package browser with categories like EpiceaBrowsers, EpiceaTests, Examples-SnakesAndLadder, and FileSystem-Core. The right pane shows a history navigator with items like "example", "documentation", and "example2". The bottom pane contains the source code for the "example" method:

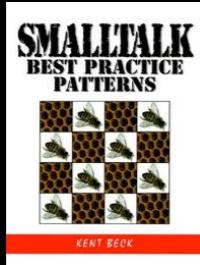
```
example
"self example playToEnd"

^ (self new)
    add: FirstSquare new;
    add: (LadderSquare forward: 4);
    add: BoardSquare new;
    add: BoardSquare new;
    add: BoardSquare new;
    add: BoardSquare new;
    add: (LadderSquare forward: 2);
    add: BoardSquare new;
    add: BoardSquare new;
    add: BoardSquare new;
    add: (SnakeSquare back: 6);
    add: BoardSquare new;
    join: (GamePlayer named: 'Jack');
    join: (GamePlayer named: 'Jill');
yourself
```

A yellow speech bubble points to the word "yourself" in the code, which is highlighted with a red oval. The text inside the bubble is:

Veiem una gran cascada i yourself, que no sabem què és

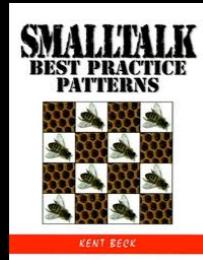
1/19 [1] Format as you read W +L

Quin format donem a múltiples missatges enviats al mateix receptor?

Utilitzeu una cascada. Separeu els missatges amb un ‘;’. Poseu cada missatge en una línia separada i sagneu un tabulador.

Utilitzeu cascades només per missatges amb un argument, com a molt.

Com podeu utilitzar el valor d'una cascada si el darrer missatge no retorna el receptor del missatge?

Acabeu la cascada amb el missatge yourself

A screenshot of the Smalltalk Object browser interface. The title bar says "Object>>#yourself". The left pane shows a class hierarchy tree with "Objects" selected. The center pane lists methods starting with "accessing", and the method "yourself" is highlighted. The right pane shows the definition of "yourself".

```
Object>>#yourself
"
Answer self. The message yourself deserves a bit of explanation (...)

^self
"
```

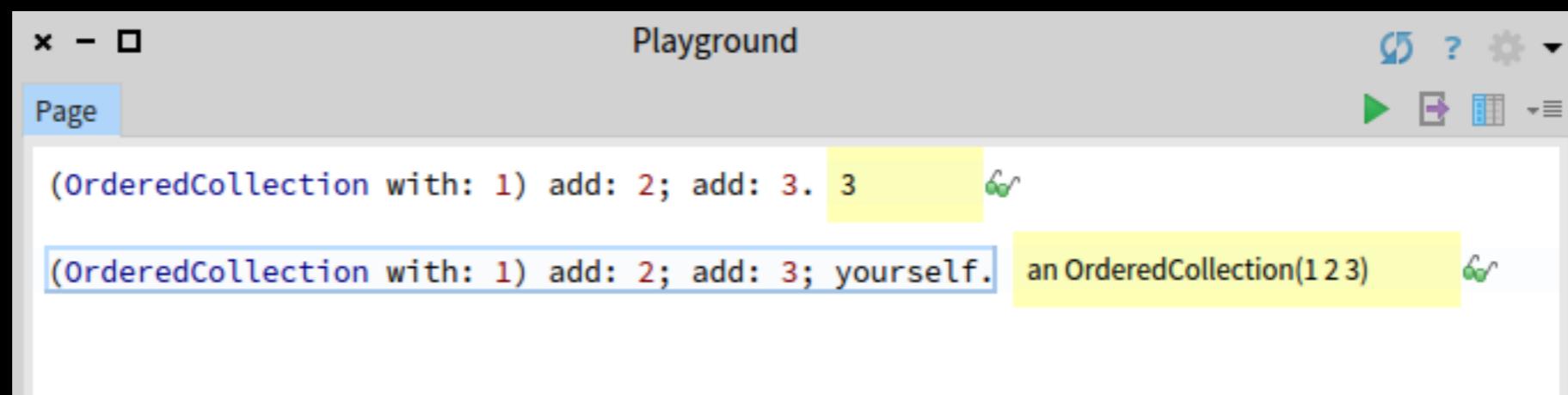
The bottom status bar shows "3/4 [1]" and "Format as you read W +L".

Sobre **yourself...**

- L'efecte d'una cascada és enviar *tots* els missatges al *receptor* del primer missatge de la cascada:

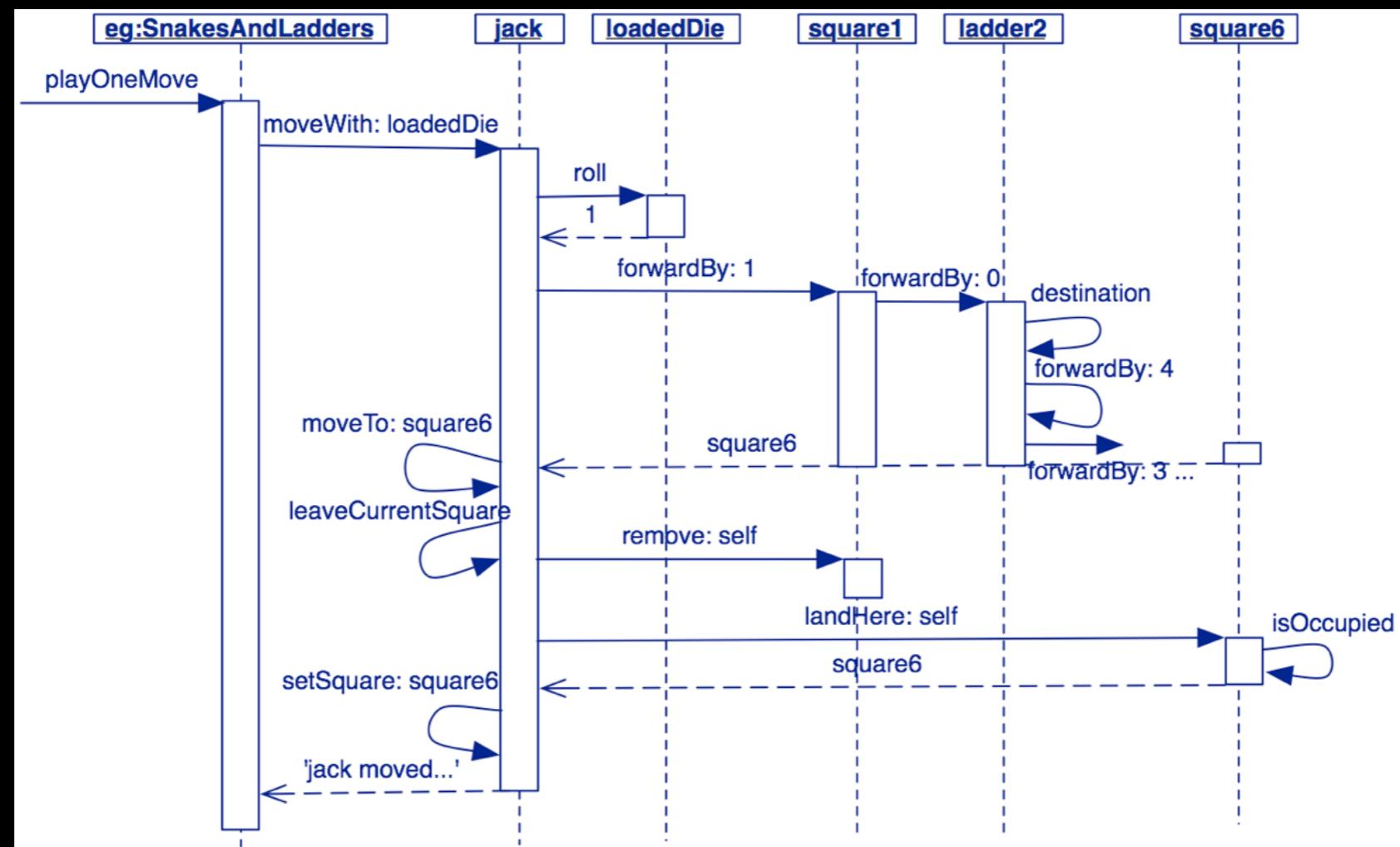
```
self new ←  
add: FirstSquare new;  
add: (LadderSquare forward: 4);  
....
```

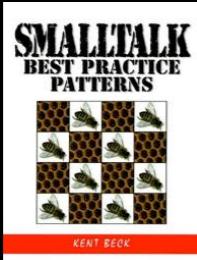
- El valor retornat per una cascada és el valor retornat pel darrer missatge enviat. Per aconseguir el *receptor* com a resultat de la cascada, hem d'enviar el missatge **yourself**.

Distribuint responsabilitats...

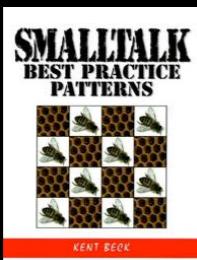
En un sistema orientat a objectes ben dissenyat típicament trobarem molts mètodes *petits*, amb el nom triat amb cura. Això promou interficies fluides, reutilitzables i amb facilitat de manteniment.

Un cop i només un

En un programa escrit en bon estil, tot el que cal dir es diu un sol cop.

Un munt de peces petites

El bon codi té invariablement mètodes petits i objectes petits. Només factoritzant el sistema en moltes peces petites d'estat i funció podem esperar satisfer la regla ‘un cop i només un’

Herència a Smalltalk

- Herència SIMPLE

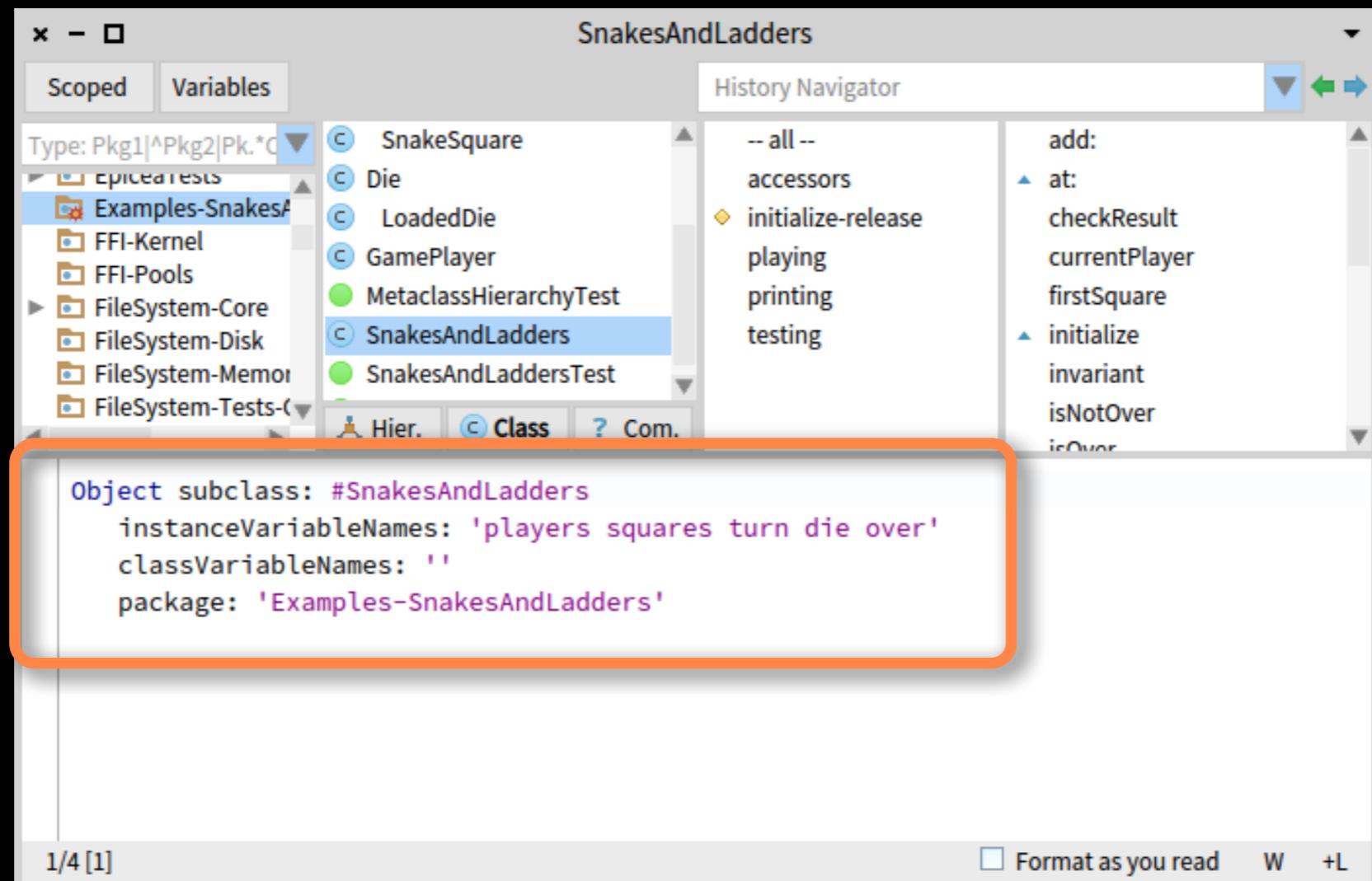
- Estàtica per a les variables d'instància.

Les variables d'instància d'un objecte són aquelles variables definides en la classe de la que l'objecte és instància, a més de totes les variables d'instància de les superclasses corresponents.

- Dinàmica pels mètodes.

Els mètodes corresponents als missatges enviats a un objecte (el receptor) es busquen *en temps d'execució*, en funció de la classe del receptor.

Recordem que crear classes és només enviar missatges a altres classes

#subclass:instanceVariableNames:classVariableNames:package:
és un missatge amb 4 paràmetres!

Variables d'instància (amb nom)

- El seu nom comença amb una lletra *minúscula*.
- Cal declarar-les *explícitament* quan es crea la classe.
- El seu nom ha de ser *únic* dins la cadena d'herència
- El seu valor per defecte és **nil**
- Poden accedir-hi *tots* els mètodes de la classe *i de les subclasses*
- No hi poden accedir *els mètodes de classe*
- Els clients han d'utilitzar mètodes d'accés per consultar i/o modificar una variable d'instància.

Consell de Disseny: No accedir mai directament a les variables d'instància d'una superclasse des dels mètodes d'una subclass. Així evitarem vincles forts entre classes.

Com inicialitzem objectes?

- **Problema:** Per crear una nova instància d'una classe hem d'enviar el missatge **new** a la classe. Els mètodes de classe, però, no poden accedir a les variables d'instància.

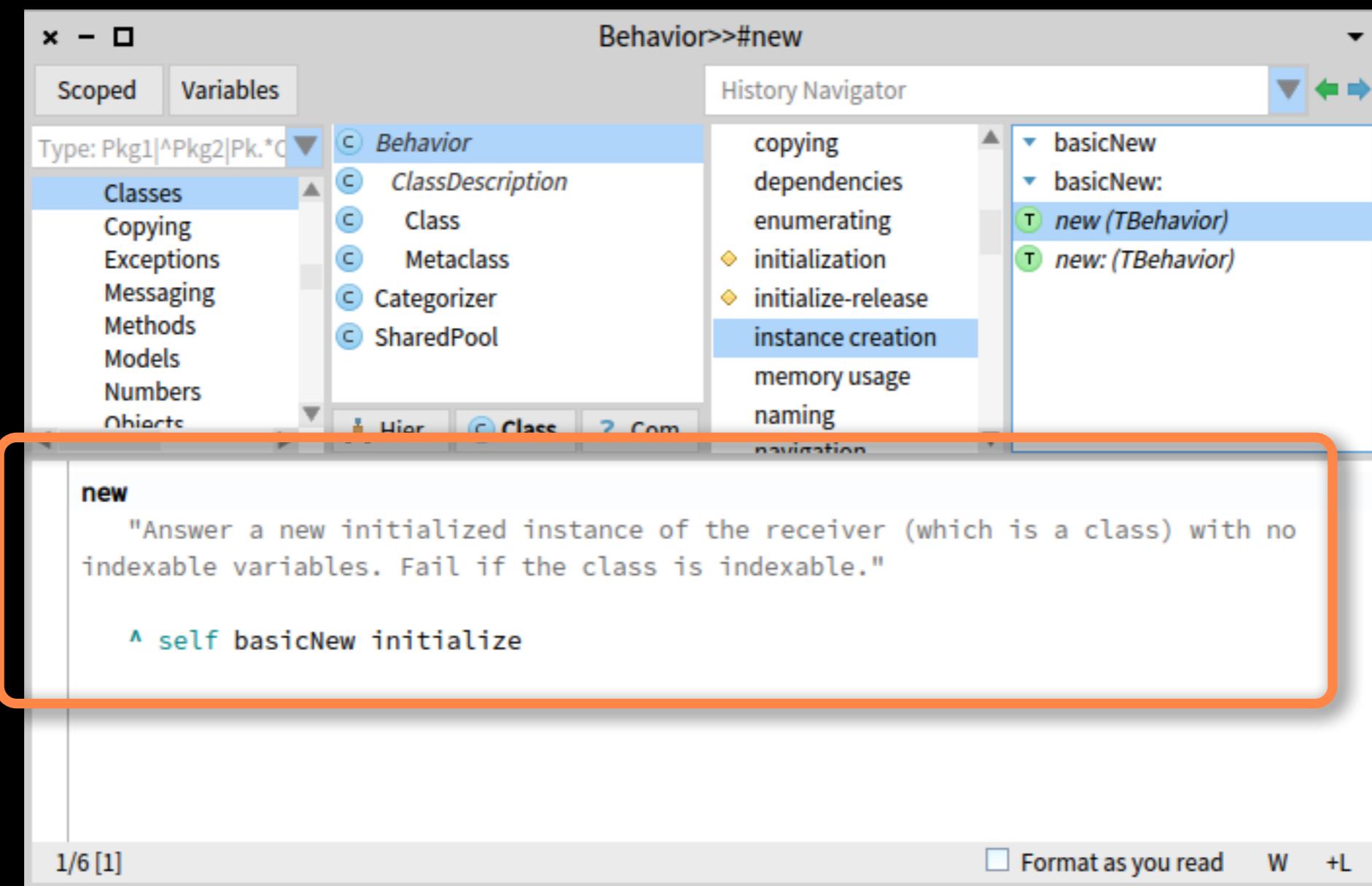
Com ho fem per inicialitzar els valors de les variables d'instància?

- **Solució:** Proporcionar un mètode (*d'instància*) anomenat **initialize** (s'aconsella utilitzar el protocol **initialize-release**) que inicialitzi les variables d'instància com calgui.

*Aquest mètode sempre es crida en crear una classe amb **new***

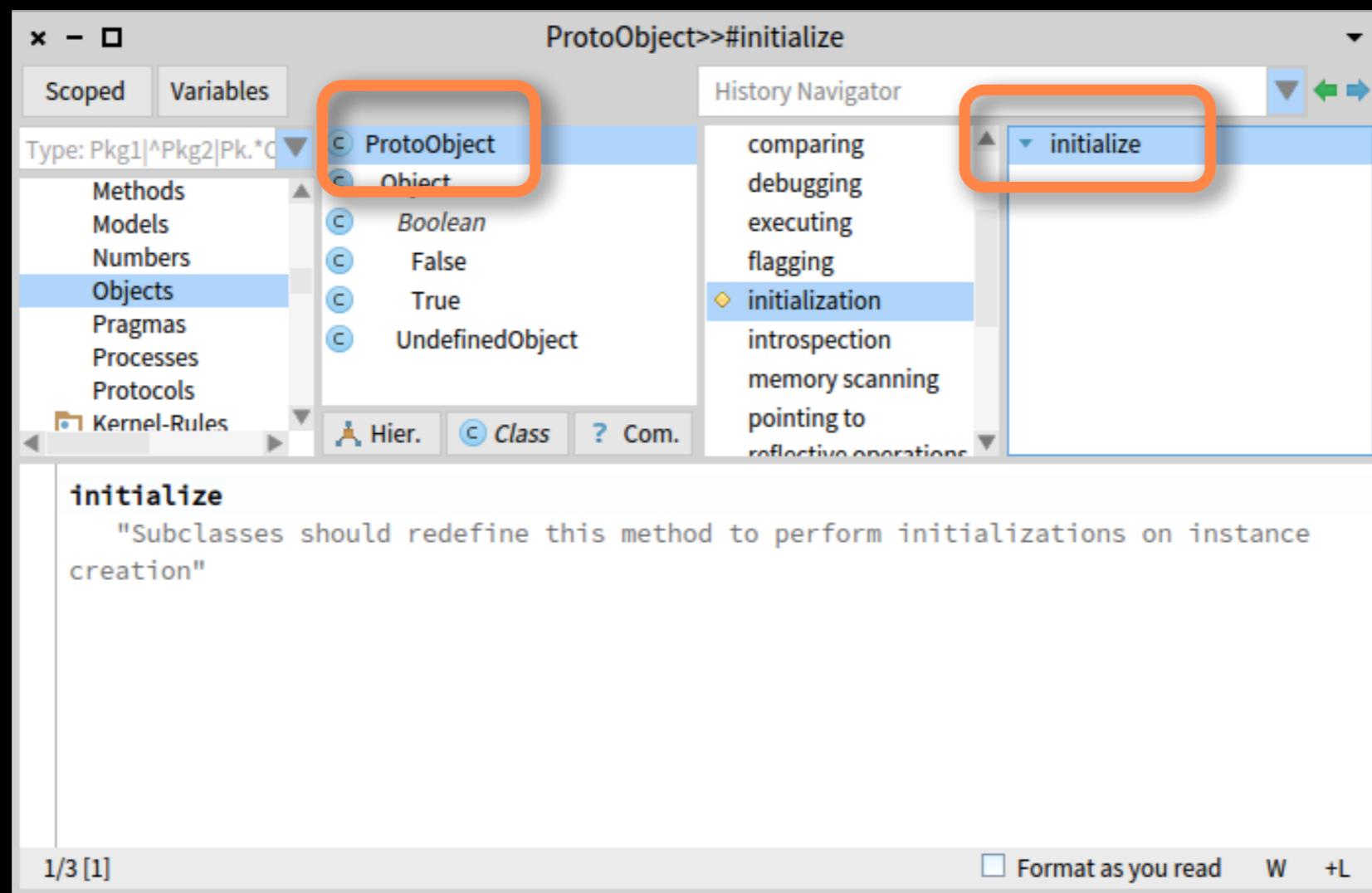
Com inicialitzem objectes?

Aquest mètode sempre es crida en crear una classe amb **new**

Com inicialitzem objectes?

I si no en definim cap, de mètode **initialize**?

No passa res! Sempre en trobarà un a l'arrel de la jerarquia de classes

Com inicialitzem objectes?

Exemple d'initialize

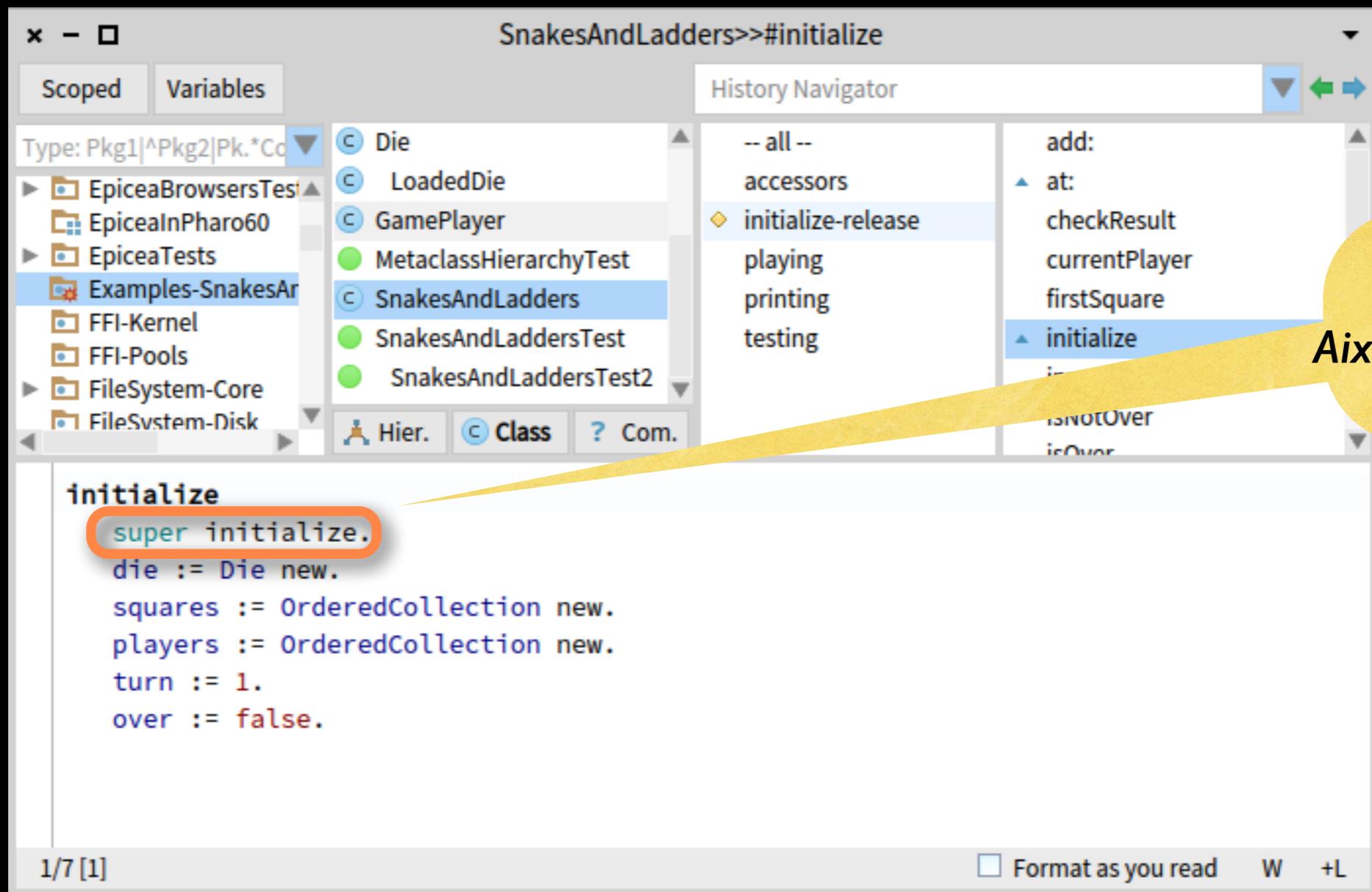
The screenshot shows the Pharo Smalltalk IDE interface. The top title bar says "SnakesAndLadders>>#initialize". The left pane shows a browser with the "Class" tab selected, displaying a list of classes and packages. The "SnakesAndLadders" class is selected. The right pane shows a "History Navigator" with a list of methods. The "initialize" method is highlighted. Below the browser, the code editor displays the following code:

```
initialize
    super initialize.
    die := Die new.
    squares := OrderedCollection new.
    players := OrderedCollection new.
    turn := 1.
    over := false.
```

The bottom status bar shows "1/7 [1]" and "Format as you read W +L".

Com inicialitzem objectes?

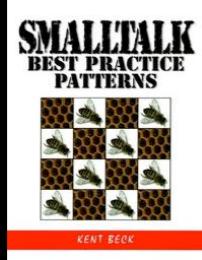
Exemple d'initialize

The screenshot shows the Pharo Smalltalk IDE interface. The title bar says "SnakesAndLadders>>#initialize". The left pane shows a browser with various packages and classes listed. The "Class" tab is selected. In the center, the code for the initialize method is displayed:

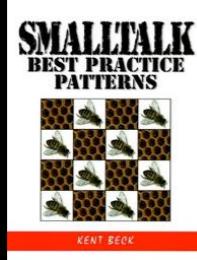
```
initialize
    super initialize.
    die := Die new.
    squares := OrderedCollection new.
    players := OrderedCollection new.
    turn := 1.
    over := false.
```

The "History Navigator" pane on the right lists categories: -- all --, accessors, initialize-release (which is highlighted), playing, printing, testing, add:, at:, checkResult, currentPlayer, firstSquare, initialize, isNotOver, isOver. A yellow callout bubble points from the "initialize-release" category to the "super initialize." line in the code editor. The callout contains the text "Atenció!! Això és freqüent".

Com podem utilitzar col·leccions la mida de les quals NO és coneguda en el moment de crear-les?

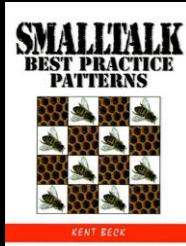
*Utilitzeu **OrderedCollection** com la col·lecció de mida dinàmica per defecte.*

Com podem representar la creació d'instàncies?

Proporcioneu mètodes de classe, dins el protocol `instance creation`, que construeixin instàncies ben formades. Passeu tots els paràmetres que siguin necessaris.

The image displays two side-by-side Smalltalk class definition windows. Both windows have a title bar showing the class name and a protocol, and a sidebar with 'Scoped' and 'Variables' tabs. The left window is for 'LadderSquare class>>#forward:' and the right window is for 'SnakeSquare class>>#back:'. Both windows show a 'History Navigator' tab at the top right. In the left window, 'LadderSquare' is selected in the list. In the right window, 'SnakeSquare' is selected. Both windows have an 'instance creation' section in their protocols. At the bottom of each window, there is a toolbar with buttons for 'Hier.', 'Class' (which is highlighted with an orange oval), '?', and 'Com.'. Below the toolbar, the implementation code is shown. In the left window, the code is: 'forward: number ^ self new setForward: number'. In the right window, the code is: 'back: number ^ self new setBack: number'. Both windows also have a footer with 'Format as you read', 'W', '+L' buttons and a page indicator '1/2 [1]'.

Com podeu donar valor a les variables d'instància a partir dels paràmetres del mètode constructor?

Proporcioneu setters anomenats *set* i després el nom de la (les) variable(s)

The screenshot shows two class definitions in the Pharo Smalltalk IDE:

BoardSquare>>#setPosition:board:

```
setPosition: aNumber board: aBoard
    position := aNumber.
    board := aBoard
```

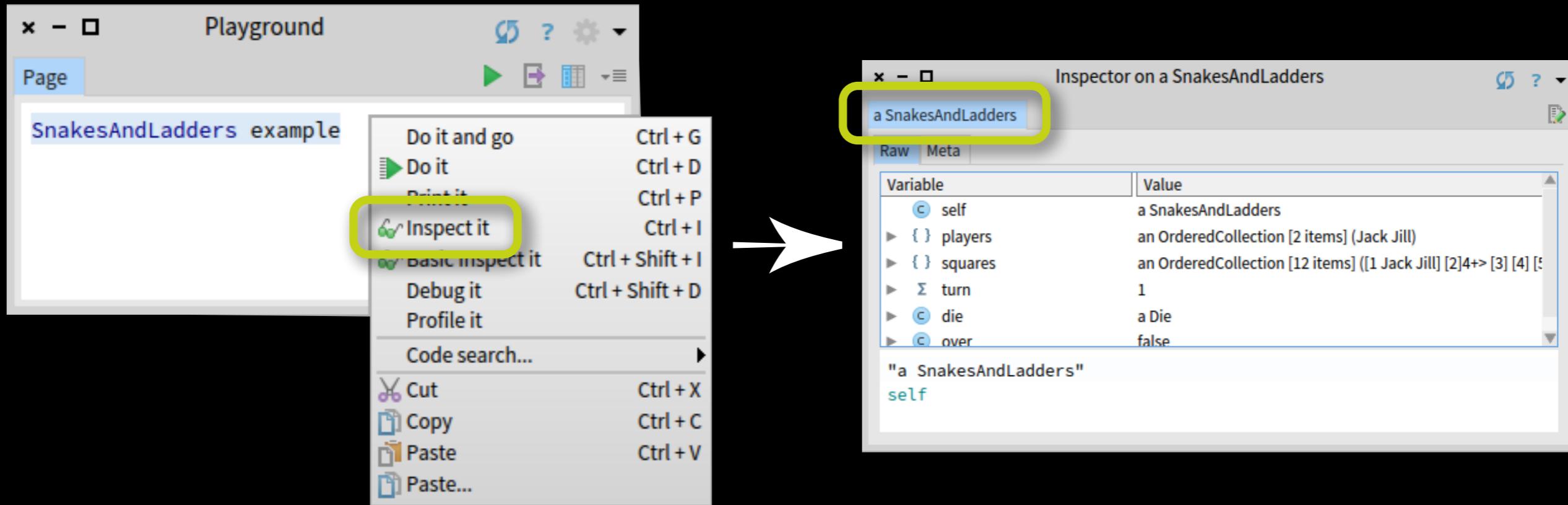
SnakeSquare>>#setBack:

```
setBack: aNumber
    back := aNumber.
```

The interface includes a History Navigator pane at the top right, which lists the methods `invariant`, `setPosition:board:`, `playing`, `printing`, and `testing`. The bottom right corner shows navigation buttons: `Format as you read`, `W`, and `+L`.

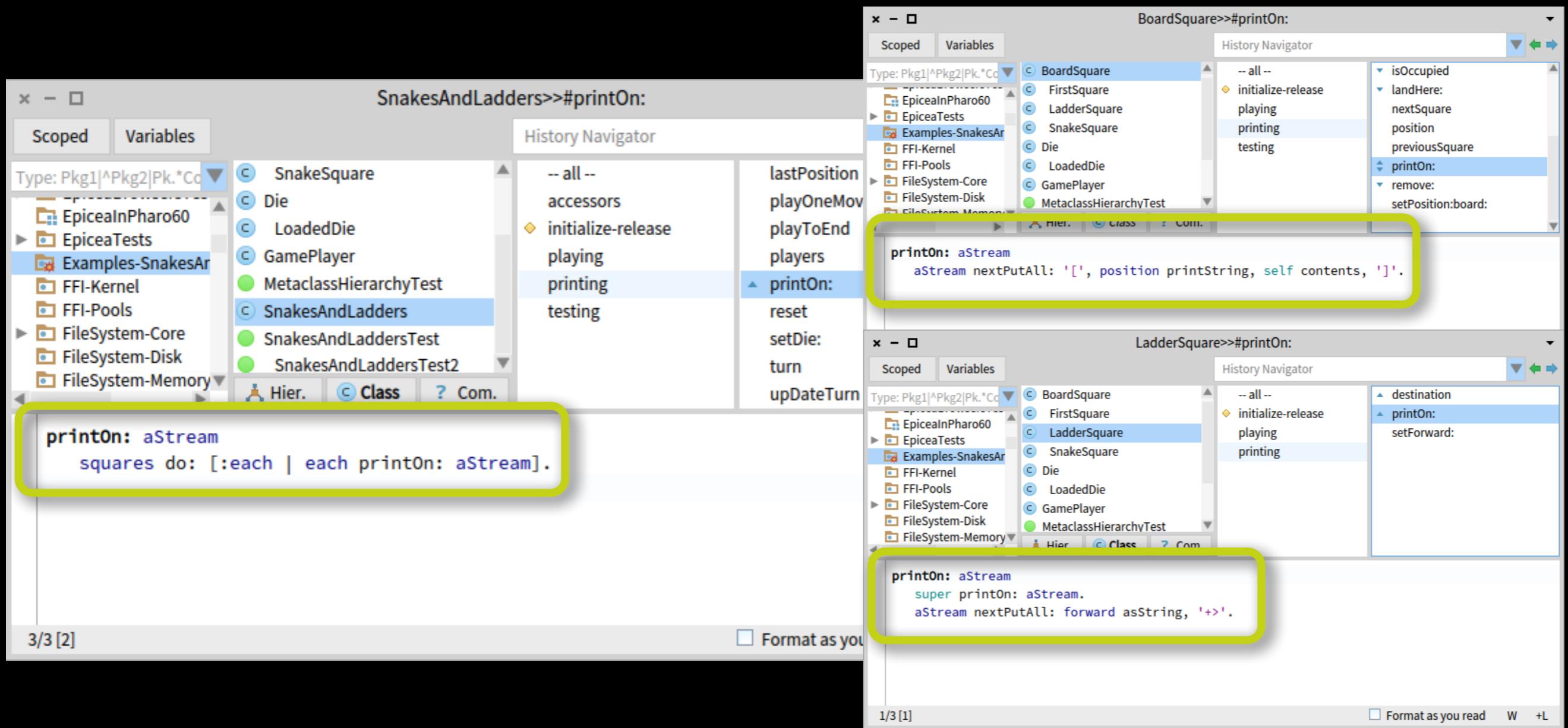
Com podem programar el mètode d'escriptura per defecte?

Vull coneixer l'estat del meu sistema, en aquest cas el joc que fem servir com a exemple. Puc *inspeccionar-lo*, però la representació textual per defecte de l'estat (**a SnakesAndLadders**) no és gaire informativa...

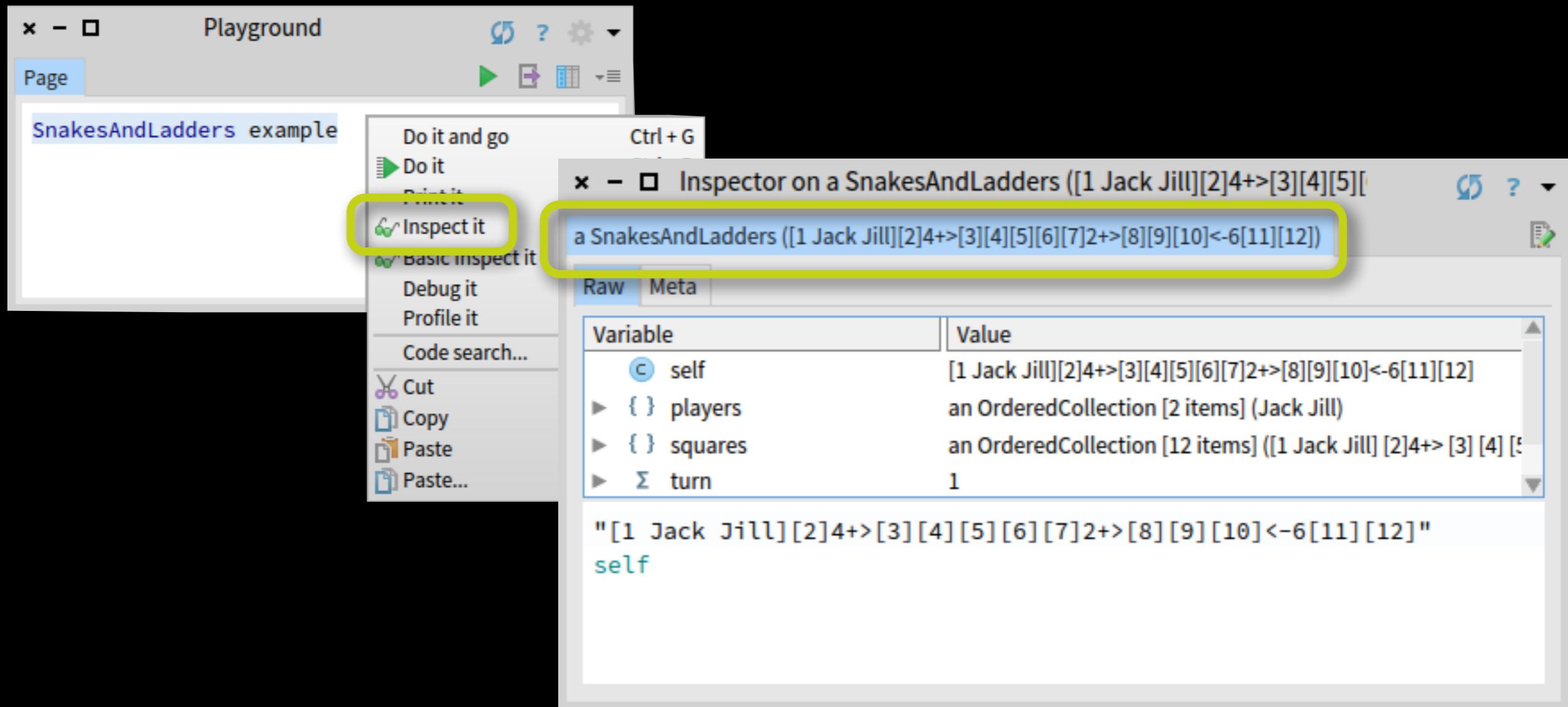
Visualitzant l'estat

Cal sobreescrivir el mètode **#printOn:**, que és el que fan servir totes les eines de l'entorn per escriure la representació textual.

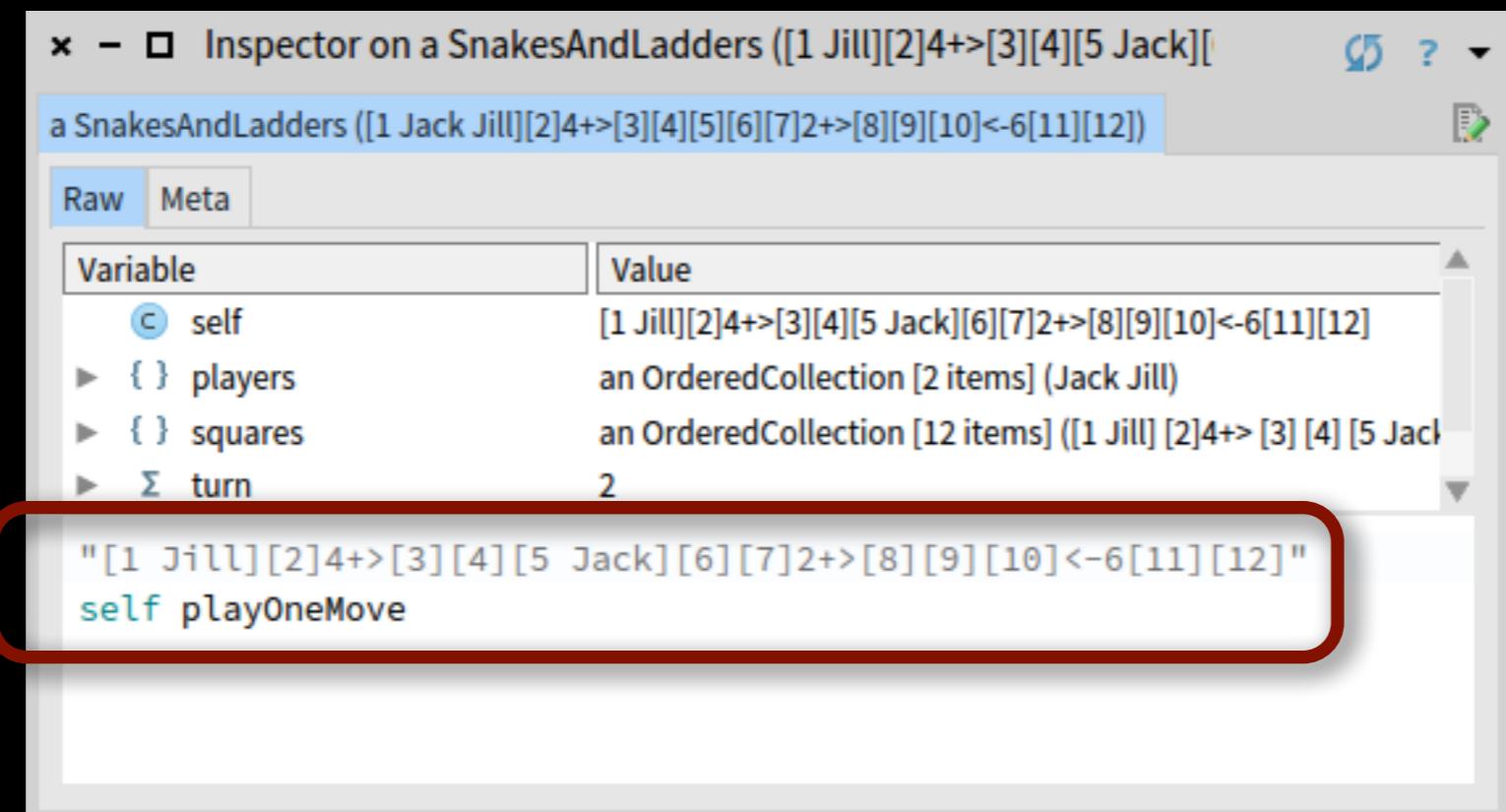
Visualitzant l'estat

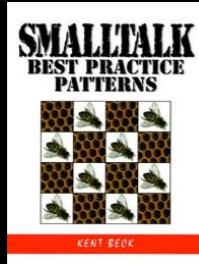
Cal sobreescrivir el mètode `#printOn:`, que és el que fan servir totes les eines de l'entorn per escriure la representació textual.

Visualitzant l'estat

Fins i tot podeu utilitzar l'inspector com a intereficie pel joc...

Com podem invocar comportament a les superclasses?

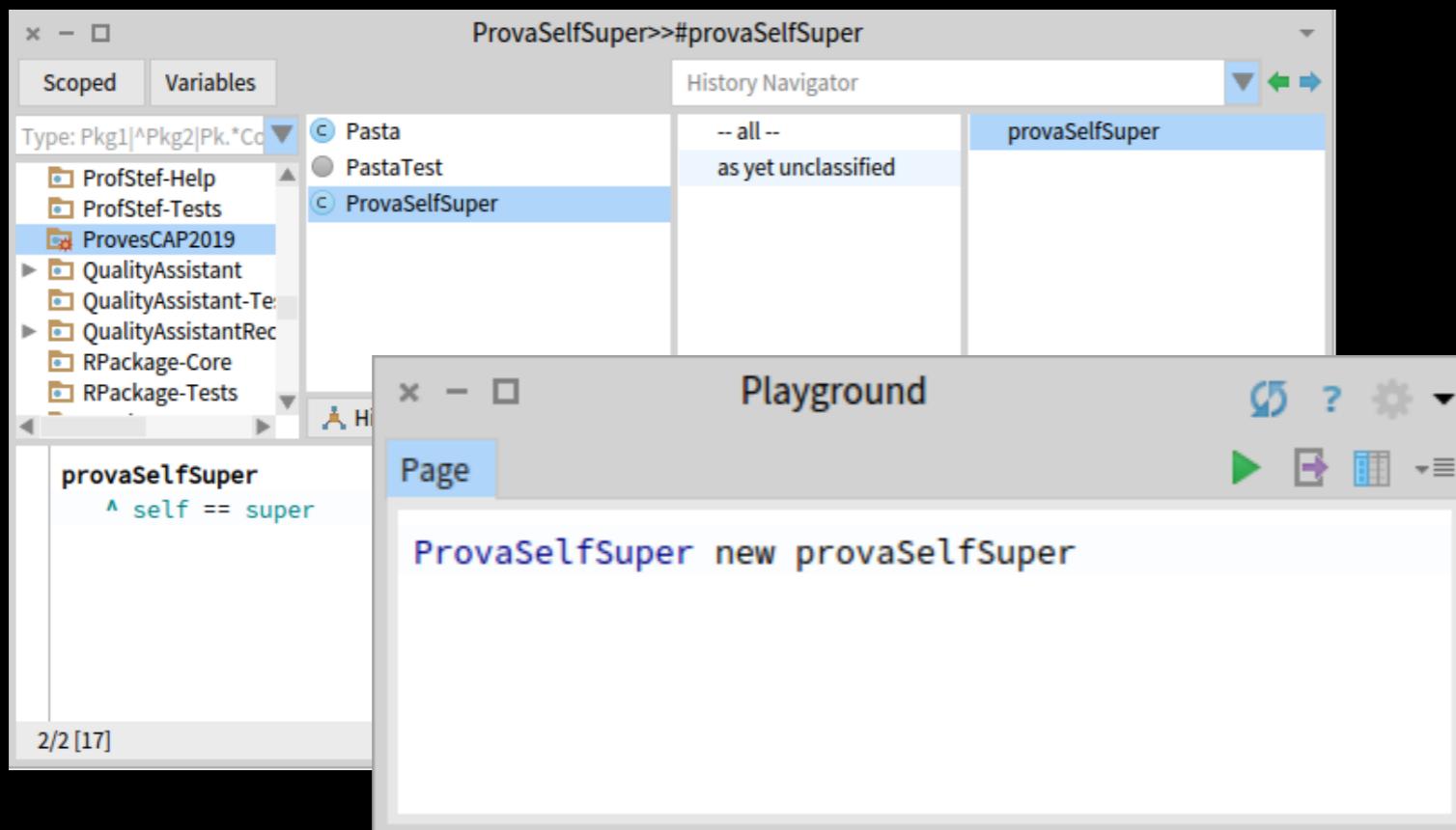
*Invoqueu codi de la superclasse explícitament enviant un missatge a **super** (i no a **self**)*

Com funciona? **super** conté una referència a l'objecte receptor del missatge corresponent al mètode que s'està executant (igual que **self!**), però...

*la cerca del mètode corresponent al missatge enviat a **super** canvia*

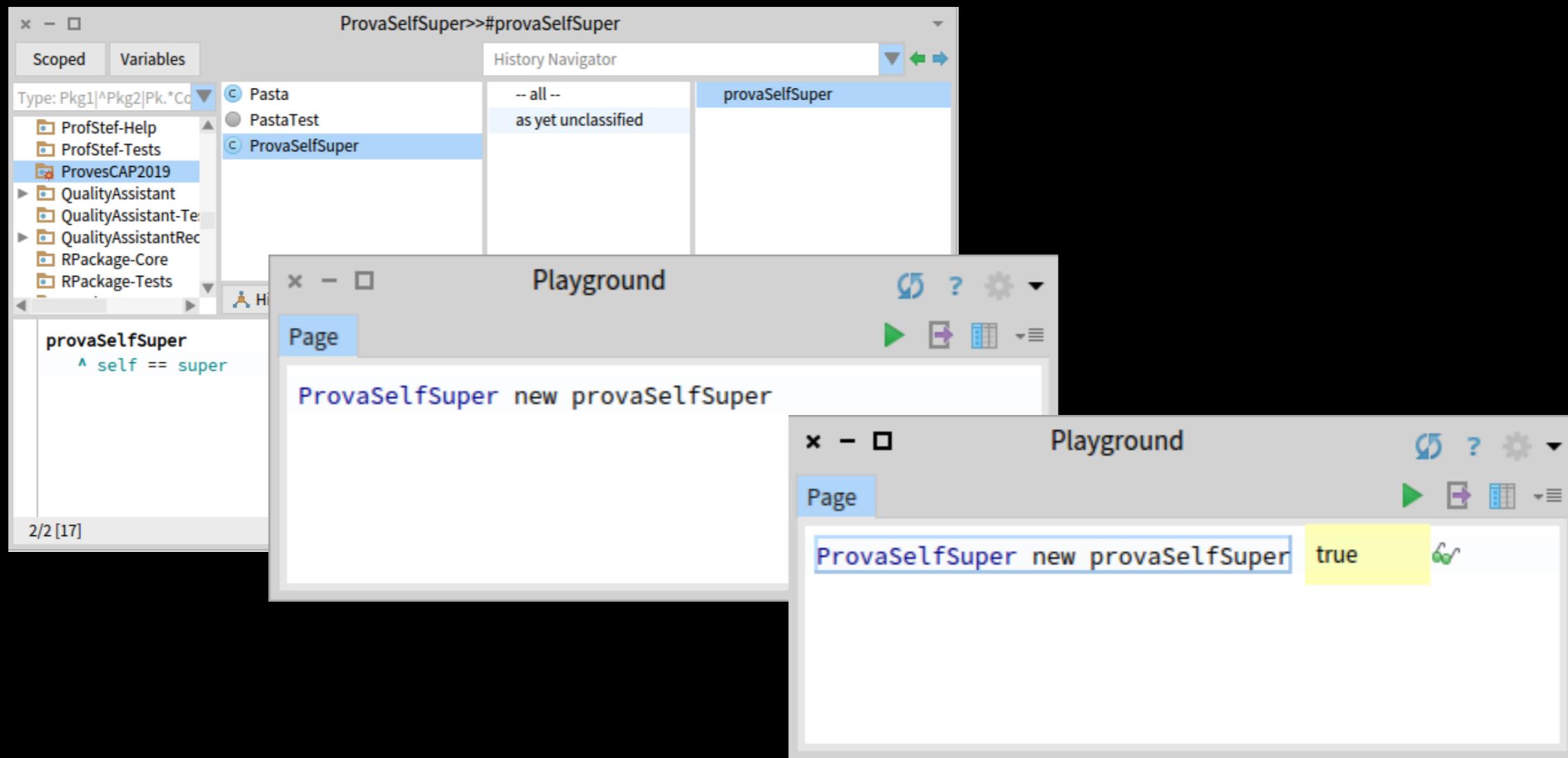
Comença a buscar aquest mètode a la superclasse de la classe que implementa el mètode que s'està executant

“**super** conté una referència a l'objecte receptor del missatge correspondent al mètode que s'està executant (igual que **self!**)”

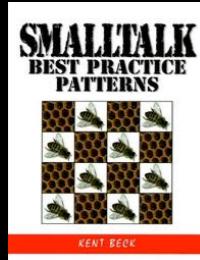

Cal utilitzar **super** amb cura. Canvieu **super** per **self** si això no modifica l'execució del codi...

“**super** conté una referència a l'objecte receptor del missatge correspondent al mètode que s'està executant (igual que **self!**)”

Cal utilitzar **super** amb cura. Canvieu **super** per **self** si això no modifica l'execució del codi...

Com podem afegir funcionalitat a la implementació d'un mètode heredat?

Sobreescriviu el mètode i envieu un missatge a super en el mètode que sobreescrivia

A screenshot of two Smalltalk environments side-by-side. The left environment shows the implementation of the #printOn: method for LadderSquare. It includes code to call super and then print a ladder symbol. The right environment shows the implementation for SnakeSquare, which overrides the #printOn: method to print a snake symbol before calling super.

LadderSquare>>#printOn:

```
printOn: aStream
super printOn: aStream.
aStream nextPutAll: forward asString, '+>'.
```

History Navigator

-- all --
initialize-release
playing
printing

Variables

Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$

- BoardSquare
- FirstSquare
- LadderSquare
- SnakeSquare
- Die
- LoadedDie
- GamePlayer
- MetaclassHierarchyTest

Scoped

1/3 [1]

SnakeSquare>>#printOn:

```
printOn: aStream
aStream nextPutAll: '<-', back asString.
super printOn: aStream.
```

History Navigator

-- all --
initialize-release
playing
printing

Variables

Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core\$

- FirstSquare
- LadderSquare
- SnakeSquare
- Die
- LoadedDie
- GamePlayer
- MetaclassHierarchyTest
- SnakesAndLadders

Scoped

1/3 [1]

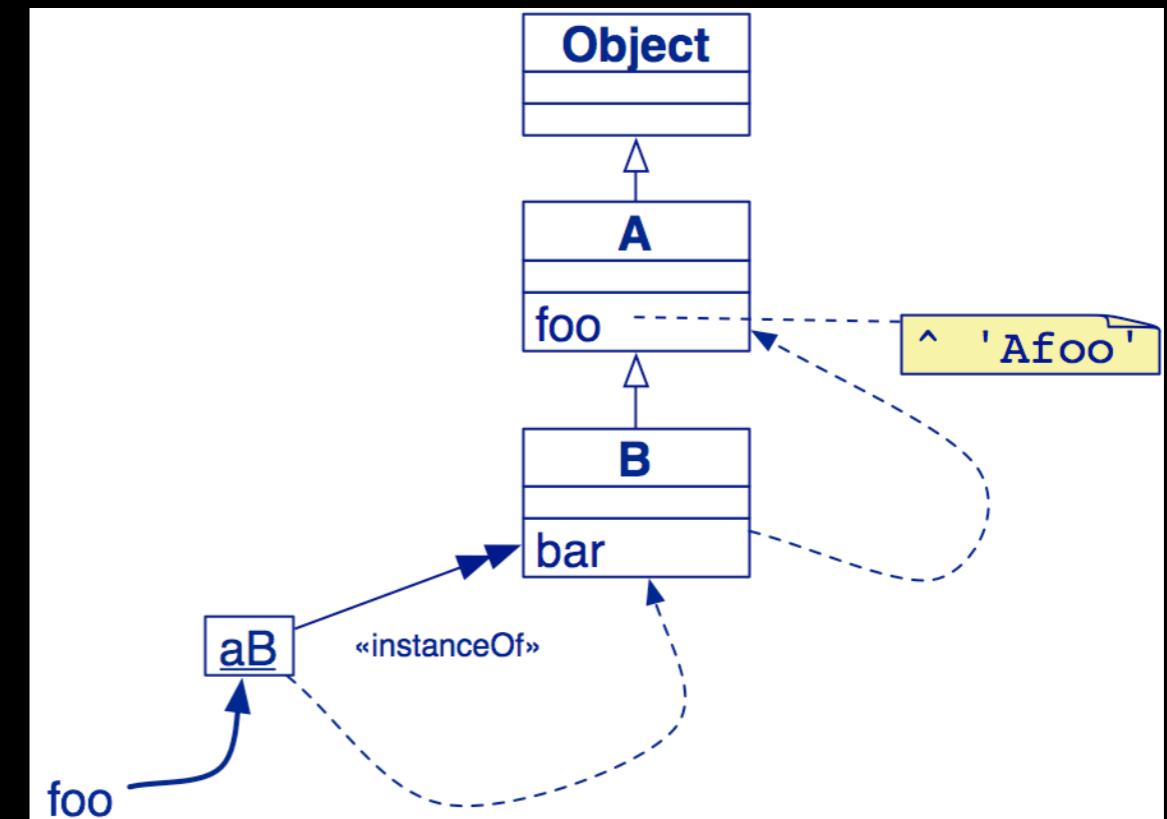
Format as you read W +L

Cerca normal de mètodes

La cerca comença a la classe de l'objecte receptor del missatge:

1.- Si el mètode és al diccionari de mètodes, s'utilitza.

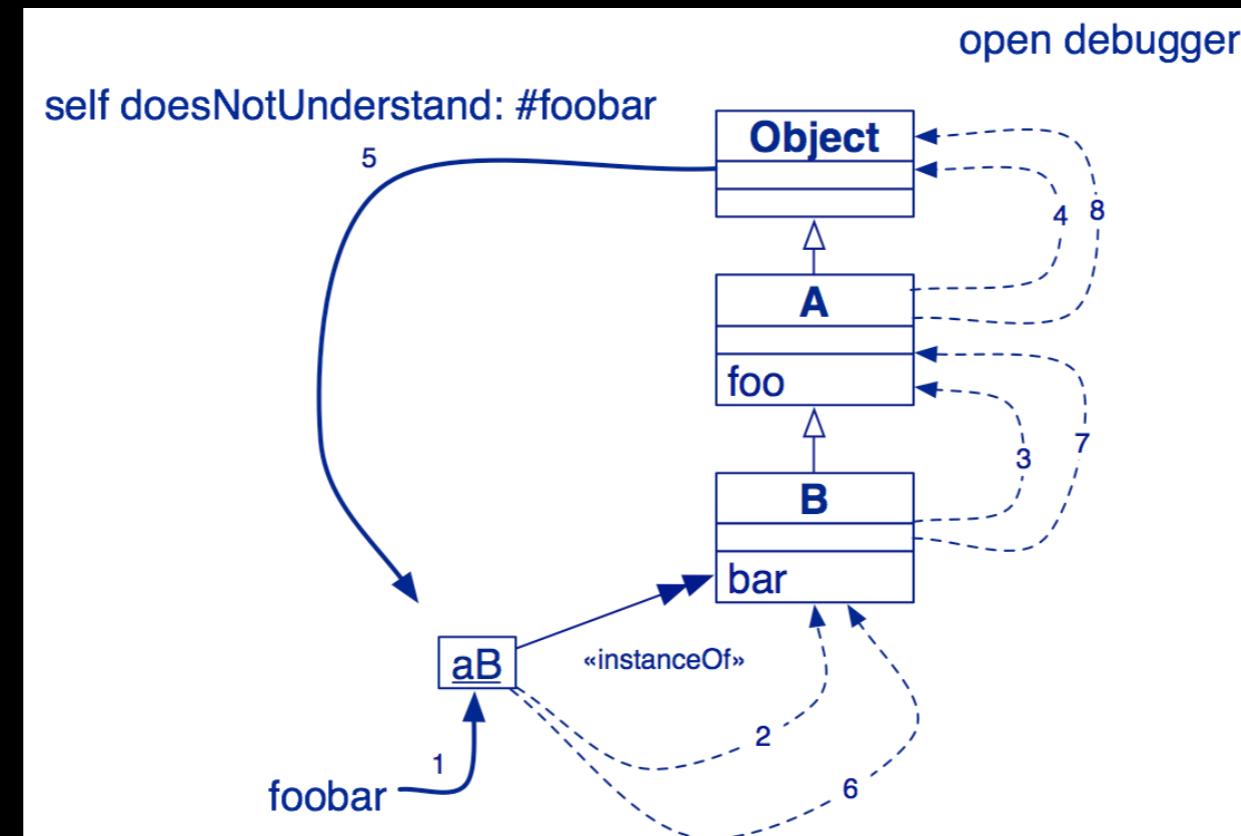
2.- Si no hi és, la cerca continua a la superclasse.

Si no es troba cap mètode això provoca un error.

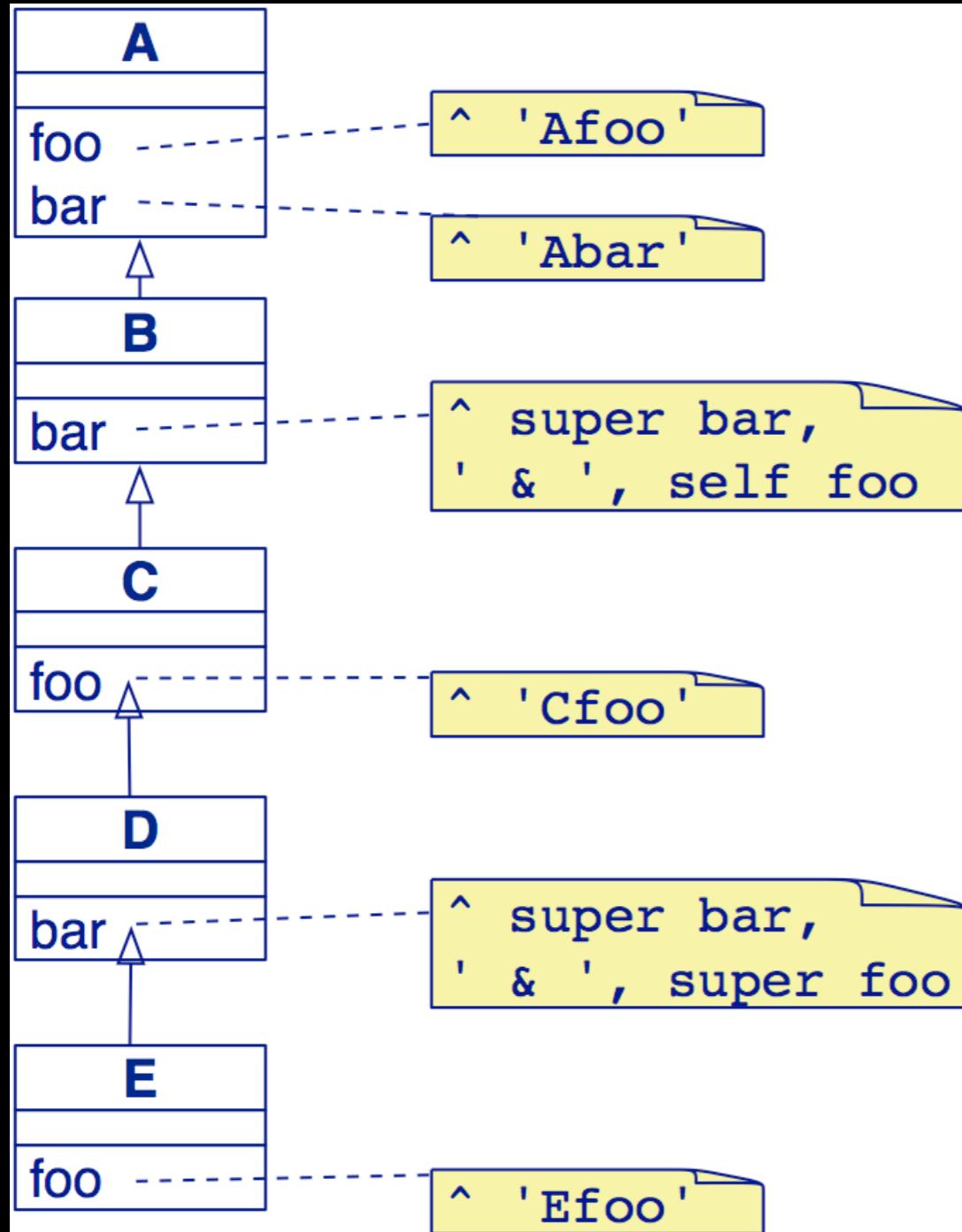
Cerca normal de mètodes

Quan la cerca falla, s'envia un missatge d'error **#doesNotUnderstand**: a l'objecte i la cerca torna a començar amb aquest missatge...

La implementació per defecte de **#doesNotUnderstand:** pot ser sobreescrita per qualsevol classe

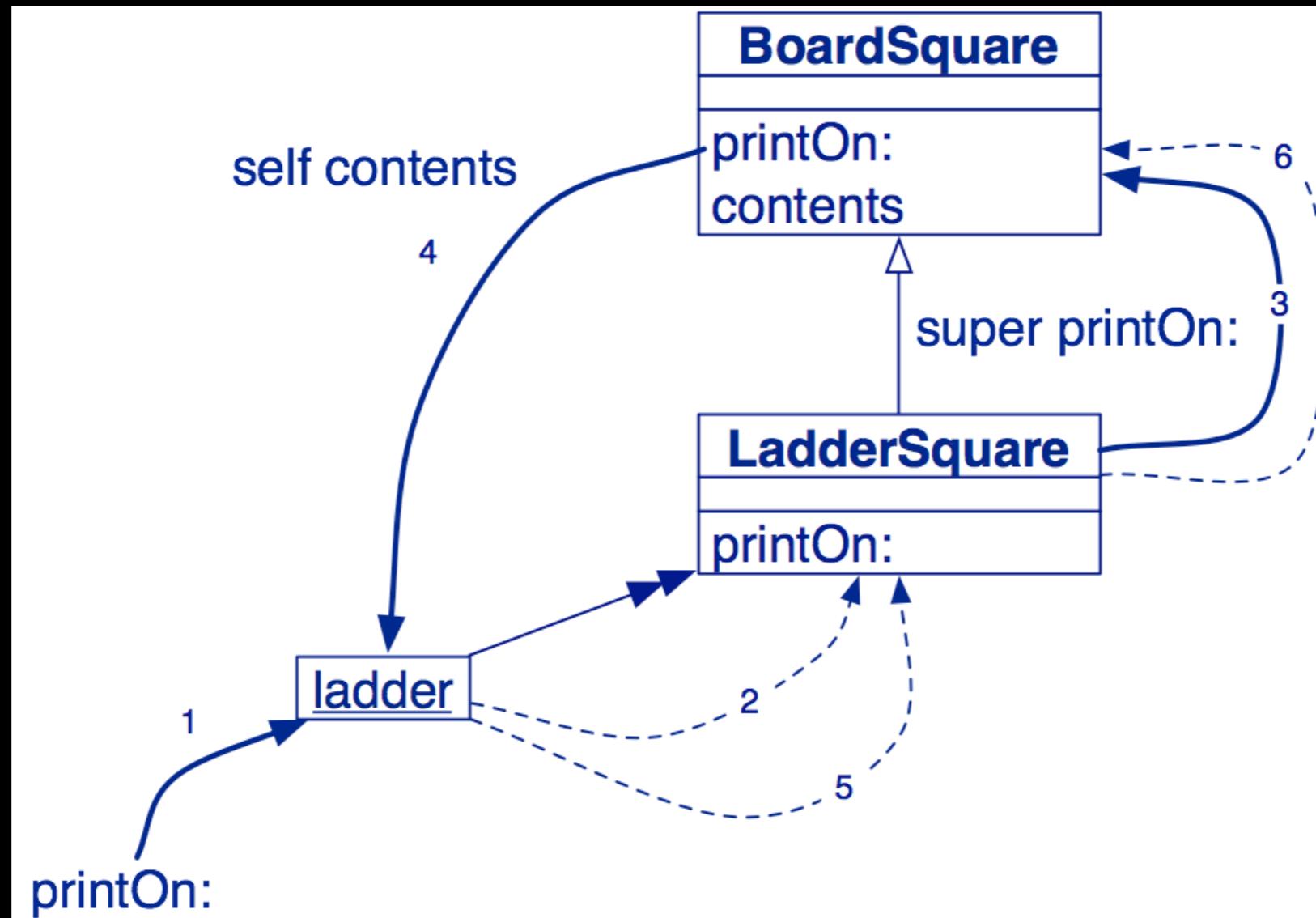
CAP: Introducció a l'Smalltalk

CAP: Introducció a l'Smalltalk

Els enviaments a **self** sempre es resolen *dinàmicament*.

Els enviaments a **super** es resolen *estàticament*.

Com podem dividir el nostre programa en mètodes?

Dividiu el vostre programa en mètodes que realitzen una tasca identifiable

Manteniu totes les operacions dins d'un mètode al **mateix nivell d'abstracció**.

Això farà que el vostre programa estigui compost de **molts mètodes petits, cada un d'ells de poques línies de codi**.

La majoria dels mètodes seran petits i *auto-documentats*

Algunes excepcions: algorismes complexos, scripts de configuració, tests, etc.

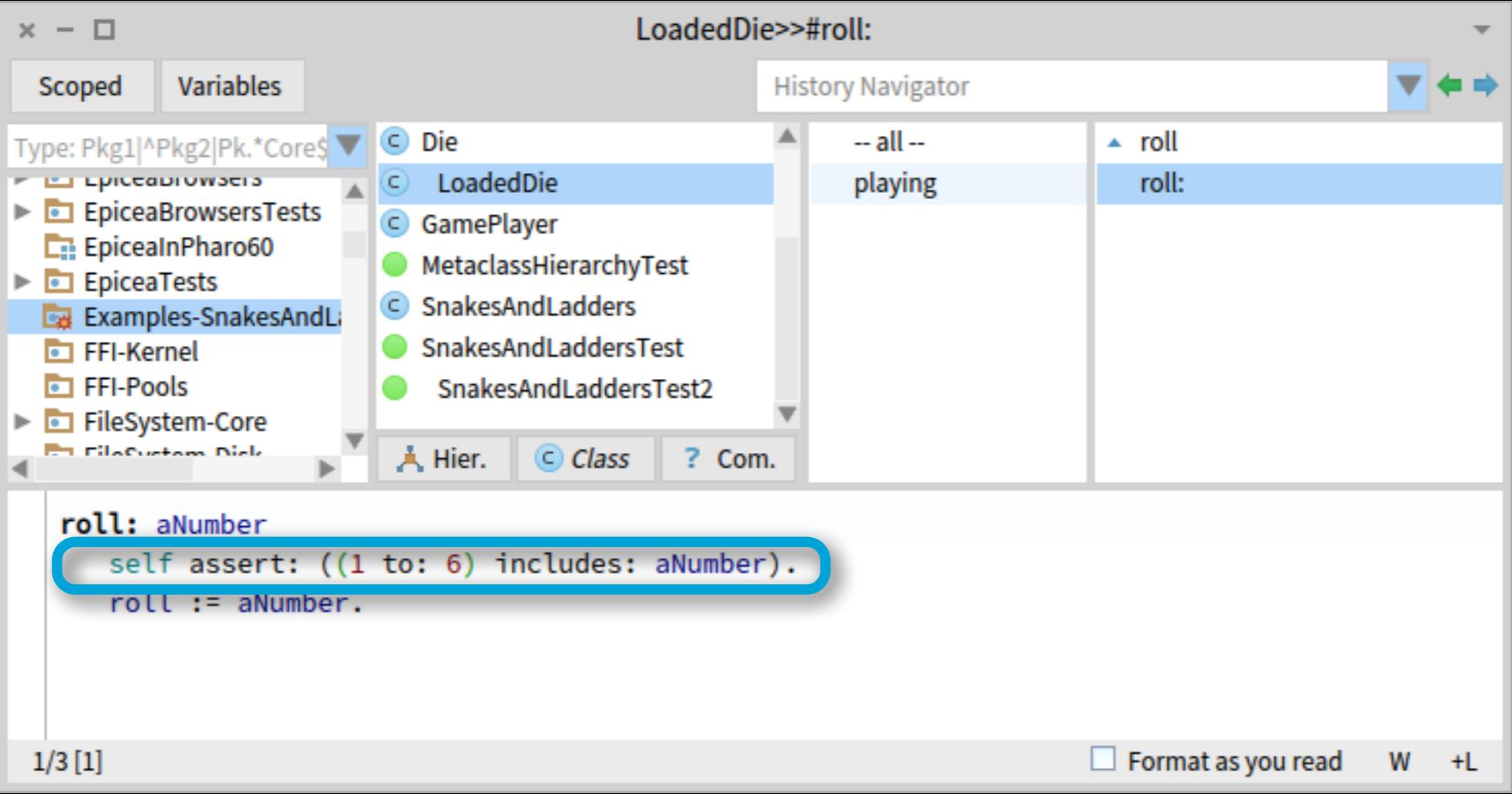
The screenshot shows a Smalltalk development environment with the following interface elements:

- Title Bar:** SnakesAndLadders>>#playOneMove
- Toolbar:** Includes "Scoped" and "Variables" tabs.
- History Navigator:** A panel on the right containing a tree view of method categories and a list of methods:
  - all --
  - accessors
  - initialize-release
  - playing (highlighted)
  - printing
  - testing
- Code Editor:** A large panel at the bottom containing the source code for the `playOneMove` method.

```
playOneMove
| result |
self assert: self invariant.
^ self isOver
  ifTrue: ['The game is over!']
  ifFalse:
    [result := (self currentPlayer moveWith: die) , self checkResult.
    self updateTurn.
    result]
```
- Status Bar:** At the bottom, it shows "1/9 [1]" on the left and "Format as you read W +L" on the right.

Invariants

Podem fer servir **#assert:** per comprovar que l'estat dins d'un mètode, abans o després d'alguna acció, sigui el que s'espera.

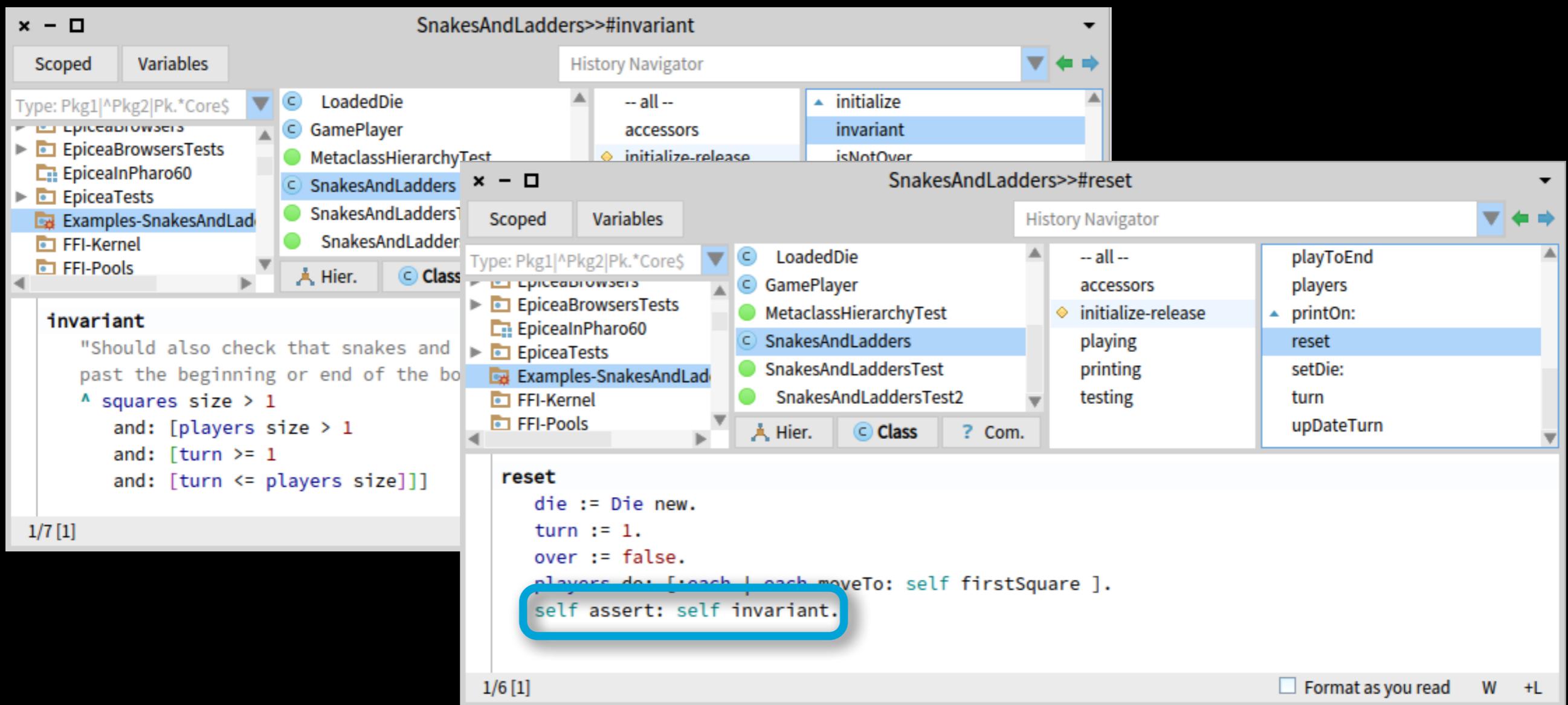
The screenshot shows the Smalltalk History Navigator interface. The title bar says "LoadedDie>>#roll:". The left pane shows a tree view of packages and classes, with "Examples-SnakesAndLadders" selected. The center pane displays the code for the "roll:" method of the "LoadedDie" class. The code is as follows:

```
roll: aNumber
    self assert: ((1 to: 6) includes: aNumber).
    roll := aNumber.
```

The line "self assert: ((1 to: 6) includes: aNumber)." is highlighted with a blue oval. The right pane shows a history of changes, with "roll" and "roll:" listed. The bottom status bar shows "1/3 [1]" and "Format as you read W +L".

Invariants

També podem establir un *invariant* de classe per comprovar-lo abans o després d'alterar l'estat de l'objecte.


```
SnakesAndLadders>>#invariant

invariant
    "Should also check that snakes and
     past the beginning or end of the board"
    ^ squares size > 1
        and: [players size > 1]
        and: [turn >= 1]
        and: [turn <= players size]]

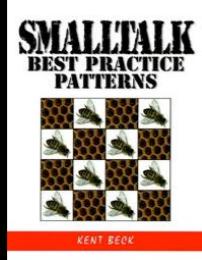
1/7 [1]
```

```
SnakesAndLaddersTest>>#reset

reset
    die := Die new.
    turn := 1.
    over := false.
    players do: [:each | each moveTo: self firstSquare].
    self assert: self invariant.

1/6 [1]
```

Format as you read W +L

Com comentem els mètodes?

Comuniqueu informació important que no sigui obvia a partir del codi. Poseu els comentaris al començament del mètode.

Consell:

- Els comentaris poden fer pudor de codi disfressat!
- Proveu de refactoritzar el codi i canviar els noms dels mètodes per poder prescindir dels comentaris.

Debugging: L'inspector

Podeu inspeccionar tot allò que vulgueu: Qualsevol expressió, la representació textual, interaccionar amb qualsevol objecte, inspeccionar variables d'instància, navegar pel sistema...

The screenshot shows the Smalltalk Inspector interface with the title "Inspector on a SnakesAndLadders ([1 Jack Jill][2]4+>[3][4][5][6][7]2+>[8][9][10]<-6[11][12])".

The left pane displays the instance variables of the selected object:

Variable	Value
self	[1 Jack Jill][2]4+>[3][4][5][6][7]2+>[8][9][10]
players	an OrderedCollection [2 items] (Jack Jill)
squares	an OrderedCollection [12 items] ([1 Jack J...]
turn	1
die	a Die

The right pane shows the contents of the "squares" OrderedCollection:

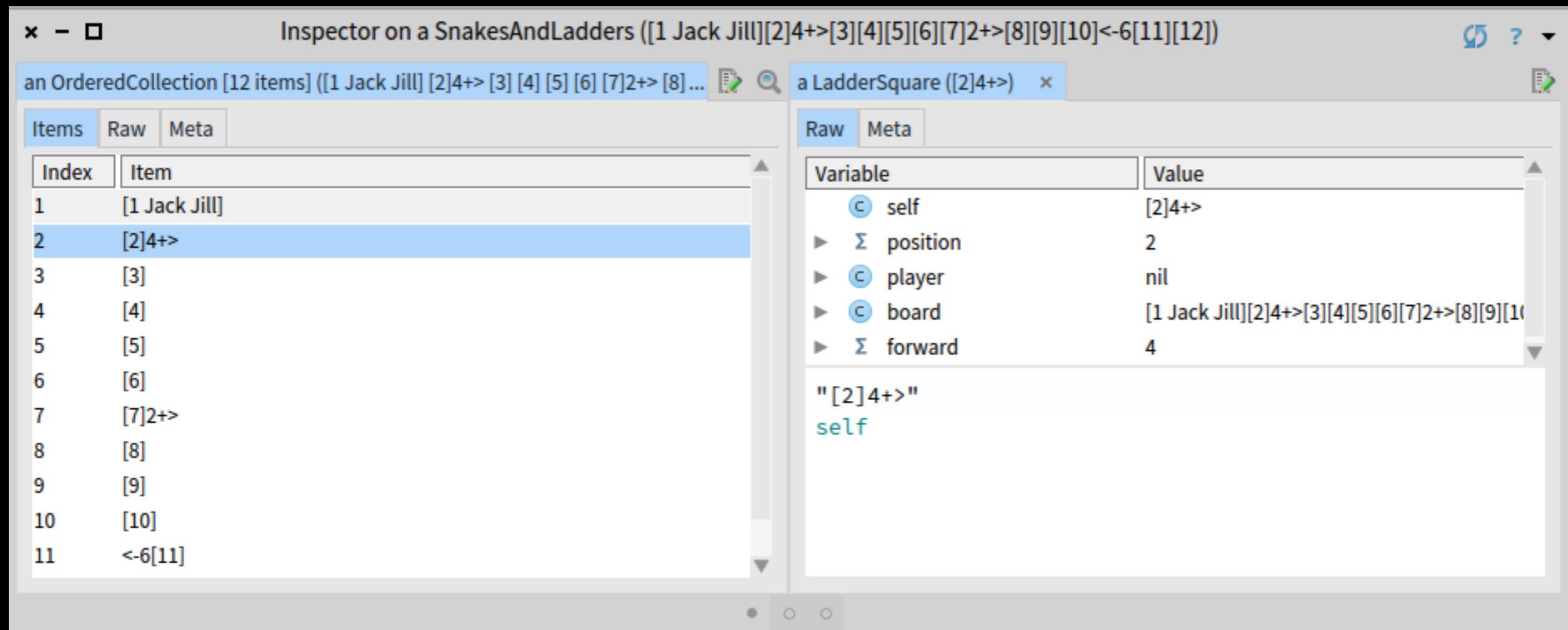
Index	Item
1	[1 Jack Jill]
2	[2]4+>
3	[3]
4	[4]
5	[5]
6	[6]
7	[7]2+>
8	[8]
9	[9]
10	[10]
11	<-6[11]

At the bottom, there is some Smalltalk code:

```
[1 Jack  
Jill][2]4+>[3][4][5][6][7]2+>[8][9][10]<-6[11][12]"  
self playOneMove
```

Debugging: L'inspector

Podeu inspeccionar tot allò que vulgueu: Qualsevol expressió, la representació textual, interaccionar amb qualsevol objecte, inspeccionar variables d'instància, navegar pel sistema...

Debugging: Breakpoints

Podeu enviar el missatge **self halt** per iniciar el debugger en qualsevol moment

The screenshot shows the Pharo Smalltalk debugger interface. The top title bar reads "SnakesAndLadders>>#playOneMove". The left pane displays a class browser with the current class set to "SnakesAndLadders". The code editor shows the implementation of the `playOneMove` method:playOneMove
| result |
self assert: self invariant.
self halt.
^ self isOver
 ifTrue: ['The game is over!']
 ifFalse:
 [result := (self currentPlayer ...)]A red oval highlights the `self halt.` line. The right pane shows a history navigator and a stack trace. The history navigator has nodes for "all", "accessors", "initialize-release", "join:", "lastPosition", "printing", "testing", and "playOneMove". The stack trace lists several frames, with the top frame being "SnakesAndLadders playOneMove". The bottom right corner of the stack trace pane contains a "Halt" button.

Debugging

Amb el debugger puc executar els enviaments de missatges en un sol pas (**Over**) o anar a veure els detalls de l'execució del mètode corresponent (**Into**), i moltes altres coses també... *EXPLOREU!*

The screenshot shows the Smalltalk debugger interface with the following components:

- Stack:** Shows the call stack with frames:
  - SnakesAndLadders playOneMove
  - SnakesAndLadders Dolt
  - OpalCompiler evaluate
  - RubSmalltalkEditor evaluate:andDo:
  - RubSmalltalkEditor highlightEvaluateAndDo:
- Source:** Displays the source code for the `playOneMove` method:

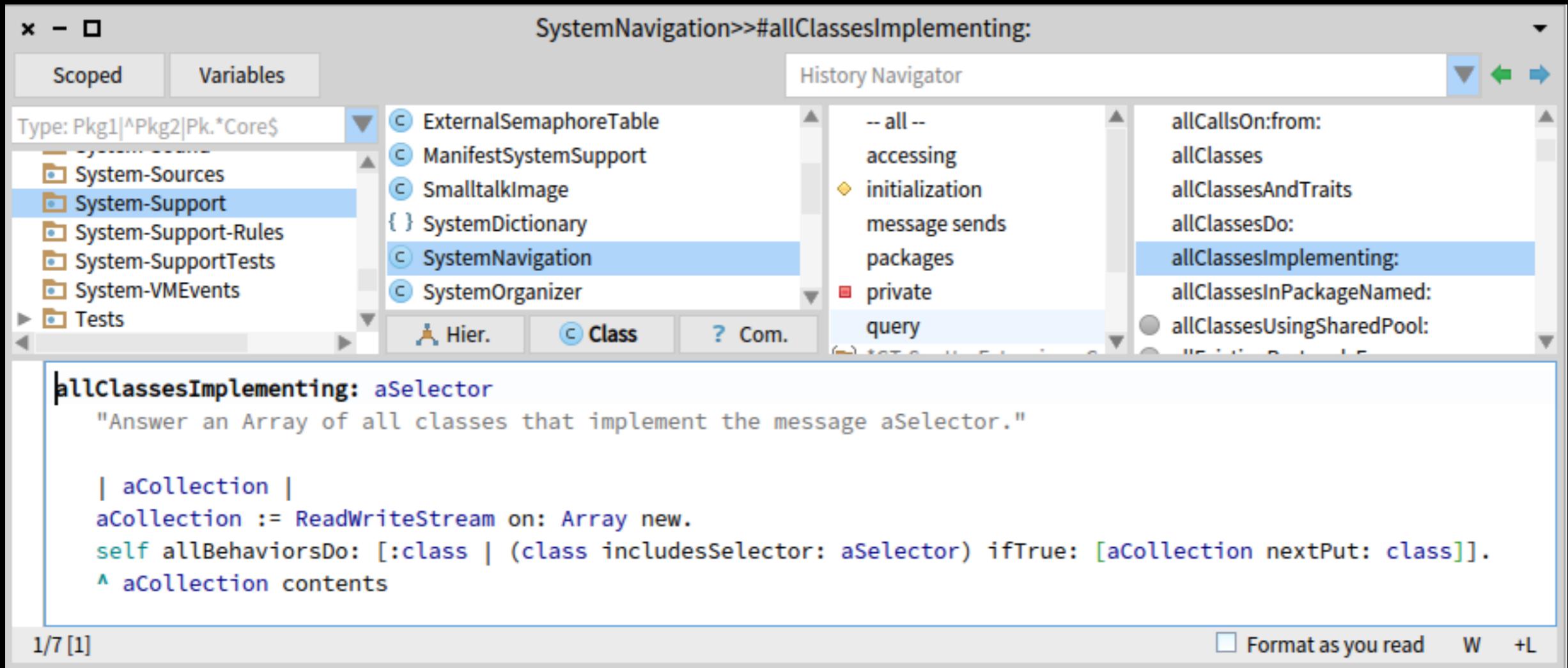
```
playOneMove
| result |
ifTrue: self invariant.
self halt.
ifTrue: ['The game is over!']
iffalse:
[result := (self currentPlayer moveWith: die) , self checkResult.
self updateTurn.
result]
```

The line `self halt.` is highlighted with a red rectangle.
- Variables:** Shows the current variable values in a table:

Type	Variable	Value
implicit	self	[1 Jack Jill][2]4+>[3][4][5][6][7]2+>[8][9][10]<-6[11][12]
attribute	die	a Die
attribute	over	false
attribute	players	an OrderedCollection [2 items] (Jack Jill)

Debugging

Apreneu a jugar amb el sistema. Exploreu els mètodes de la classe **SystemNavigation** i trobeu informació sobre el sistema enviant missatges a **SystemNavigation default**.

The screenshot shows the Smalltalk IDE interface with the following details:

- Top Bar:** Shows the title "SystemNavigation>>#allClassesImplementing:".
- Left Sidebar (Type Browser):** Shows categories like "System-Sources", "System-Support", etc., with "System-Support" currently selected.
- Middle Area (History Navigator):** Shows a list of methods:
  - all --
  - accessing
  - initialization
  - message sends
  - packages
  - private
  - query
- Right Area (Method Browser):** Shows the method "allClassesImplementing:" highlighted in blue, along with other methods like "allCallsOn:from:", "allClasses", etc.
- Bottom Area (Code Editor):** Shows the source code for "allClassesImplementing:":

```
allClassesImplementing: aSelector
    "Answer an Array of all classes that implement the message aSelector."
    | aCollection |
    aCollection := ReadWriteStream on: Array new.
    self allBehaviorsDo: [:class | (class includesSelector: aSelector) ifTrue: [aCollection nextPut: class]].
    ^ aCollection contents
```

Debugging

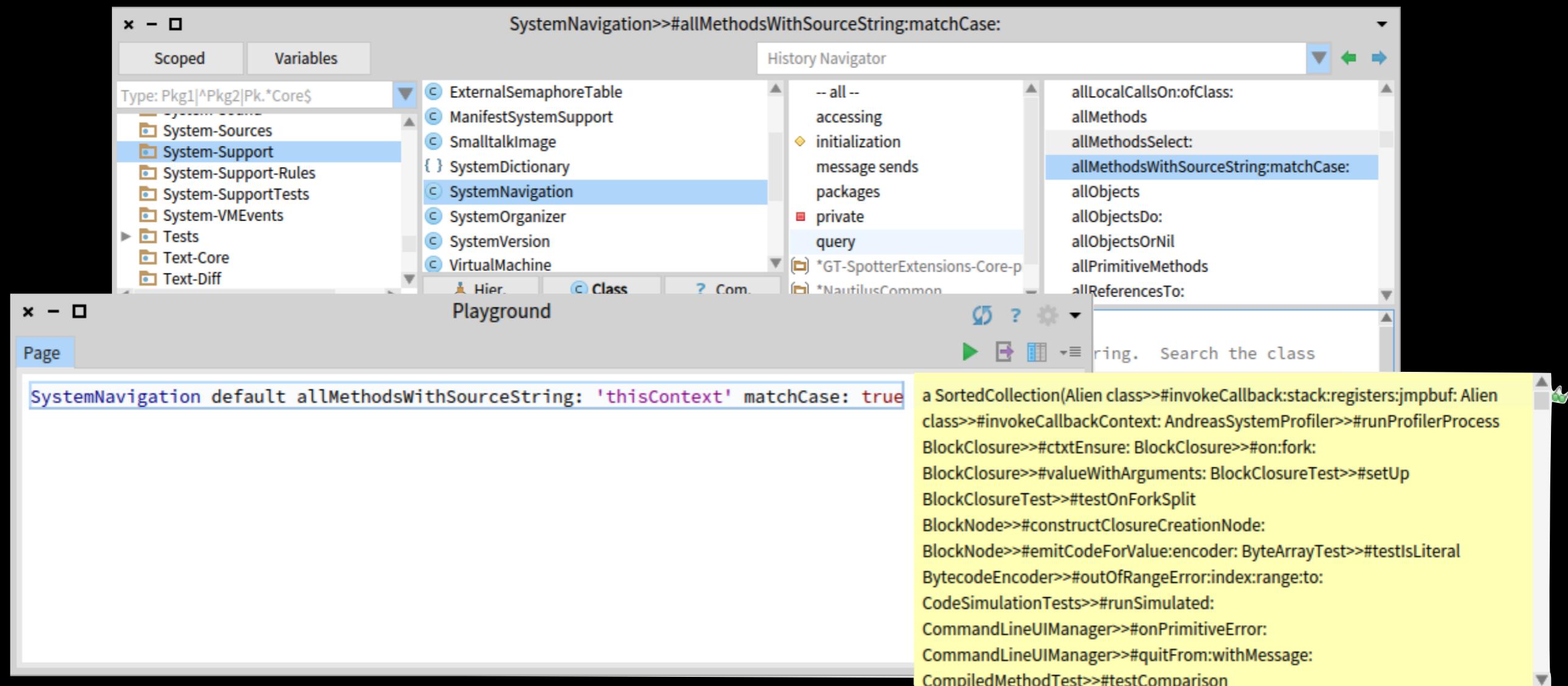
Apreneu a jugar amb el sistema. Exploreu els mètodes de la classe **SystemNavigation** i trobeu informació sobre el sistema enviant missatges a **SystemNavigation default**.

The screenshot shows the Smalltalk playground interface. The top pane displays the class hierarchy for `SystemNavigation>>#allCallsOn:`. The left pane shows the browser with the code for `allCallsOn:`. The right pane shows the history navigator and a list of methods for `SystemNavigation`, with `allCallsOn:` selected. The bottom pane shows the playground with the message `SystemNavigation default allCallsOn: #currentPlayer` and its result, which is an ordered collection of test methods.

```
x - □ SystemNavigation>>#allCallsOn:  
Scoped Variables  
Type: Pkg1|^Pkg2|Pk.*Core$  
System-Sources  
System-Support  
System-Support-Rules  
System-SupportTests  
System-VMEvents  
Tests  
ExternalSemaphoreTable  
ManifestSystemSupport  
SmalltalkImage  
SystemDictionary  
SystemNavigation  
SystemOrganizer  
-- all --  
accessing  
initialization  
message sends  
packages  
private  
query  
allAccessesTo:from:  
allBehaviors  
allBehaviorsDo:  
allCallsOn:  
allCallsOn:from:  
allClasses  
allClassesAndTraits  
allCallsOn: aSymbol  
    "Answer a Collection of all the messages sent to aSymbol."  
    "self new allCallsOn: #allCallsOn"  
    ^ self allReferencesTo: aSymbol  
SystemNavigation default allCallsOn: #currentPlayer  
an OrderedCollection(SnakesAndLadders>>#playOneMove  
SnakesAndLadders>>#checkResult SnakesAndLaddersTest>>#testExample  
SnakesAndLaddersTest>>#testStartPosition  
SnakesAndLaddersTest2>>#testExample)  
1/6 [1]
```

Debugging

Apreneu a jugar amb el sistema. Exploreu els mètodes de la classe **SystemNavigation** i trobeu informació sobre el sistema enviant missatges a **SystemNavigation default**.

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Attribution-ShareAlike 3.0 Unported

You are free:

- to **Share** — to copy, distribute and transmit the work
- to **Remix** — to adapt the work

Under the following conditions:

Attribution. You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).

Share Alike. If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same, similar or a compatible license.

For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

The best way to do this is with a link to this web page.

Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.
Nothing in this license impairs or restricts the author's moral rights.